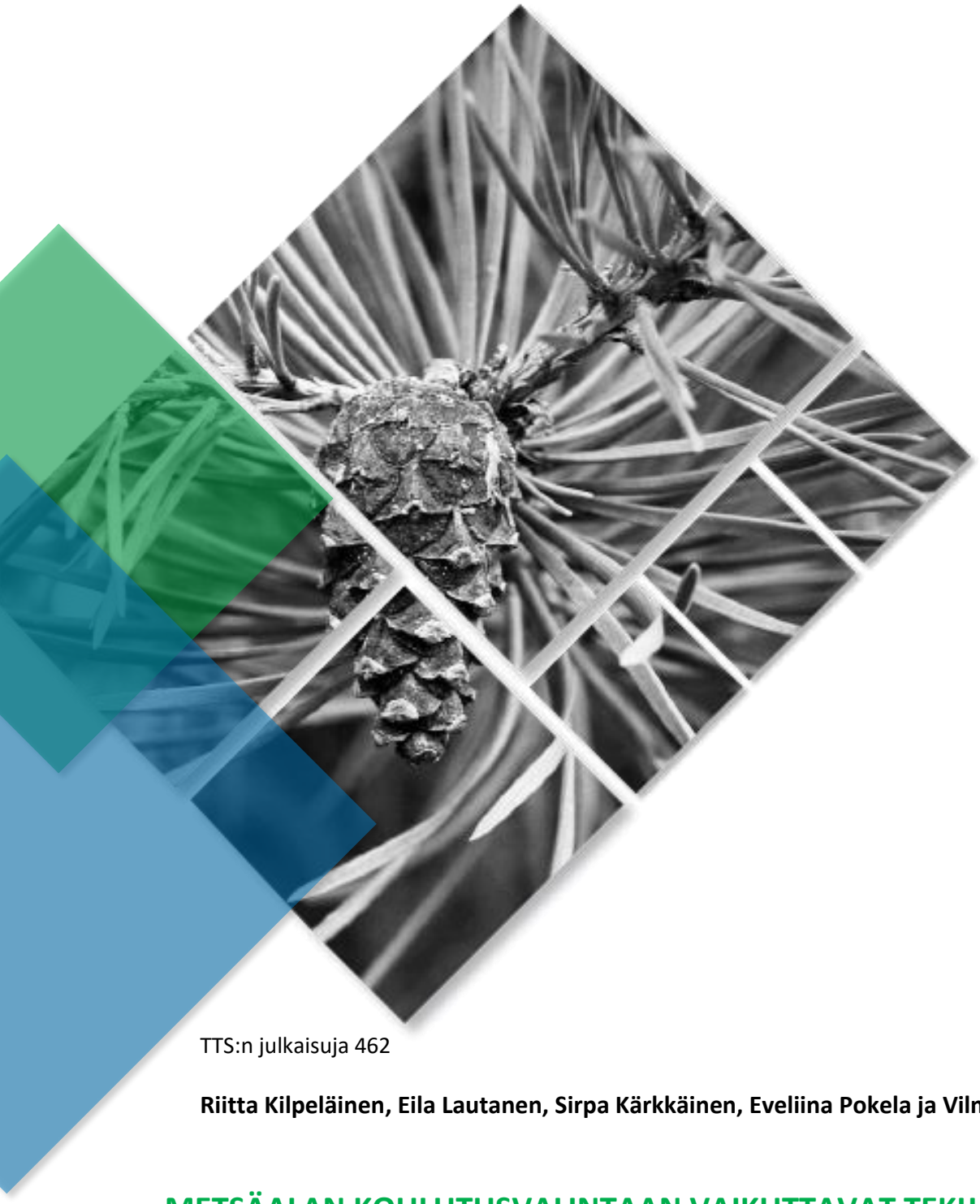

TTS:n julkaisuja 462

Riitta Kilpeläinen, Eila Lautanen, Sirpa Kärkkäinen, Eveliina Pokela ja Vilma Issakainen

METSÄALAN KOULUTUSVALINTAAN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT JA NIIDEN HUOMIOIMINEN KOULUTUKSEN MARKKINOINTIVIESTINNÄSSÄ

TTS Työtehoseura
Suomen Metsäyhdistys
METSÄMIESTEN SÄÄTIÖ
ihminen ja metsä

METSÄALAN KOULUTUSVALINTAAN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT JA NIIDEN HUOMIOIMINEN KOULUTUKSEN MARKKINOINTI-VIESTINNÄSSÄ

Julkaisija: Työtehoseura ry
Kiljavantie 6, 05200 Rajamäki
www.tts.fi 09 2904 1200

TTS:n julkaisuja 462

ISBN: 978–951–788–478–5
ISSN: 2489–8341 (verkkojulkaisu)
Nurmijärvi 2022

Sisällys

Tiivistelmä 5
1 Johdanto 6
2 Aiempi tutkimus koulutusvalintaan vaikuttavista tekijöistä 7
3 Tutkimuksen toteuttaminen 2021 syksyllä metsäalan koulutuksessa aloittaneille 9
3.1 Tutkimusaineistot 9
3.2 Metsäalan koulutuksessa syksyllä 2021 aloittaneet ja kyselyyn vastanneet 10
4 Kyselyaineiston analyysi 11
4.1 Kyselyyn vastanneiden taustatiedot 11
4.2 Lähipiirin vaikutus metsäalan koulutusvalintaan 16
4.3 Koulutuksen jälkeiset työtehtävät ja työssä tarvittava osaaminen 19
4.4 Metsäalaan liittyvät näkemykset 29
4.5 Tärkeät asiat koulutuksen jälkeisessä elämässä 30
5 Metsäalan koulutuksen valintaperusteet – metsäkoulutuksen alanvalintaprofiilit 33
5.1 Metsäkoulutuksen alanvalintaprofiilien muodostaminen 33
5.2 Teemahaastattelut alanvalintaprofiilien syventämiseksi 36
5.3 Kyselytutkimuksesta saatuja taustatietoja alanvalintaprofiileista 36
5.3 Alanvalintaprofiilien valitsemat työtehtävät ja työssä tarvittava osaaminen 42
5.3.1 Metsäalan tietoisesti valinneiden työtehtävät ja työssä tarvittava osaaminen 42
5.3.2 Työllisyys ja ura edellä metsäalan koulutuksen valinneiden työtehtävät ja työssä tarvittava osaaminen 46
5.3.3 Luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella metsäalan koulutuksen valinneiden työtehtävät ja työssä tarvittava osaaminen 50
5.3.4 Metsäosaamista kehittämään lähteneiden valitsemat työtehtävät ja työssä tarvittava osaaminen 54
5.3.5 Elämäntilannesyiden perusteella metsäkoulutuksen aloittaneiden valitsemat työtehtävät ja työssä tarvittava osaaminen 56
5.3.6. Yhteenvetoa työtehtävävalinnoista ja työssä tarvittavasta osaamisesta 59
5.4 Metsäalaan liittyvät käsitykset eri alavalintaprofiileissa 59
5.4.1 Metsäalan toiminnan vastuullisuus 62
5.4.2 Käsitykset metsäalan työllisyydestä tulevaisuudessa 64
5.4.3 Metsäalan imago 66
5.4.5 Metsäalan tulevaisuuteen vaikuttaminen 68
5.5 Metsäalan valintaprofiilien tärkeiksi kokemat asiat koulutuksen jälkeisessä elämässä 70
6 Metsäalan koulutuksen markkinointiviestinnän kehittäminen 74
6.1 Aiempi tutkimus koulutusvalinnassa käytettävistä tietolähteistä 74

6.2 Keskeiset tietolähteet metsäalan koulutuksesta kysely- ja haastattelututkimuksen tulosten perusteella ... 74

6.3 Koulutuksen markkinointiviestinnän kehittäminen ... 77

7 Metsäalan opinnot 2021 aloittaneiden alanvalintaprofiilien kohtaaminen metsäalan työvoimatarpeiden ja alan koulutuksen markkinointiviestinnän kanssa ... 81

7.1 Työpajat ... 81

7.2 Metsäalan työelämän työvoimatarpeet ja opintonsa syksyllä 2021 aloittaneiden alanvalintaprofiilit ... 81

7.2.1 Ammatillinen koulutus ... 81

7.2.2 Ammattikorkeakoulutus ... 83

7.2.3 Yliopistokoulutus ... 84

7.2.4 Yhteenveto metsäalan työvoimatarpeiden ja koulutuksen alanvalintaprofiilien kohtaamisesta ... 85

7.3 Metsäalan koulutuksen markkinointiviestinnän kehittäminen ... 86

7.3.1 Markkinointiviestinnän kehittämisen haasteita ... 86

7.3.2 Markkinointiviestinnän sisällöt ja toteutus ... 87

7.3.3 Metsäkoulutuksen markkinointiviestintä eri koulutusasteilla ... 88

7.3.3.1 Metsäalan ammatillisen koulutuksen markkinointiviestintä ... 88

7.3.3.2 Metsäalan korkea-asteen markkinointiviestintä ... 89

8 Johtopäätökset ... 90

8.1 Metsäkoulutuksen valintaan vaikuttivat eniten alan kiinnostavuus, kiinnostus luontoon ja halu työskennellä metsäalalla ... 90

8.2 Metsäalan koulutukseen hakeutuneiden näkemykset metsäalasta positiivisia ja moniarvoisia ... 91

8.3 Tulevaisuuden haasteet edellyttävät uudenlaista osaamista metsäalalla toimivilta ... 91

8.4 Väestönkehitys eriyttää tulevaisuudessa metsäalalle hakeutuvien taustoja – koulutuksen markkinointiviestintää kehitettävä ... 92

Kirjallisuus ... 94

Liitetaulukot 1–5 ... 96

Liite 1 Työpajoihin 22.3., 23.3., 24.3. ja 31.3.2022 osallistuneiden Flinga-seinälle kirjaamat ajatukset ... 106

Tiivistelmä

Metsäalan opinnot syksyllä 2021 ammatillisessa, ammattikorkea- ja yliopistokoulutuksessa aloittaneet vastasivat kyselytutkimukseen (n=750) ja heitä haastateltiin (n=16). Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää koulutusvalintaan vaikuttaneita tekijöitä ja miten metsäalan ja sen koulutuksen järjestäjien viestintää tulee kehittää ammatinvalintaa tekeviä ja metsäalalle hakeutuvia paremmin palvelevaksi. Keskeisimmät koulutusvalintaan vaikuttaneet syyt olivat metsäalan kiinnostavuus, kiinnostus luontoon sekä halu työskennellä metsäalalla. Ammatillisen koulutuksen aloittaneet kokivat lisäksi tärkeäksi itsenäisen työskentelyn ja koulutuksen tuoman ammatin metsäalalta. Metsätalousinsinööri- ja metsätieteiden kandidaattiopiskelijat kokivat tärkeiksi halun oppia hoitamaan metsiä sekä laajat ja monipuoliset työmahdollisuudet.

Metsäkoulutuksen valintaan vaikuttaneista tekijöistä muodostettiin kyselyaineiston analyysin perusteella viisi alanvalintaprofiilia: metsäalan tietoisesti valinneet (68 % vastaajista), luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella koulutuksen valinneet (16 % vastaajista), metsäosaamisen kehittämisestä kiinnostuneet (8 % vastaajista), työllisyyden ja uran perusteella koulutuksen aloittaneet (4 % vastaajista) ja elämäntilannesyiden perusteella (4 % vastaajista) metsäkoulutuksen aloittaneet. Alanvalintaprofiilit kuvaavat koulutusvalintaan liittyvien tekijöiden erilaisia painotuksia. Ammatillisen koulutuksen opiskelijat painottivat koulutuksen kautta saavutettavaa ammattia kiinnostavalla alalla, korkea-asteen opiskelijat alan yleistä kiinnostavuutta ja kiinnostusta luontoon.

Metsäalan koulutukseen hakeutuneiden näkemykset metsäalasta olivat positiivisia ja moniarvoisia. Heidän mielestään metsäalan toiminnassa on keskeistä ottaa huomioon alalla työskentelevät henkilöt, tarjota heille riittävästi työmahdollisuuksia ja pitää huolta työturvallisuudesta. Tärkeää on myös taloudellinen kannattavuus niin metsänomistajien kuin koko kansantalouden näkökulmasta. Talous ei kuitenkaan ole ekologisia näkökohtia tärkeämpää, vaan metsien hoitoa ja käyttöä tulee toteuttaa tasapainossa luontoarvojen säilymisen kanssa. Metsien käyttöön liittyviä haasteita tulee ratkoa poikkitieteellisesti erilaisten näkemysten välisiä kompromisseja ja konsensusta tavoitellen. Metsäalan opiskelijat korostivat metsäalalla tehtävän työn olevan merkityksellistä ja vastuullista vaikuttamista siihen, miten Suomen metsiä hoidetaan ja millaisena metsät siirtyvät seuraaville sukupolville.

Menossa olevan väestönkehityksen alueellisen polarisaation myötä nuoret ovat nykyistä enemmän suurissa kaupungeissa, ja heiltä puuttuu koulutusta edeltävä yhteys metsäalaan. Haasteellista on saada herätettyä mielenkiinto omaan elinpiiriin nähden vierasta koulutusalaa kohtaan.

Metsäalan koulutuksen ja työelämän imagoa on modernisoitava sekä luotava realistinen ja ajantasainen kuva alan todellisista työtehtävistä ja uramahdollisuuksista, jotta tulevaisuudessa nykyistä heterogeenisempi joukko saadaan kiinnostumaan metsäalasta ja harkitsemaan sitä tulevaisuuden työnään. Tätä ajantasaista tietoa tulee tarjota peruskoulujen ja lukioiden opettajille ja opinto-ohjaajille. Metsäalan näkyvyyttä tulee lisätä sosiaalisessa mediassa. Nuorten lisäksi aikuiset koulutusvalinnan tekijät tulee ottaa huomioon markkinointiviestinnän sisällöissä ja käytetyissä kanavissa. Markkinointiviestinnässä esiintyvien henkilöiden toivottiin olevan helposti samaistuttavia toisia opiskelijoita tai äskettäin työelämään siirtyneitä henkilöitä. Markkinointiviestinnässä tulee korostaa metsäalan hyvä puolia: alan palkkaus on kilpailukykyinen, työtehtävät sopivat kaikille sukupuolesta riippumatta, ala tarvitsee erilaisista arvotaustoista tulevia henkilöitä, tarjoaa monipuolisia työtehtäviä, hyvän työllisyystilanteen sekä merkityksellisiä ja vaikuttavia urapolkuja. Viestinnän tulee olla realistista ja totuudenmukaista, ja sen tulee kohdistua työvoimatarpeen mukaisesti painottuen kaikille tutkintotasoille.

1 Johdanto

Tässä tutkimushankkeessa selvitettiin nuorten metsäalan koulutusvalintaan vaikuttaneita tekijöitä. Lisäksi tarkasteltiin, miten nämä erilaiset koulutusvalintaprofiilit kohtaavat metsäalan muuttuvien työelämätarpeiden kanssa. Tutkimuksen kohteena olivat kaikki syksyllä 2021 metsäalan opiskelun aloittaneet henkilöt metsäalan ammatillisessa, metsätalousinsinööri- ja metsätieteiden kandidaattikoulutuksessa.

Hankkeessa haettiin vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten metsäalan ja sen koulutuksen järjestäjien viestintää tulee kehittää ammatinvalintaa tekeviä ja metsäalalle hakeutuvia paremmin palvelevaksi ja erilaisista arvotaustoista tuleviin henkilöihin vetoavaksi?
2. Miten herätetään innostus ja kiinnostus *(ensimmäinen askel)* niin että nuori haluaa tietoa opiskelumahdollisuuksista ja ammateista *(toinen askel)?*
3. Miten opintonsa aloittaneiden opiskelijaksi hakeutumisen ratkaisseet motivaatiotekijät kohtaavat metsäalan ammattien osaamistarpeiden, haasteiden ja työmarkkinoiden työvoimatarpeiden kanssa?

Metsäalan koulutuksella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa opetushallinnon (OPH, OKM) koulutusalaluokituksen mukaista metsäalan koulutusta, joka sisältää metsäalan ammatillisen koulutuksen (metsuri-metsäpalvelujen tuottajan, metsäkoneenkuljettajan, metsäkoneasentajan ja metsäenergian tuottajan suuntautumisalat), ammattikorkeakoulujen metsätalousinsinööri- ja yliopistojen metsätieteiden kandidaattikoulutukset.

Metsäalan koulutuksen syksyllä 2021 aloittaneille tehtiin kyselytutkimus ja lisäksi heitä haastateltiin. Kysely- ja haastattelututkimuksen tuloksista käytiin keskustelua hankkeen toteuttamissa neljässä alueellisessa työpajassa keväällä 2022. Tilaisuuksiin osallistuivat metsäalan koulutuksen ja työelämän edustajat. He arvioivat työelämän näkökulmasta sitä, miten hyvin metsäalan koulutukseen hakeutuneiden alanvalintaprofiilit ja ajatukset tulevista osaamistarpeista vastasivat metsäalan todellisia työelämätarpeita. Lisäksi työpajoissa keskusteltiin metsäalan koulutusviestinnän kehittämistarpeista.

Tutkimushankkeen toteuttamiseen osallistui useampi henkilö. Syksyn 2020 esihaastattelujen tekemiseen ja analysoimiseen, kyselylomakkeen laadintaan ja kyselyn toteuttamiseen, syksyn 2021 teemahaastattelurungon laadintaan, työpajojen toteuttamiseen ja tutkimusraportin kommentointiin osallistuivat Suomen Metsäyhdistyksestä Sirpa Kärkkäinen, Eveliina Pokela ja Vilma Issakainen sekä Työtehoseurasta Eila Lautanen ja Riitta Kilpeläinen. Kyselyaineiston analyysin ja syksyn 2021 teemahaastattelut, litteroinnit ja analyysit sekä tutkimusraportin lukujen 1–6 kirjoittamisen teki Riitta Kilpeläinen (Työtehoseura). Tutkimusraportin luvun 7 kirjoittivat Eila Lautanen ja Riitta Kilpeläinen (Työtehoseura), ja johtopäätösluvun kirjoittamiseen osallistuivat kaikki tutkimusryhmän jäsenet.

2 Aiempi tutkimus koulutusvalintaan vaikuttavista tekijöistä

Tässä hankkeessa keskeisenä tutkimuksen kohteena olivat metsäalan koulutusvalintaan vaikuttavat tekijät. Koulutusvalintaa tarkasteltiin kolmessa eri elämänkulun siirtymävaiheessa (Antikainen 1998; Elder, Johnson & Crosnor 2003; Moore 2003, Salo 2015): peruskoulun jälkeisenä toisen asteen koulutukseen siirtymisenä, ylioppilastutkinnon jälkeisenä korkea-asteen koulutukseen siirtymisenä sekä aikuisten tekeminä koulutus- ja uravalintoina. Toisen asteen koulutusvalintaan vaikuttaneita tekijöitä ovat tutkineet mm. Aapola-Kari ja Tolonen (2019), Oksanen (2014) sekä Yli-Koski (2004). Lukion jälkeistä koulutusvalintaa tekevien valintaperusteita ovat selvittäneet mm. Heikura (2019), Suokas (2011), Nori (2011), Tuominen (2010) ja Kosola (2008). Ammattikorkeakoulutukseen hakeutuvien alanvalintatekijöitä ovat tutkineet Saranpää (2019), Kytönen (2018), Kytölä (2009) ja Mönkkönen (2008). Metsäalan koulutukseen hakeutumista ovat tutkineet Virkkunen (2018), Julkunen (2010), Anttalainen (2009), Pitkänen ja Mönkkönen (2008) sekä Jääoja (2007). Aikuisten tekemiä valintoja uudelleen kouluttautumisesta ovat tutkineet mm. Nori ja Vanttaja (2018) sekä Haltia ja Lahtomaa (2019).

Heikuran (2019) tutkimuksessa todettiin, että oma kiinnostus alaa, ammattia tai opiskeltavia asioita kohtaan oli tärkein koulutusvalintaan vaikuttava tekijä (ks. myös Kosola 2008). Nuorten tulevaisuusraportissa (2021) tuli esiin, että nuorten mielestä tärkeimmät asiat tulevaa ammattialaa valitessa olivat kiinnostavat työtehtävät, hyvä palkkaus, alan hyvä työskentelyilmapiiri, mahdollisuus tehdä asioita, jotka kokivat tärkeiksi sekä etenemismahdollisuudet.

Kiinnostus jotakin alaa tai ammattia kohtaan kehittyy tietyssä kontekstissa, jossa ympäröivä kulttuuri ja lähiyhteisö vaikuttavat yksilön arvostusten ja mielenkiinnon kohteiden muodostumiseen (Nori 2011). Perhe, sukulaiset, kaverit tai muut yksilön lähipiiriin kuuluvat henkilöt voivat olla merkittävässä roolissa koulutusvalinnan tekemisessä (Kuurila 2014). Korkeakoulutettujen lapset osallistuvat suuremmalla todennäköisyydellä korkea-asteen koulutukseen kuin ammatillisen koulutuksen suorittaneiden lapset. Tämä koulutusasteiden välinen periytyvyys tulee esiin jo nuoren tehdessä ensimmäistä perusasteen jälkeistä koulutusvalintaansa: yliopistokoulutuksen suorittaneiden lapsista 81 % ja ammatillisen koulutuksen suorittaneista 36 % aikoi peruskoulun jälkeen hakeutua lukioon (Nuorten tulevaisuusraportti 2021). Koskela (2010) totesi tutkimuksessaan, että nuoren koulutusvalinta on vahvasti sidoksissa omien vanhempien koulutustasoon silloinkin, kun nuoren oma koulumenestys antaisi edellytykset opiskella korkeamman asteen tutkinto kuin mitä vanhemmilla on.

Koulutusvalinta voidaan tehdä koulutuksen kautta tarjoutuvan hyvän palkkauksen, työtilanteen tai ammatin yhteiskunnallisen arvostuksen saavuttamiseksi (Nori 2011). Yksilön luomilla mielikuvilla tietystä ammatista ja sen tarjoamista mahdollisuuksista työmarkkinoilla on keskeinen merkitys erityisesti nuorten koulutusvalinnan taustalla (Niemi-Väkeväinen 1998). Koulutusvalintaan ja tuleviin työtehtäviin voidaan liittää mielikuvissa ajatuksia mielenkiintoisista ja haasteellisista työtehtävistä, työn monipuolisuudesta tai luovuudesta (Mäkinen-Streng 2012). Joissakin tapauksissa nämä muodostetut mielikuvat voivat perustua hyvin pintapuoliseen tuntemukseen ammattialan todellisista työtehtävistä ja uramahdollisuuksista (Aapola-Kari & Tolonen 2019). Myös koulutusalan tai oppilaitoksen maine voi olla ratkaiseva tekijä koulutusvalinnassa; millainen ulkoinen imago oppilaitoksella on, millaisiksi oppilaitoksen tilat ja resurssit mielletään tai kuinka tuttu oppilaitos on hakijalle entuudestaan (Heikura 2019).

Koulutusvalintaan vaikuttaa yksilön tieto tarjolla olevista mahdollisuuksista (Kettunen 2013). Tietoa koulutukseen hakeutuvat saavat formaaleista lähteistä, mm. oppilaitosten omat nettisivut,

esitteet ja opinto-oppaat, oppilaitosten opinto-ohjaajat ja opettajat sekä oppilaitosvierailut. Epävirallisempaa tietoa koulutusvalinnan tueksi saadaan vanhemmilta, sisaruksilta, kavereilta ja muulta lähipiiriltä. Oppilaitoksen nettisivut on aiemmissa tutkimuksissa todettu tärkeimmiksi tietolähteiksi koulutusvalintaa tehtäessä (Kytölä 2008; Kosola 2008). Yleistä tietoa työelämästä nuoret kokivat saavansa eniten kouluopetuksesta, omilta vanhemmilta tai kavereilta (TAT Nuorten tulevaisuusraportti 2021). Koulutusvalintaan peruskoulun yhdeksäsluokkalaiset saivat eniten tietoa opinto-ohjaajalta, vanhemmilta tai sukulaisilta, ystäviltä ja tutuilta, työelämään tutustumisjaksoilta sekä mediasta (internet, sosiaalinen media). Lukiolaiset kokivat saaneensa eniten tietoa koulutusvalinnan tekemiseen opinto-ohjaajalta, koulussa pidetyistä esittely- ja infotilaisuuksista, oppilaitosten omilta nettisivuilta, mediasta sekä oppilaitosvierailuista. (TAT Nuorten tulevaisuusraportti 2020.)

Nuorten koulutusvalintoihin ja niiden suuntautumiseen vaikuttavat sosiaaliset, rakenteelliset ja kulttuuriin yhteydessä olevat tekijät, jotka muovaavat käsityksiä, joita nuorilla on erilaisista itselleen sopivista ammateista (Lahtinen & Vieno 2019). Sukupuoli on yksi tällainen tekijä, ja monet ammatit ja koulutusalat ovat jakautuneet mies- ja naisvaltaisiin aloihin. Myös saman alan sisällä miehet ja naiset voivat hakeutua erilaisiin ammatteihin (Kosola 2008). Syksyllä 2021 metsäalan opintonsa aloittaneissa naisten osuus metsätieteiden yliopistokoulutuksessa oli 47 % ja metsäalan ammatillisessa koulutuksessa 5 %.

Maaseudulla asuvat nuoret harkitsevat kaupungissa asuvia nuoria useammin hakeutumista metsäteollisuuden ja metsätalouden ammatteihin (TAT Nuorten tulevaisuusraportti 2021). Alaan tai luontoon liittyvä kiinnostus, mahdollisuus hyvään palkkatasoon, oma tai perheen metsänomistus ja lisätiedon saaminen metsäalan eri työmahdollisuuksista vaikuttivat nuorten halukkuuteen hakeutua metsäalan koulutukseen (Jääoja 2007; Julkunen 2010). Lisätietoa nuoret haluaisivat erityisesti metsäalan hyvistä ja huonoista puolista, erilaisista ammattivaihtoehdoista sekä työn kuormittavuudesta. Realistisin käsitys metsäalasta oli niillä nuorilla, joilla oli perheen tai suvun kautta yhteys metsäalaan (Virkkunen 2018).

Koulutusvalintoihin aiempien tutkimusten perusteella vaikuttavia tekijöitä on koottu kuvioon 1.

Subjektiiviset tekijät	Statustekijät	Ulkoiset tekijät
• Oma kiinnostus • Tieto siitä, mitä haluaa • Oma osaaminen (yhteys myös harrastuksiin) • Koulumenestys • Tieto koulutusvaihtoehdoista • Omat voimavarat (jaksaminen, motivaatio, terveys) • Sukupuoli ja ikä • Työkokemus	• Palkkaus • Työllisyystilanne • Arvostus ja yhteiskunnallinen asema • Etenemismahdollisuudet • Koulutuksen tuottama osaaminen • Oppilaitoksen imago	• Lähipiirin vaikutus (vanhempien koulutus, ammattiasema, tulot, esimerkki) • Oppilaitoksen sijainti • Koulutukseen sisäänpääsy

Kuvio 1. Koulutusvalintaan vaikuttavia tekijöitä (Heikura 2019, Nori 2011 ja Mäkinen-Streng 2012)

Subjektiivisia, yksilöön liittyviä tekijöitä ovat oma kiinnostus jotakin alaa kohtaan, tietoisuus omista tavoitteista, osaamisesta ja voimavaroista, koulumenestys, tieto tarjolla olevista koulutusmahdollisuuksista sekä sukupuoli ja ikä. Aikuisena koulutusvalintaa tekevillä myös aiempi työkokemus vaikuttaa tehtävään valintaan. Valintoja voidaan tehdä myös koulutuksen kautta tarjoutuvan työllisyyden, palkkauksen tai osaamisen, arvostuksen ja yhteiskunnallisen aseman, etenemismahdollisuuksien tai oppilaitoksen imagon perusteella. Koulutusvalintaa tekevän lähipiiri vaikuttaa tarjoamiensa aineellisten ja henkisten resurssien kautta, ja he voivat toimia esimerkkinä alalla työskentelevästä ammattilaisesta. Oppilaitoksen sijainti suhteessa omaan asuinpaikkaan ja aikuisena opiskelut aloittaneilla suhteessa työpaikkaan voi olla ratkaiseva tekijä tehdyssä koulutusvalinnassa (Lavikainen 2010). Koulutukseen sisäänpääsyä säädellään todistuksiin perustuvilla valintapisterajoilla ja pääsykokeilla, ja nämä vaikuttavat erityisesti korkea-asteen koulutukseen hakeutumiseen.

3 Tutkimuksen toteuttaminen 2021 syksyllä metsäalan koulutuksessa aloittaneille

3.1 Tutkimusaineistot

2020 syksyllä tehtiin haastatteluja kaikilla metsäalan koulutusasteilla aloittaneille opiskelijoille yhteensä viisitoista. Näiden haastattelujen tarkoitus oli kartoittaa keskeisimpiä metsäalan koulutusvalintaan vaikuttavia tekijöitä syksyn 2021 kyselytutkimusta varten. Kevään 2021 aikana laadittiin kyselylomake, jota testattiin focus groupeissa. Testaajissa oli ammatillisen koulutuksen, ammattikorkeakoulutuksen sekä yliopiston metsäalan opiskelijoita (n=27). Saadun palautteen perusteella kyselylomake viimeisteltiin varsinaista kyselytutkimusta varten.

Metsäalan koulutuksessa aloittaneet vastasivat elo-syyskuussa 2021 kyselyyn mahdollisimman pian opintojen alettua. Kyselylinkki toimitettiin oppilaitosten opettajille, ja opiskelijat vastasivat siihen pääasiassa oppituntien aikana samanaikaisesti. Kyselytutkimuksen vastausprosentti oli tästä syystä korkea (75 %), ja tutkimus tuottaa luotettavan käsityksen metsäalan koulutusvalinnan taustalla vaikuttavista tekijöistä.

Kyselyn yhteydessä vastaajilta tiedusteltiin halukkuutta osallistua teemahaastatteluihin. Kaikista vastaajista 13 % ilmaisi olevansa halukas osallistumaan haastatteluun. Haastatteluun halukkaiden osuus oli suurin metsätieteiden kandidaattien joukossa (22 %) ja pienin ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden parissa (11 %).

Teemahaastatteluihin valittiin henkilöitä kaikilta koulutusasteilta, eri puolilta Suomea, erilaisia koulutusalavalintaprofiileja edustavia sekä miehiä että naisia. Haastattelut tehtiin puhelimitse, ne nauhoitettiin ja litteroitiin. Yksi haastattelu kesti 30–45 minuuttia, ja niitä tehtiin kaikkiaan kuusitoista. Litteroitua tekstiä haastatteluista kertyi yhteensä noin 80 sivua.

Haastattelujen tarkoituksena oli syventää kyselytutkimuksesta saatuja käsityksiä metsäalan opiskelijoiden alanvalintatekijöistä ja hankkia lisätietoa metsäalan koulutukseen liittyvän viestinnän kehittämiseen.

Koulutusalavalintaan liittyviä tekijöitä kartoitettiin sekä kvantitatiivisen että kvalitatiivisen tutkimuksen keinoin. Tavoitteena tässä menetelmätriangulaatiossa (Eskola & Suoranta 1998) oli saada luotettava ja laaja käsitys koulutusvalintojen taustalla vaikuttavista tekijöistä. Kyselytutkimuksen

tuloksia esitellään jakauma- ja keskiarvovertailuina sekä koulutusryhmittäin että alavalintaprofiileittain. Kyselyssä saatiin paljon laadullista aineistoa avoimissa kysymyksissä. Näitä laadullisia vastauksia ja haastatteluissa syvennettyjä teemoja esitellään määrällisten tulosten lisäksi.

Haastatteluaineisto anonymisoitiin, eli kaikki haastateltavien tunnistamiseen johtavat seikat poistettiin niistä. Haastattelut nimettiin koodeilla, joissa H21 on yhteinen osa kaikissa haastatteluissa. Ammatillinen koodin takana ovat metsäalan ammatillisen koulutuksen opiskelijat, AMK-koodin takana metsätalousinsinööriopiskelijat ja YO-koodin takana metsätieteiden kandidaattiopiskelijat. Näitä koodeja käytetään, kun haastatteluista esitellään lainauksia tässä raportissa.

3.2 Metsäalan koulutuksessa syksyllä 2021 aloittaneet ja kyselyyn vastanneet

Syksyllä 2021 metsäalan opiskelun aloitti yhteensä 999 henkilöä. Heistä 620 aloitti ammatillisessa koulutuksessa, 274 metsätalousinsinöörikoulutuksessa ja 105 metsätieteiden kandidaattikoulutuksessa. Taulukossa 1 näkyvät eri metsäalan koulutuksissa aloittaneiden ja kyselyyn vastanneiden määrät. Oppilaitosten syksyllä 2021 ilmoittamat aloittaneiden opiskelijoiden ja kyselyyn vastanneiden määrät näkyvät taulukossa 2.

Sähköiseen kyselyyn vastasi kaikkiaan 750 henkilöä ja vastausprosentti oli 75. Metsäalan ammatillisessa koulutuksessa aloittaneiden vastausprosentti oli 73, metsätalousinsinöörikoulutuksessa aloittaneiden vastausprosentti oli 85 ja metsätieteiden kandidaattikoulutuksessa aloittaneiden vastausprosentti oli 61.

Taulukko 1. Metsäalan opiskelun syksyllä 2021 aloittaneet (oppilaitosten ilmoittamat tiedot) ja kyselyyn vastanneet tutkinnoittain ja suuntautumisittain

Koulutus	Aloittaneiden määrä	Vastaajien määrä
Metsäalan perustutkinto, metsäkoneenkuljettaja	427	235
Metsäalan perustutkinto, metsuri-metsäpalvelujen tuottaja	79	34
Metsäalan perustutkinto, metsäenergian tuottaja	48	25
Metsäalan perustutkinto, suuntautumisala ei tiedossa	67	158
Metsätalousinsinööri	273	234
Metsätieteiden kandidaatti	105	64
Yhteensä	999	750

Taulukko 2. Syksyllä 2021 metsäalan koulutuksessa aloittaneiden (oppilaitosten ilmoittamat tiedot) ja kyselyyn vastanneiden määrät sekä vastausprosentit

Oppilaitos	Aloittaneiden opiskelijoiden määrä	Kyselyyn vastanneiden määrä	Vastausprosentti
Saimaan ammattiopisto Edusampo	21	21	100,0
Etelä-Savon ammattiopisto Esedu	48	47	97,9
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia	42	36	85,7
Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä Kpedu	15	14	93,3
Koulutuskuntayhtymä Osao	51	38	74,5
Lapin koulutuskeskus Redu	42	34	81,0
Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riveria	64	44	68,8
Savon ammattiopisto Sakky	45	40	88,9
Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedu	22	18	81,8
Tampereen seudun ammattiopisto Tredu	40	29	72,5
TTS Työtehoseura	12	12	100
Länsirannikon koulutus Winnova	44	14	31,8
Yrkesakademin	13	10	76,9
Harjun oppimiskeskus	8	2	25,0
Hämeen ammatti-instituutti	14	8	57,1
Hyria Koulutus	14	1	7,1
Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä Jedu	11	8	72,7
Kainuun ammattiopisto Kao	30	8	26,7
Ammattiopisto Livia	17	15	88,2
Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopisto Poke	33	31	93,9
Ammattiopisto Samiedu	16	5	31,3
Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda	18	17	94,4
Hämeen ammattikorkeakoulu	74	68	91,9
Karelia ammattikorkeakoulu	60	53	88,3
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk	45	40	88,9
Yrkeshögskolan Novia	9	6	66,7
Lapin ammattikorkeakoulu	38	25	65,8
Tampereen ammattikorkeakoulu	48	42	87,5
Helsingin yliopisto	58	42	72,4
Itä-Suomen yliopisto	47	22	46,8
Axxell Utbildning	1–4 (tieto haettu Vipusesta)	ei vastauksia	ei vastauksia
Yhteensä	999	750	75,1

4 Kyselyaineiston analyysi

4.1 Kyselyyn vastanneiden taustatiedot

Koko kyselyaineistossa vastaajista 16 % oli naisia. Metsätieteiden kandidaattikoulutuksessa naisten osuus oli 47 %, metsätalousinsinöörikoulutuksessa 30 % ja metsäalan ammatillisessa koulutuksessa 5 % (taulukko 3).

Ammatillisen koulutuksen aloittaneilla yleisin asuinympäristö ennen metsäalan koulutuksen alkua oli maaseutu. Metsätalousinsinööriopiskelijoiden tausta oli lähes yhtä usealla maaseutu kuin suuri kaupunki. Metsätieteiden kandidaattiopiskelijat olivat muita ryhmiä selvemmin kaupunkitaustaisia.

Metsäalan ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla yleisin koulutustausta oli peruskoulu. Kahdeksalla prosentilla oli suoritettuna jokin perusasteen tai lukion jälkeinen tutkinto, kahdella prosentilla se oli metsäalalta. Metsätalousinsinööriopiskelijoista 49 prosentilla koulutustausta oli ylioppilastutkinto, ja yli puolella oli jokin muu tutkinto suoritettuna, 13 prosentilla metsäalalta. Metsätieteiden kandidaattiopiskelijoilla yleisin taustakoulutus oli ylioppilastutkinto. Muuta koulutusta ennen metsäalan yliopisto-opintoja oli reilulla viidesosalla, viidellä prosentilla metsäalalta.

Ennen syksyllä 2021 alkanutta metsäalan koulutusta oli vastaajilla vaihtelevasti metsäalan työkokemusta. Enimmäkseen työ oli taimien istutusta, taimikon perkausta ja hoitoa tai polttopuun tekemistä perheen omistamissa metsissä tai kesätöinä esimerkiksi metsänhoitoyhdistyksissä. Kaksi kolmasosaa ammatillisen koulutuksen aloittaneista oli tehnyt jotain metsäalan työtä ennen opiskelun aloittamista. Palkallista tämä työ oli ollut lähes kolmasosalla. Viisi ammatillisen koulutuksen opiskelijaa kertoi saaneensa metsäalan työkokemusta peruskoulun aikaisesta työelämään tutustumisjaksosta.

Reilu puolet metsätalousinsinööriopiskelut aloittaneista oli tehnyt metsäalan töitä ennen opintojen alkua. Heistä 7 % oli työskennellyt metsäkoneenkuljettajina, osa pidempään kuin kymmenen vuotta. Myös metsureina työskennelleitä oli muutama metsätalousinsinööriopiskelijoissa. Yksi metsätalousinsinööriopiskelija oli tehnyt peruskoulun työelämään tutustumisjakson metsäalan työssä.

Metsätieteiden kandidaattiopiskelijoilla metsäalan töitä ennen opintoja tehneiden osuus oli pienin, 36 %. Metsäalan työt olivat enimmäkseen kesätöinä tehtyä taimen istutusta ja taimikon raivausta perheen tai suvun metsissä. Kolme vastaajaa ilmoitti työskennelleensä sahalla.

Ammatillisen koulutuksen syksyllä 2021 aloittaneet olivat pääsääntöisesti 16–19-vuotiaita. Aikuisopiskelijoiden määrä ammatillisessa koulutuksessa on kasvanut viime vuosina, mutta he voivat aloittaa opiskelunsa jatkuvan haun kautta pitkin vuotta, eivätkä siksi näy tässä syksyllä aloittaneiden ryhmässä. Metsätalousinsinöörikoulutuksen aloittaneet olivat enimmäkseen 20–24-vuotiaita. Tässä koulutuksessa näkyy ammatillista koulutusta selvemmin aikuisopiskelijoiden osuus: neljäsosa syksyllä 2021 metsätalousinsinööriopinnot aloittaneista oli yli 30-vuotiaita. Metsätieteiden kandidaattiopiskelijat olivat pääosin 20–24-vuotiaita opiskelut aloittaessaan, ja viidesosa aloittaneista oli yli 25-vuotiaita.

Taulukko 3. Kyselyyn vastanneiden taustatietoja (n=750, %)

Taustamuuttuja	Metsäalan ammatillinen koulutus (n=452)	Metsätalousinsinöörikoulutus (n=234)	Metsätieteiden kandidaattikoulutus (n=64)	Yhteensä (n=750)
Sukupuoli				
Nainen	5	30	47	16
Mies	94	69	52	83
Muu/ei halua kertoa	1	1	1	1
Asuinympäristö ennen koulutusta				
Maaseutu	44	31	13	37
Taajama tai kirkonkylä	17	9	6	14
Pieni kaupunki tai kunta (alle 20000 asukasta)	20	21	11	16
Keskikokoinen kaupunki tai kunta (20000–100000 asukasta)	14	21	22	17
Suuri kaupunki (yli 100000 asukasta)	5	27	48	16
Aiempi koulutustausta				
Metsäalan koulutus	2	13	2	5
Muun alan koulutus	6	38	19	17
Ei muuta peruskoulun/lukion jälkeistä koulutusta	92	49	79	78
Metsäalan työkokemus				
Tehnyt metsäalan työtä palkallisena	30	30	17	29
Tehnyt metsäalan työtä palkattomana	36	25	19	31
Ei ole tehnyt metsäalan työtä	34	45	64	40
Ikä				
16–19-vuotiaat	92	10	12	60
20–24-vuotiaat	1	52	68	23
25–29-vuotiaat	2	12	12	6
30–39-vuotiaat	2	18	8	7
40–49-vuotiaat	2	7	0	4
Yli 50-vuotiaat	1	1	0	1
Iän keskiarvo	17,60	25,85	22,88	20,62

Metsäalan koulutuksen syksyllä 2021 aloittaneista 60 prosentilla oppilaitos sijaitsi samassa maakunnassa, missä he asuivat ennen opiskelun alkua. Oppilaitoksen omasta asuinmaakunnastaan valitsivat useimmin metsäalan ammatillisen koulutuksen opiskelijat (kuvio 2). Metsätieteiden kandidaattiopiskelijat jäivät metsätalousinsinööriopiskelijoita useammin asuinmaakuntansa oppilaitokseen.

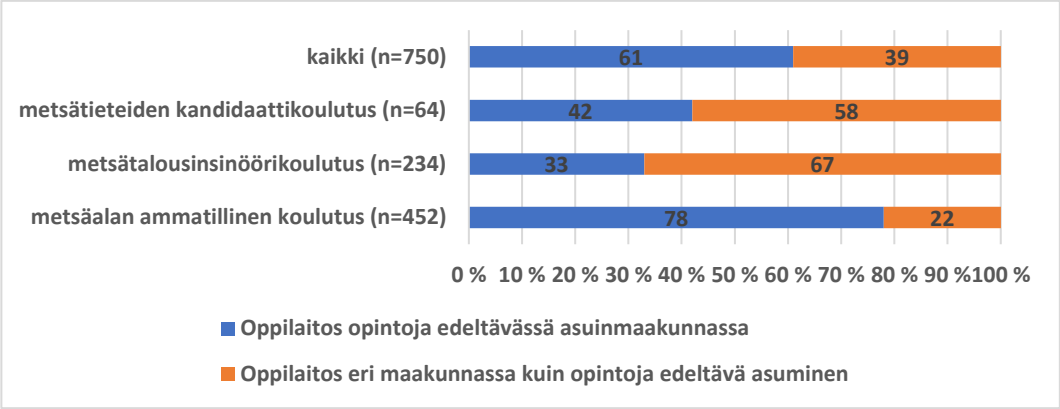

Kuvio 2. Metsäalan oppilaitoksen sijainti suhteessa opintoja edeltävään asuinmaakuntaan koulutuksittain (%)

Metsäalalle opiskelijoita tuli syksyllä 2021 eniten Lapin, Pirkanmaan ja Uudenmaan maakunnista (taulukko 4). Eniten heitä opiskeli Pohjois-Karjalan, Kanta-Hämeen, Lapin, Pirkanmaan ja Uudenmaan maakunnissa.

Taulukko 4. Kyselyyn vastanneiden asuinmaakunta ennen metsäalan koulutusta ja oppilaitoksen sijaintimaakunta syksyllä 2021 (%)

Maakunta	Ammatillinen koulutus (n=452)		Metsätalousinsinöörikoulutus (n=234)		Metsätieteiden kandidaattikoulu-tus (n=64)		Kaikki (n=750)	
	Asuinmaakunta	Oppilaitoksen maakunta	Asuinmaakunta	Oppilaitoksen maakunta	Asuinmaakunta	Oppilaitoksen maakunta	Asuinmaakunta	Oppilaitoksen maakunta
Etelä-Karjala	5	4	1	0	3	0	3	3
Etelä-Pohjanmaa	3	4	2	0	0	0	2	2
Etelä-Savo	9	12	6	17	2	0	8	11
Kainuu	4	2	2	0	2	0	3	1
Kanta-Häme	2	2	5	29	3	0	3	10
Keski-Pohjanmaa	1	3	1	0	0	0	1	2
Keski-Suomi	11	15	7	0	6	0	10	9
Kymenlaakso	1	1	4	0	0	0	2	1
Lappi	8	8	4	11	3	0	6	8
Pirkanmaa	9	6	17	18	16	0	12	10
Pohjanmaa	2	2	2	0	0	0	2	2
Pohjois-Karjala	9	10	9	22	6	34	8	16
Pohjois-Pohjanmaa	12	10	7	0	2	0	10	6
Pohjois-Savo	9	9	5	0	5	0	7	5
Päijät-Häme	4	0	5	0	1	0	4	0
Satakunta	2	3	2	0	1	0	2	2
Uusimaa	6	6	13	3	45	66	12	10
Varsinais-Suomi	3	3	8	0	3	0	4	2
Ulkomaat	0	0	0	0	2	0	1	0

Metsäalan ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden yleisimmät harrastukset olivat koneiden, autojen, moottoripyörien ja mopojen rakentaminen ja virittely, metsästys ja kalastus sekä moottoriurheilu (taulukko 5). Metsätalousinsinööriopiskelijoiden kolme suosituinta harrastusta olivat luonnossa liikkuminen, muu liikunta sekä metsästys ja kalastus. Metsätieteiden kandidaattiopiskelijat harrastivat myös luonnossa liikkumista, muuta liikuntaa sekä erilaisia taiteita (soittaminen, laulaminen ja kuvataiteet).

Muita, kyselyssä lueteltujen ulkopuolelta mainittuja harrastuksia olivat ratsastus, vapaapalokuntatoiminta, raviurheilu, lukeminen, vapaaehtoistyö, seurakuntatoiminta, reserviläistoiminta ja sirkus.

Taulukko 5. Metsäalan opiskelijoiden harrastukset (n=750, %)

Harrastus	Metsäalan ammatillinen koulutus (n=452)	Metsätalous-insinöörikoulutus (n=234)	Metsätieteiden kandidaatti-koulutus (n=64)	Kaikki (n=750)
Luonnossa liikkuminen (lenkkeily, marjastus, sienestys, luontokuvaaminen)	33	80	89	52
Muu liikunta	26	48	58	37
Metsätöiden tekeminen	33	26	14	29
Metsästys ja kalastus	44	46	27	43
Suunnistus	2	5	9	4
Partio	4	3	5	4
4H-toiminta	2	0	0	1
Taiteet (soittaminen, laulaminen, kuvataiteet)	5	17	42	12
Käsillä tekeminen	25	28	38	27
Pelaaminen tietokoneella, pelikonsolilla tai älypuhelimella	34	33	30	33
Sosiaalisen median sisältöjen tuottaminen	1	4	5	2
Koneiden, autojen, moottoripyörien ja mopojen rakentaminen, virittäminen tms.	48	15	2	34
Isojen koneiden kanssa työskentely	24	12	2	18
Moottoriurheilu	38	9	2	26
Yhteiskunnallinen vaikuttaminen	1	2	6	2
Muu harrastus	7	9	20	10

4.2 Lähipiirin vaikutus metsäalan koulutusvalintaan

Vanhempien koulutustaustalla on aiempien tutkimusten perusteella vaikutusta nuorten tekemiin koulutusvalintoihin (mm. Nori 2011; Seilonen & Tuominen 2020) Metsätieteiden kandidaattikoulutuksen aloittaneilla oli sekä äidin että isän koulutustausta yliopistokoulutus useammin kuin metsätalousinsinööri- tai ammatillisen koulutuksen aloittaneilla. Metsäalan ammatillisen koulutuksen aloittaneilla erityisesti isällä oli ammatillinen koulutustausta useammin kuin metsätalousinsinööri- tai metsätieteiden kandidaattikoulutuksen aloittaneilla (kuviot 3 ja 4).

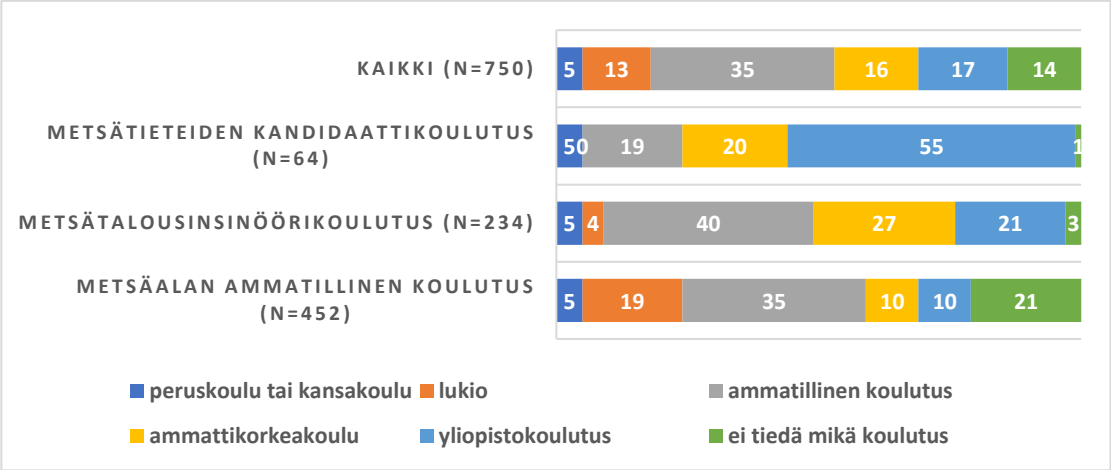

Kuvio 3. Metsäalan koulutuksen syksyllä 2021 aloittaneiden äidin koulutus (%)

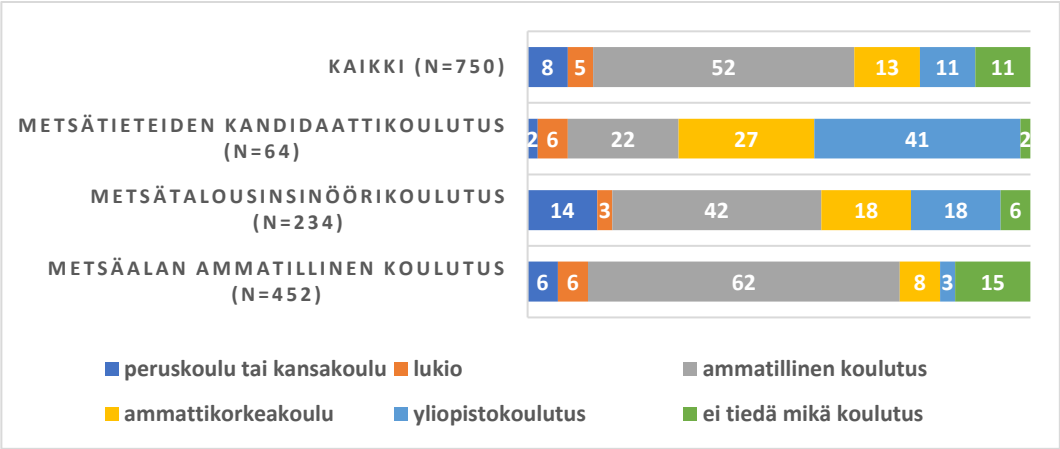

Kuvio 4. Metsäalan koulutuksen syksyllä 2021 aloittaneiden isän koulutus (%)

Kahdella kolmasosalla metsäalan ammatillisen koulutuksen aloittaneista ja reilulla puolella metsätalousinsinöörikoulutuksen tai metsätieteiden kandidaattikoulutuksen aloittaneista oli jollakin lähipiiriin kuuluvalla henkilöllä metsäalan koulutus (taulukko 6) tai lähipiiriin kuuluva työskenteli metsäalalla (taulukko 7). Eniten metsäalan koulutettuja oli muissa, perheen ulkopuolisissa sukulaisissa tai kavereissa. Isä oli useammin metsäalan koulutettu ja työskenteli metsäalalla kuin äiti.

Taulukko 6. Kyselyn vastaajien lähipiirin metsäalan koulutus (%)

Lähipiiriläinen	Metsäalan ammatillinen koulutus (n=452)	Metsätalousin-sinöörikoulutus (n=234)	Metsätieteiden kandidaattikou-lutus (n=64)	Kaikki (n=750)
Äiti	1	1	2	1
Isä	19	15	19	18
Isovanhempi	13	10	8	12
Sisarus	6	5	3	5
Muu sukulainen	31	25	23	28
Kaveri	21	23	13	21
Joku muu lähipiiriin kuuluva	5	5	6	5
Lähipiirissä ei kenelläkään ole metsäalan koulutusta	35	42	48	38

Taulukko 7. Kyselyn vastaajien lähipiirin metsäalalla työskentely (%)

Lähipiiriläinen	Metsäalan ammatillinen koulutus (n=452)	Metsätalousin-sinöörikoulutus (n=234)	Metsätieteiden kandidaattikou-lutus (n=64)	Kaikki (n=750)
Äiti	2	2	2	2
Isä	21	15	16	19
Isovanhempi	13	10	16	13
Sisarus	4	6	3	5
Muu sukulainen	31	26	20	28
Kaveri	20	24	9	20
Joku muu lähipiiriin kuuluva	5	5	8	5
Lähipiirissä ei kukaan työskentele metsäalalla	33	41	50	37

Reilulla 60 % kyselyyn vastanneista oli perheellä omistuksessaan metsää ja 11 % omisti itse metsää (kuvio 5). Yleisintä metsänomistaminen oli metsätalousinsinöörikoulutuksen aloittaneilla, joista 17 % oli metsänomistajia. Metsätieteiden kandidaattiopiskelun aloittaneista metsänomistajia oli 14 %, ja metsäalan ammatillisen koulutuksen aloittaneista 8 prosentilla oli omaa metsää.

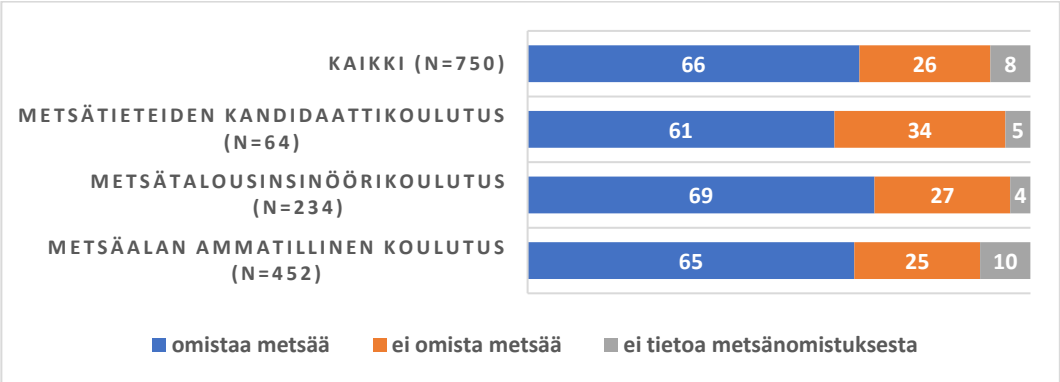

Kuvio 5. Metsäalan koulutuksen syksyllä 2021 aloittaneiden perheiden metsänomistaminen (%)

4.3 Koulutuksen jälkeiset työtehtävät ja työssä tarvittava osaaminen

Metsäalan koulutuksen aloittaessaan 69 % vastaajista tiesi millaisissa työtehtävissä tai ammatissa haluaisi työskennellä koulutuksesta valmistuessaan. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoista näkemys oli selvä 85 prosentilla, metsätalousinsinööriopiskelijoista 47 prosentilla ja metsätieteiden kandidaattiopiskelijoista 36 prosentilla.

Metsäalan ammatillisen koulutuksen opiskelijat ilmoittivat suosituimmaksi tulevaisuuden ammatikseen metsäkoneenkuljettajan, metsäkoneyrittäjän tai metsurin tehtävät (kuvio 6). Neljä prosenttia heistä ei osannut valita tulevaa työtehtäväänsä.

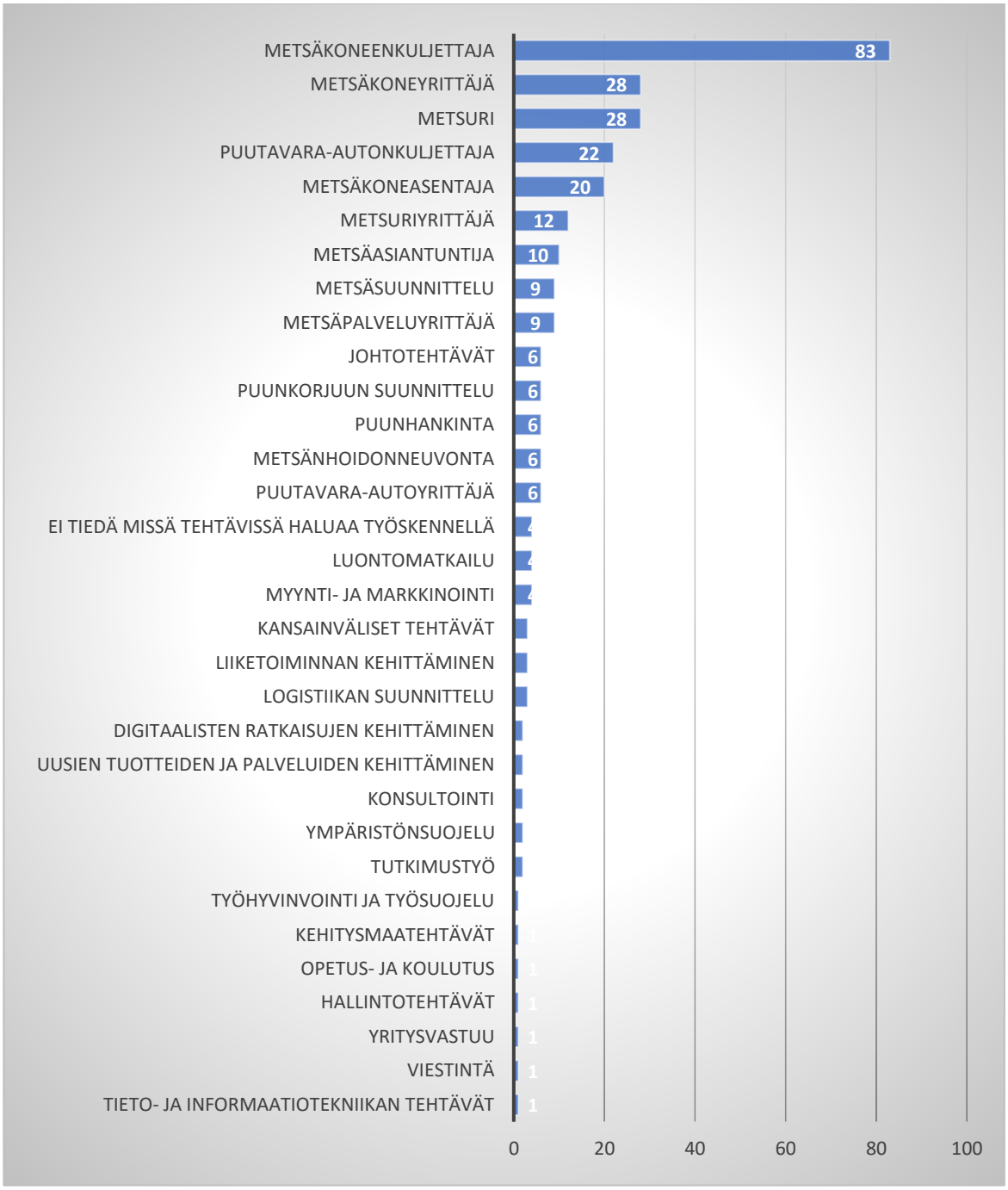

Kuvio 6. Metsäalan ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden valitsemat työtehtävät (n=452, %, vastaajat saivat valita useita työtehtäviä)

Kyselyssä pyydettiin vastaajilta myös perustelut valituille työtehtäville. Metsäalan ammatillisen koulutuksen opiskelijat perustelivat tekemäänsä työtehtävävalintaa pääasiassa sillä, että ala tuntui oikealta ja omalta. Monella heistä oli kiinnostus metsäalaan syntynyt jo lapsena, ja he olivat päässeet tekemään työtä metsässä vanhempien, isovanhempien tai muiden sukulaisten kanssa. Metsäkoneenkuljettajaopiskelijat halusivat tehdä työtä isoilla koneilla. He kokivat, että työtä riittää myös tulevaisuudessa alalla ja työn jatkuvuus ja varmuus vaikuttivat osaltaan haluun työskennellä koneenkuljettajina. Työ metsässä koettiin itsenäiseksi, konkreettiseksi, oman rauhan, mutta myös vastuun ja kehittymismahdollisuuksia tarjoavaksi työksi. Myös luonto, sen lähellä oleminen ja työn tekeminen luonnossa olivat useassa metsäalan ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden perusteluissa mainittuina.

Tärkeimmiksi tulevassa työssään tarvitsemiksi taidoiksi ammatillisen koulutuksen opiskelijat kokivat metsien ekologian tuntemisen, työturvallisuuden, metsäkoneella työskentelyn, puunkorjuumenetelmien osaamisen sekä ongelmanratkaisutaidot (kuvio 7). Vähiten tärkeiksi he kokivat esiintymistaidot, sosiaalisen median hyödyntämisen, kielitaidon, monikulttuurisuuden ymmärtämisen sekä uusien tuotteiden ja valmistusprosessien kehittämisen.

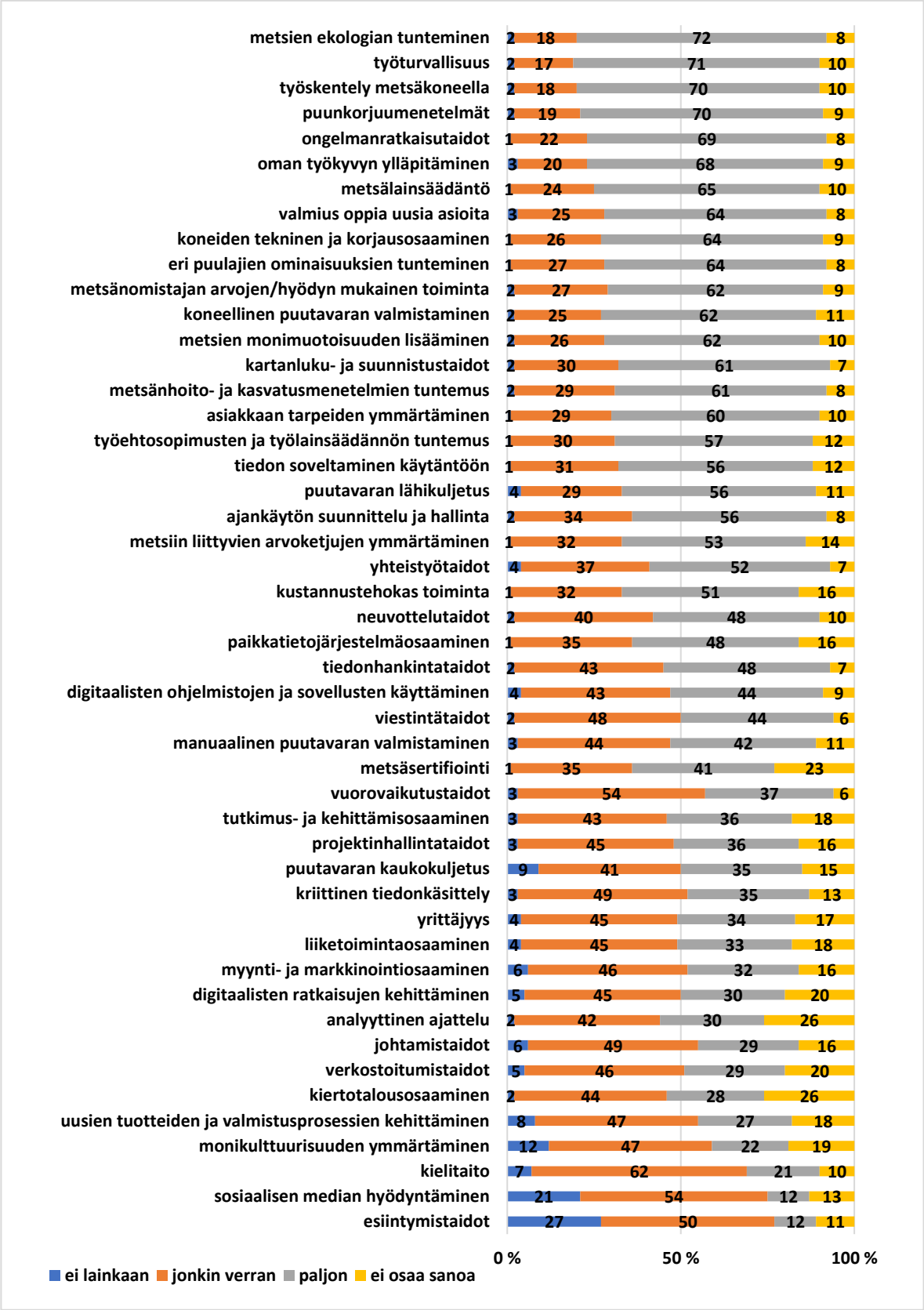

Kuvio 7. Metsäalan ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden arviot tulevassa työssä tärkeistä taidoista (n=452, %)

Metsätalousinsinööriopiskelijoiden eniten valitsemat työtehtävät olivat metsäasiantuntija, metsäsuunnittelu, metsänhoidonneuvonta, puunkorjuun suunnittelu ja puunhankinta (kuvio 8). Viisi prosenttia metsätalousinsinööriopiskelijoista ei tiennyt missä tehtävissä haluaa työskennellä valmistuttuaan.

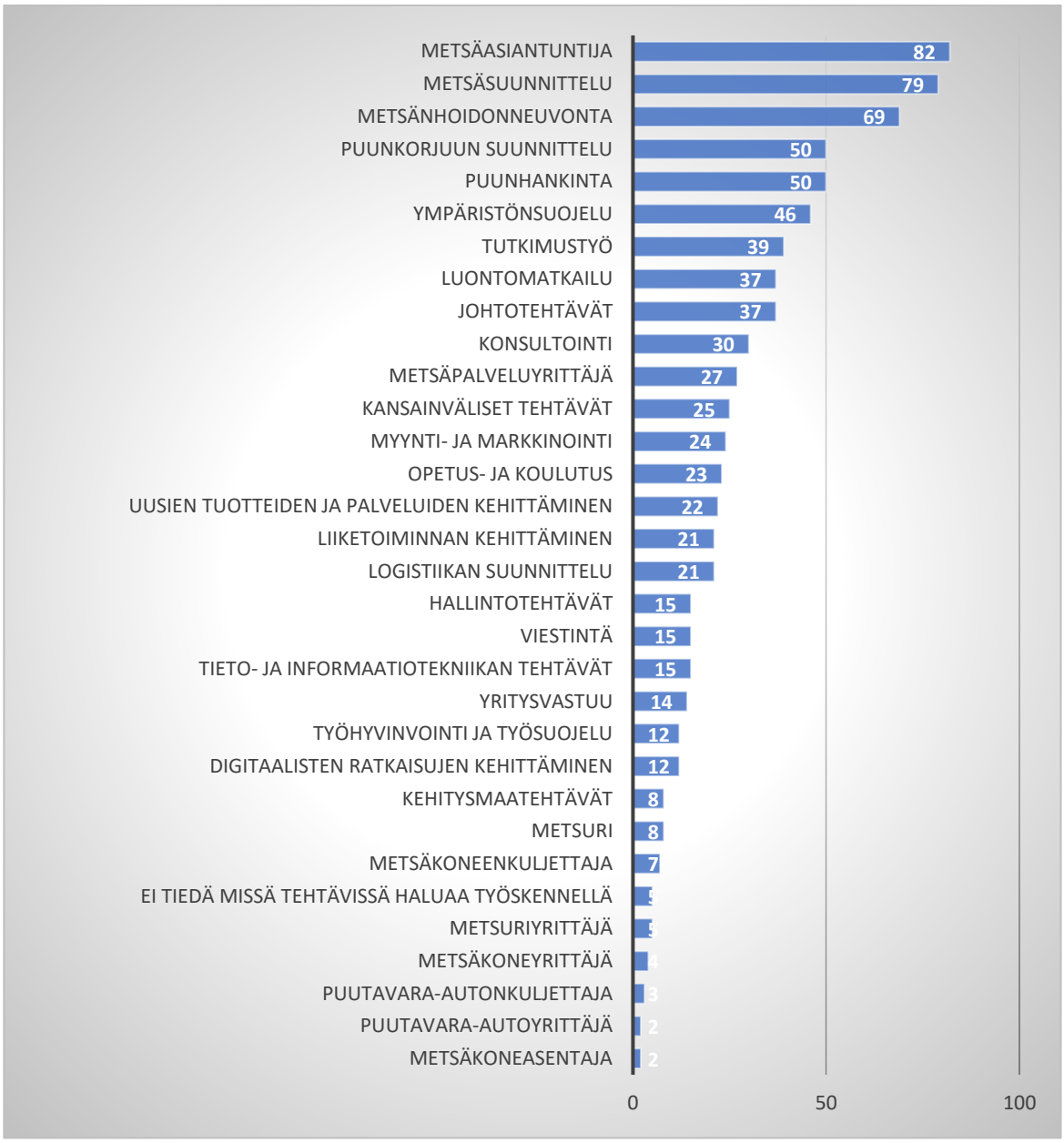

Kuvio 8. Metsätalousinsinööriopiskelijoiden valitsemat työtehtävät (n=234, %, vastaajat saivat valita useita työtehtäviä)

Metsätalousinsinööriopiskelijat perustelivat hyvin samantyyppisillä syillä tekemiään valintoja kuin ammatillisen koulutuksen opiskelijat: ala on tuttu perhepiiristä yritystoiminnan tai oman metsän hoitamisen kautta, ja metsä kuului olennaisena osana elinpiiriin ja harrastuksiin lapsuudesta asti. Insinööriopiskelijat toivat esiin halun työskennellä vaihtelevissa ja monipuolisissa asiantuntijatehtävissä, joissa yhdistyvät teoria ja käytäntö sekä työskentely ihmisten kanssa ja yksin metsässä. Insinöörikoulutuksessa saatu osaaminen täydentää joidenkin vastaajien kohdalla aiemmin

hankittua osaamista ammatillisesta koulutuksesta ja yhdistyy myös harrastuksista saatuun metsälliseen osaamiseen. Metsäalan hyvä työllisyystilanne ja mahdollisuudet luoda uraa sekä edetä johtotehtäviin mainittiin myös perusteluina mainituille tehtävävalinnoille. Valitut tehtävät koettiin tärkeiksi myös muuten elämässä tärkeiksi koettujen arvojen näkökulmasta. Luonnonsuojelu, luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen, kestävyyden edistäminen ja ilmastomuutokseen reagoiminen koettiin teemoiksi, joihin metsäalalla työskenteleminen antaa vaikuttamismahdollisuudet. Myös halu uudistaa metsäalaa tuli esiin useassa vastauksessa.

Tärkeimmät työssä tarvittavat taidot olivat metsätalousinsinööriopiskelijoiden mielestä metsien ekologian tunteminen, yhteistyötaidot, vuorovaikutustaidot, asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen ja metsälainsäädäntö (kuvio 9). Vähiten tarvittavien taitojen joukossa olivat koneiden tekninen ja korjausosaaminen, metsäkoneella työskentely, uusien tuotteiden ja valmistusprosessien kehittäminen, sosiaalisen median hyödyntäminen ja manuaalinen puutavaran valmistaminen.

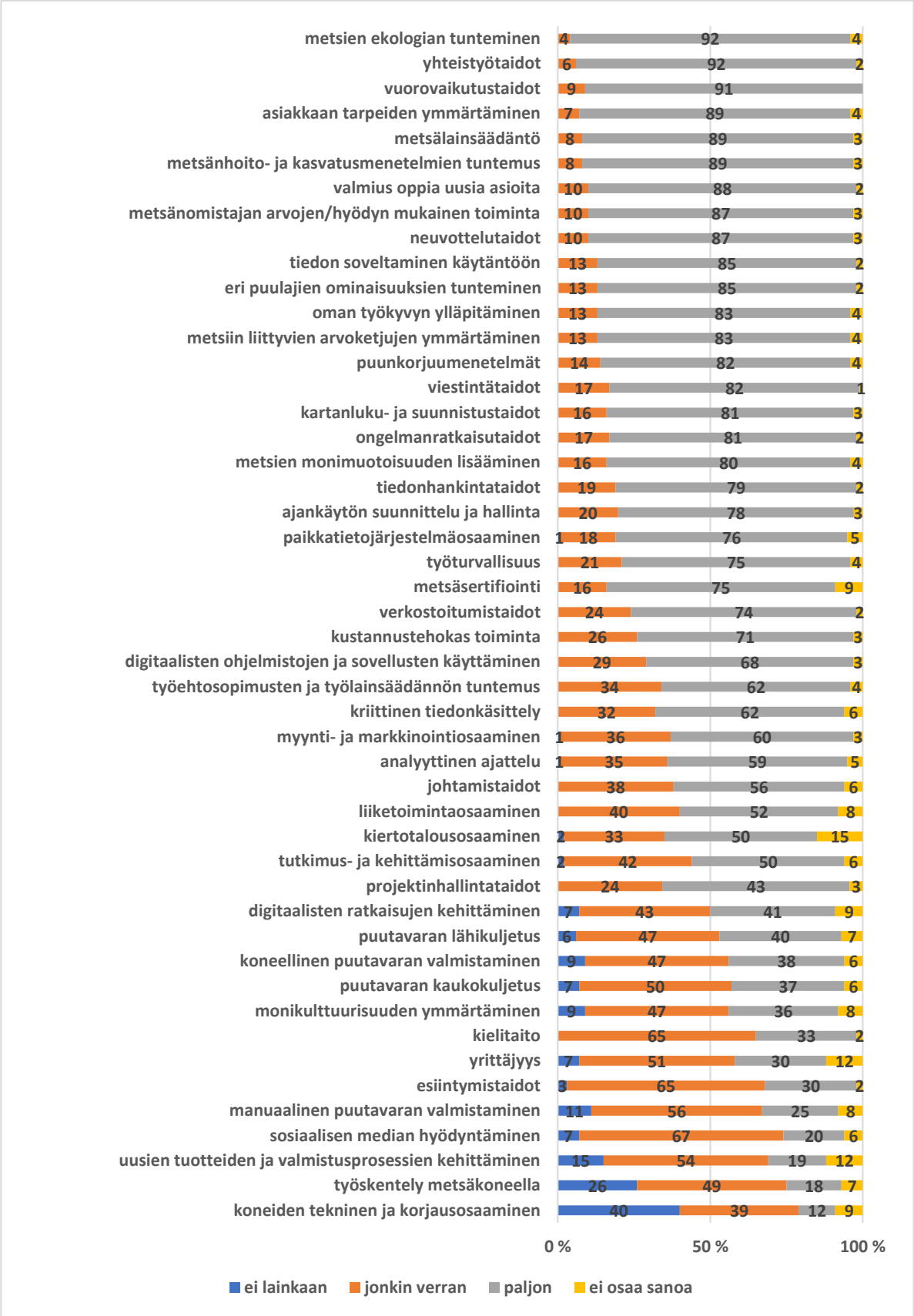

Kuvio 9. Metsätalousinsinööriopiskelijoiden arviot tulevassa työssä tärkeistä taidoista (n=234, %)

Myös metsätieteiden kandidaatit valitsivat useimmiten metsäasiantuntijan tehtävät koulutuksen jälkeisiksi tehtävikseen (kuvio 10). Sen lisäksi metsäsuunnittelu, ympäristönsuojelu, tutkimustyö ja johtotehtävät olivat viiden eniten valitun tehtävän joukossa. Viidellä prosentilla metsätieteiden kandidaattiopiskelijoista ei ollut selvää käsitystä missä tehtävissä haluaa työskennellä valmistuttuaan.

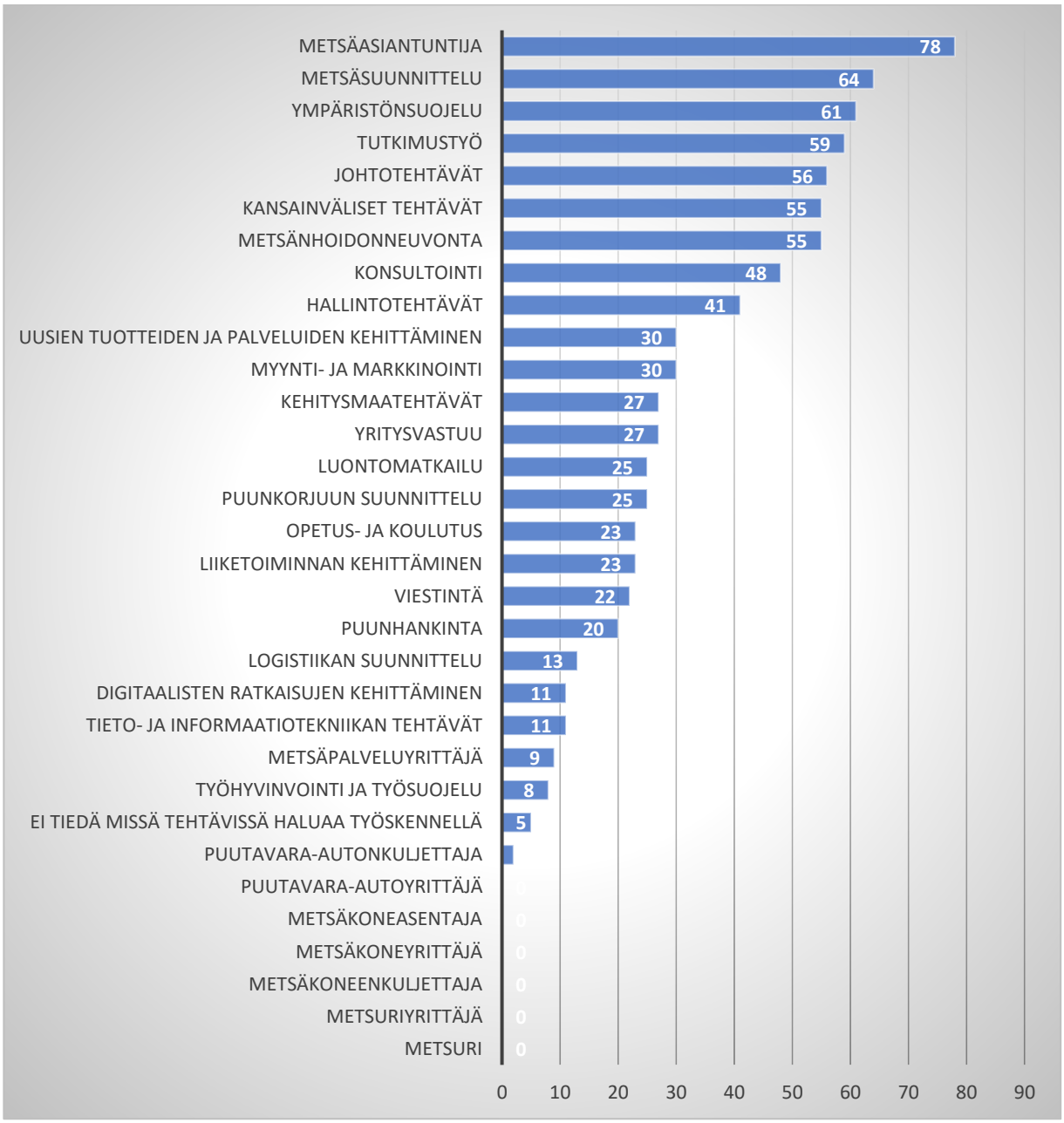

Kuvio 10. Metsätieteiden kandidaattiopiskelijoiden valitsemat työtehtävät (n=64, %, vastaajat saivat valita useita työtehtäviä)

Kandidaattiopiskelijoiden perusteluissa tuli esiin luonnon merkitys ja halu vaikuttaa metsäalalla työskentelemisen kautta luonnon monimuotoisuuteen, luonnonsuojeluun, ilmastomuutoksen kysymyksiin ja kestävään kehitykseen. Osana tätä halutaan lisätä metsäalan vastuullisuutta politiikan, lainsäädännön, alan yritysten toiminnan ja metsänomistajien valintojen ohjaamisen avulla.

Toisaalta esiin tuli myös halu kehittää alaa taloudellisesti, edistää yritys- ja liiketoimintaa nykyistä tuottavammaksi ja monimuotoisemmaksi. Metsäalan koetaan tarjoavan monipuolisia työtehtäviä ja mahdollisuuden edetä uralla monissa eri tehtävissä. Kandidaattiopiskelijoista moni perusteli omaa tehtävävalintaansa hyvillä työllisyysnäkymillä ja palkkauksella. Metsäala nähdään myös kansainvälisiä työmahdollisuuksia tarjoavana alana.

Viisi tärkeintä tulevassa työssä tarvittavaa taitoa olivat metsätieteiden kandidaattiopiskelijoiden mielestä valmius oppia uusia asioita, vuorovaikutustaidot, yhteistyötaidot, kriittinen tiedonkäsittely ja analyyttinen ajattelu (kuvio 11). Vähiten tärkeitä taitoja olivat työskentely metsäkoneella, koneiden tekninen ja korjausosaaminen, sosiaalisen median hyödyntäminen, manuaalinen puutavaran valmistaminen ja koneellinen puutavaran valmistaminen.

Kuviossa 12 on yhteenvetona verrattu eri koulutusryhmien työssä tärkeiksi koettuja taitoja keskiarvoina.

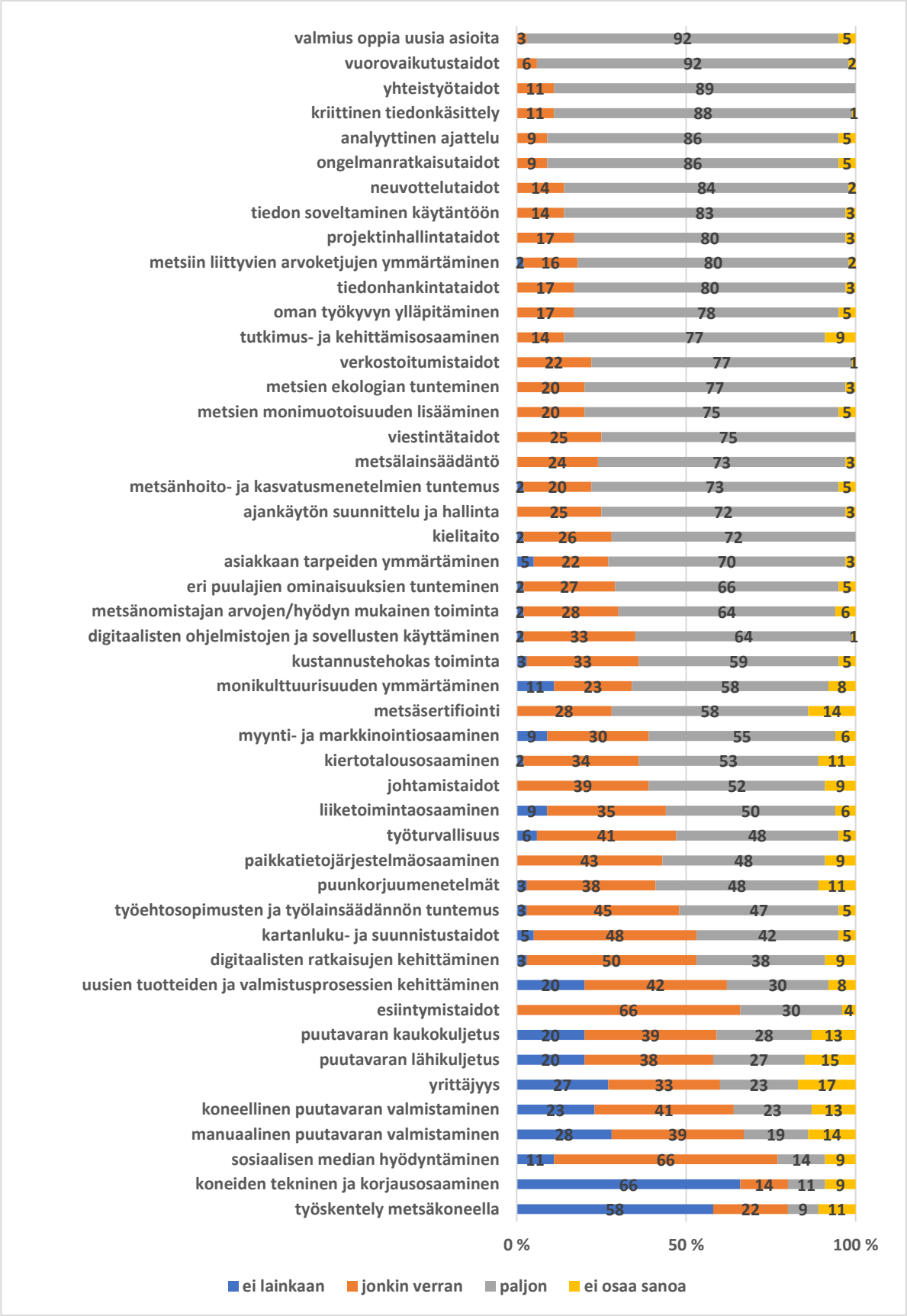

Kuvio 11. Metsätieteiden kandidaattiopiskelijoiden arviot tulevassa työssä tärkeistä taidoista (n=64, %)

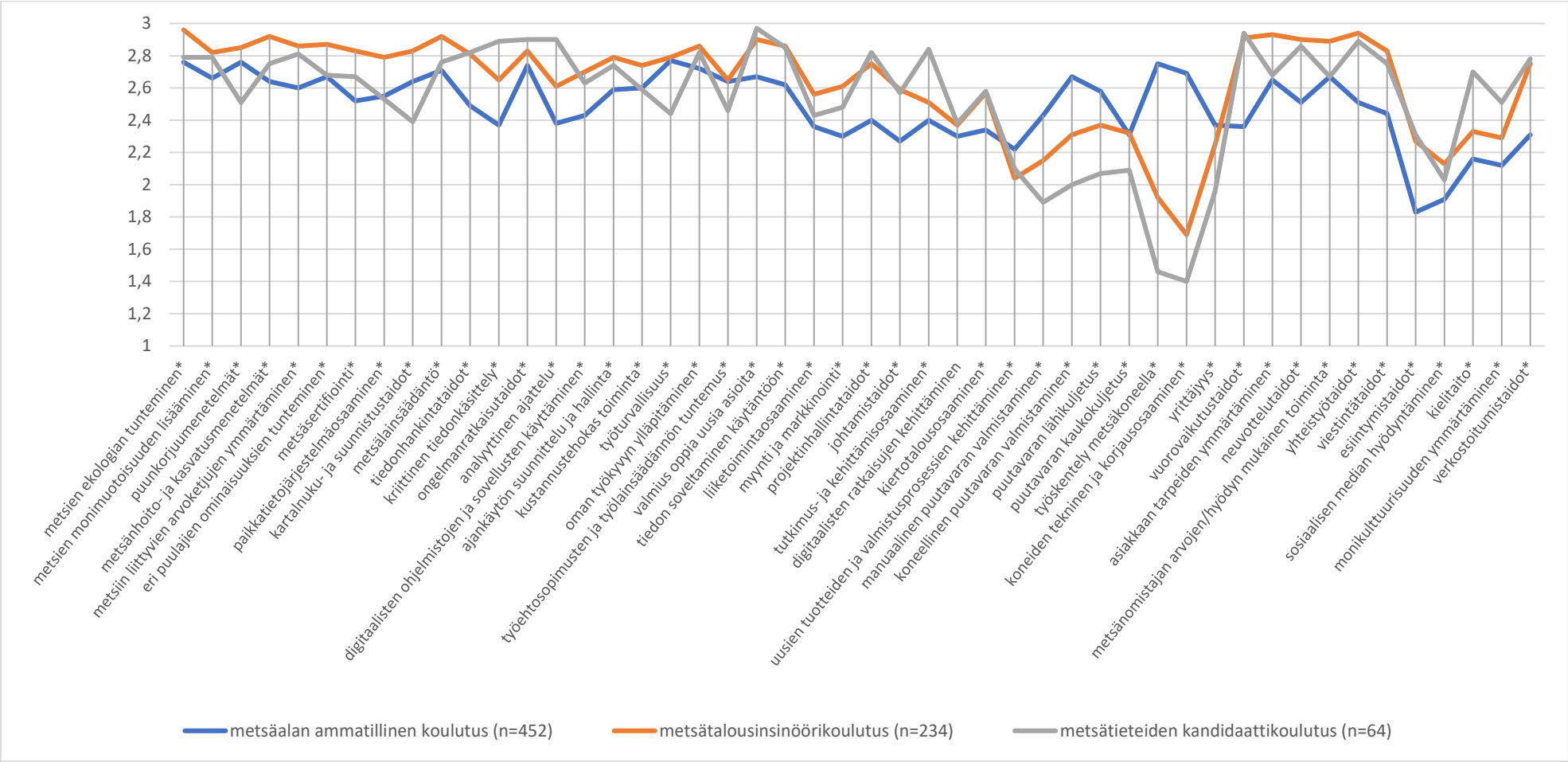

Kuvio 12. Keskiarvovertailu valmistumisen jälkeisessä työssä tärkeistä taidoista koulutusryhmittäin (1=ei tarvita lainkaan, 2=tarvitaan jonkin verran, 3=tarvitaan paljon, *tilastollisesti merkitsevä ero koulutusryhmien välillä)

Lähes kaikissa taidoissa koulutusryhmien arvioiden välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja. Viestintään liittyvät taidot sekä ihmisten kanssa työskentelemiseen tarvittavat taidot olivat insinööri- ja kandidaattiopiskelijoiden mielestä tärkeämpiä kuin metsäalan ammatillisten opiskelijoiden mielestä. Insinööriopiskelijat arvioivat erityisesti metsänhoidon ja -kasvatuksen, eri puulajien ominaisuuksien tuntemisen, metsäsertifioinnin ja -lainsäädännön tuntemisen sekä paikkatietojärjestelmäosaamisen muita koulutusryhmiä tärkeämmäksi. Kandidaattiopiskelijat arvioivat muita koulutusryhmiä tärkeämmiksi kriittisen tiedonkäsittely, analyyttisen ajattelun sekä tutkimus- ja kehittämisosaamisen. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoille oli muita ryhmiä tärkeämpää työskenteleminen koneella, koneiden korjausosaaminen sekä puun kuljettamiseen liittyvä osaaminen.

Liiketoimintaosaaminen, myynti ja markkinointi, johtaminen sekä projektinhallintataidot olivat korkea-asteen opiskelijoiden mielestä tulevissa työtehtävissä tärkeämpiä taitoja kuin ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden mielestä.

4.4 Metsäalaan liittyvät näkemykset

Vastaajia pyydettiin arvioimaan kahdentoista väittämäparin paikkansapitävyyttä. He valitsivat kustakin väittämäparista eniten omaa näkemystään vastaavan arvion metsäalasta. Arvioitavana oli metsäkoulutuksen maine, alan koulutuksen vetovoima nuorten keskuudessa, metsäalan innovatiivisuus, tarjolla olevien työtehtävien monipuolisuus, alan arvostus, taloudellinen merkitys, näkyvyys julkisessa keskustelussa, työllisyys, rooli kestävässä kehityksessä, vastuullisuus, tasa-arvoisuus sekä huolenpito työntekijöistä (kuvio 13).

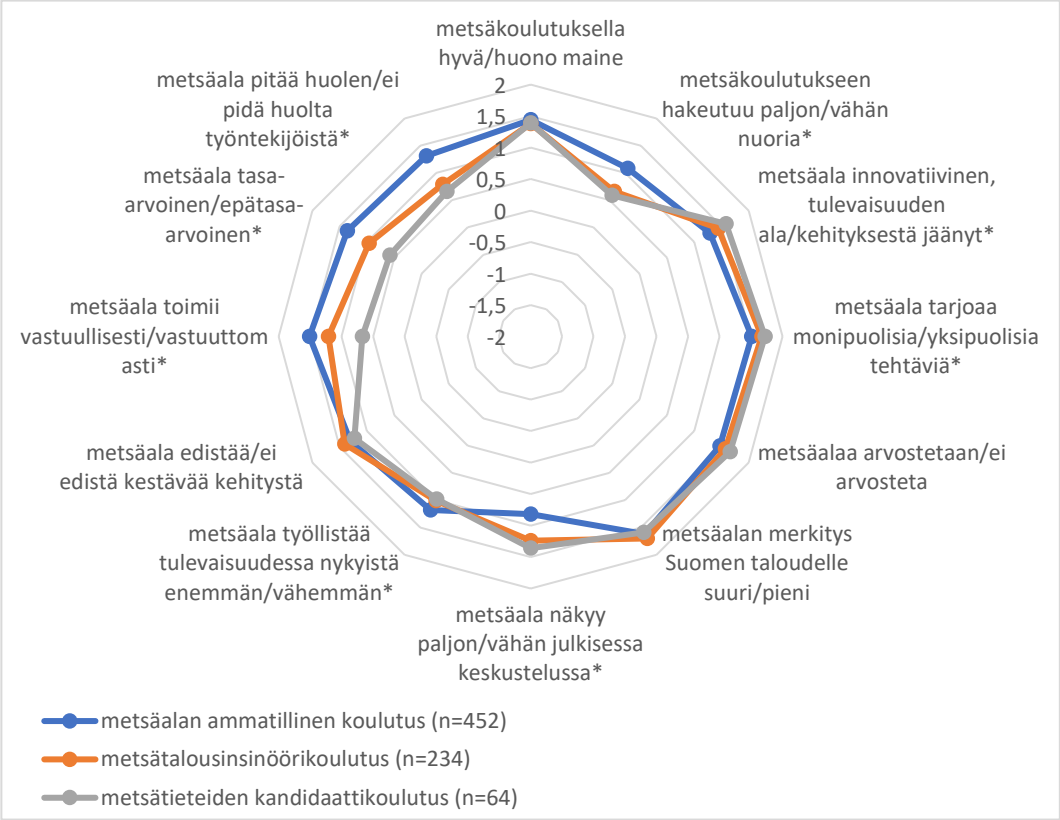

Kuvio 13. Metsäalaan liittyvät näkemykset (keskiarvoina, -2=negatiivisin arvio, 0=neutraali arvio, 2=positiivisin arvio)

Koulutusryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja kahdeksassa väittämässä. Metsäalan ammatillisilla opiskelijoilla oli positiivisin näkemys alalle hakeutuvien nuorten määrästä, alan työllisyydestä, toiminnan vastuullisuudesta, tasa-arvoisuudesta ja työntekijöistä huolehtimisesta. Metsätalousinsinööri- ja kandidaattiopiskelijoiden näkemykset olivat positiivisempia alan innovatiivisuudesta, alan tarjoamista monipuolisista työtehtävistä, alan arvostuksesta, julkisessa keskustelussa näkymisestä sekä alan roolista kestävässä kehityksessä.

4.5 Tärkeät asiat koulutuksen jälkeisessä elämässä

Kyselyssä selvitettiin vastaajien koulutuksen jälkeisessä elämässä arvostamia tekijöitä. Koulutusryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja tärkeiksi arvioiduissa asioissa. Yhteisiä viiden tärkeimmän tekijän joukkoon nousevia oli kaksi: se, että pitää tulevasta työstä ja että työ on sisällöltään mielekästä. Ammatillisen koulutuksen vastaajat pitivät tärkeänä, että pääsevät työskentelemään koneilla, pystyvät kehittämään itseään ja löytävät varmasti metsäalan työpaikan. Insinööriopiskelijoille tärkeää oli riittävä ammattitaito toimia metsäalan ammattilaisena, työn ja vapaa-ajan tasapaino sekä työn ympärivuotisuus ja varmuus jatkuvuudesta. Kandidaattiopiskelijat halusivat edellisten lisäksi huolehtia luonnon hyvinvoinnista ja olla mukana rakentamassa kestävää metsäalaa (kuvio 14).

Avoimessa kysymyksessä vastaajia pyydettiin selventämään, mitkä tekijät tekevät heidän mielestään metsäalan työstä merkityksellistä. Metsäkoneenkuljettajaopiskelijat kokivat koneella työskentelyn ja metsäkoneasentajaopiskelijat koneiden korjaamisen tekevän työstä merkittävää. Yleisemmin ammatillisen koulutuksen opiskelijat kokivat työhön merkitystä tuovina tekijöinä metsien merkityksen Suomen taloudelle ja työllisyydelle ja mahdollisuuden päästä tekemään itselle tärkeää työtä omassa rauhassa. Metsässä tehtävä työ koettiin arvostetuksi, ja siinä pääsee konkreettisesti näkemään oman työnsä jäljen. Metsäalan työllä nähtiin vahva yhteys tulevaisuuteen: metsiä pitää uudistaa ja säilyttää myös tuleville sukupolville.

> *”Se on yksi kansakunnan peruspilareita. Oikeaa fyysistä (tai koneellista) työtä, jonka vaikutukset näkyvät pitkälle tulevaisuuteen. Metsiä pitää pystyä hyödyntämään tehokkaasti, mutta kuitenkin luonnon säilymistä ajatellen.”* (Metsäenergian tuottajaopiskelija)
> *”Meillä on luontoa täällä missä kasvaa metsää ja siitä pidetään huolta. Kaadetusta metsästä saamme puutavaraa ja voimme vaikka rakentaa talon ja istutamme taimet, että saamme uutta metsää.”* (Metsuri-metsäpalvelujen tuottajaopiskelija)
> *”Metsäalan työssä toimitaan itsenäisesti ja päätökset tehdään itse. Tulevaisuudessa puurakentamisen ja puutuotteiden lisääntyessä metsäala tulee työllistämään enemmän työntekijöitä, koska metsäala on tässä ketjussa ensimmäisenä.”* (Metsäkoneenkuljettajaopiskelija)

Metsästä saatavilla tuotteilla (esimerkiksi paperi ja puutavara) on kysyntää ja mikäli niitä ei tuoteta, aiheutuu tästä ongelmia yhteiskunnan toimivuudelle. Metsäalan ammatillisen koulutuksen opiskelijat kokivat metsäalan työssä merkittävänä sen, että he pääsevät hoitamaan metsiä, pitämään ne siisteinä ja samalla huolehtimaan luonnosta. Metsien hoitamisella on heidän mielestään yhteys ilmastonmuutokseen reagoimiseen, mutta myös metsien taloudellisen arvon ylläpitämiseen.

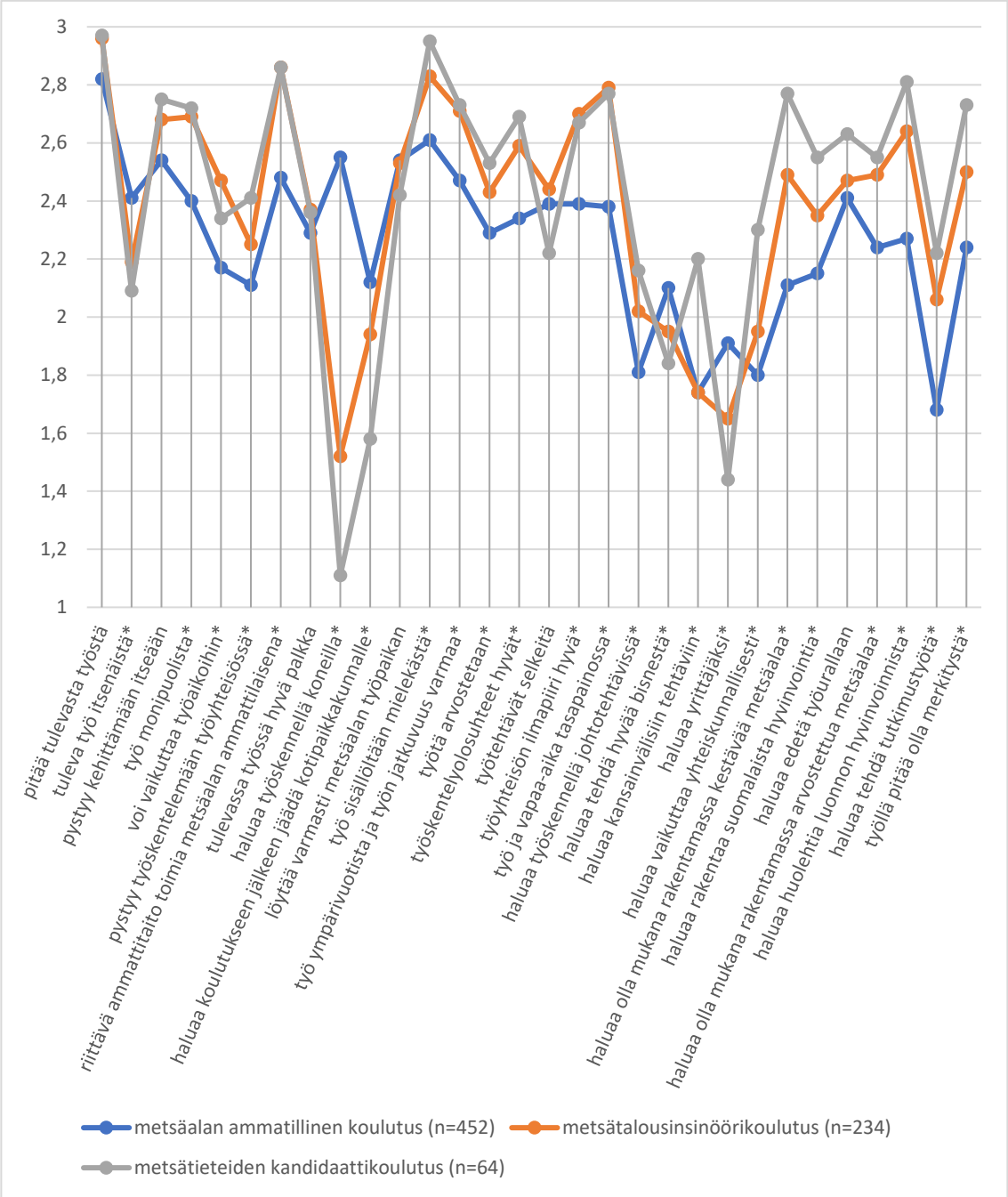

Kuvio 14. Tärkeät asiat koulutuksen jälkeisessä elämässä koulutusryhmittäin (keskiarvoina, 1=ei lainkaan merkitystä, 2=jonkin verran merkitystä, 3=paljon merkitystä - *tilastollisesti merkitsevä ero ryhmien välillä)

Metsätalousinsinööriopiskelijat kokivat metsäalan työn merkitykselliseksi, koska sitä kautta he pääsevät tekemään työtä luonnossa. Työ metsässä ja metsiin liittyvissä tehtävissä on vastaajien mielestä työtä, jossa he pääsevät tekemään omien arvojensa kanssa sopusoinnussa olevaa työtä. Metsillä on keskeinen merkitys osana suomalaisten identiteettiä, kulttuuria ja tulevaisuutta.

> *”Metsillä on iso osa suomalaisten kulttuurissa ja historiassa ja niistä tulee huolehtia niin, että suomalainen yhteiskunta hyötyy, mutta kuitenkin kestävästi, jotta jatkossakin on kaikentyyppisiä elinympäristöjä ja puhdasta luontoa olemassa.”* (Metsätalousinsinöö-riopiskelija)

Metsäalan ammattilaisena työskentelevä henkilö toimii yhtenä vastuullisena lenkkinä sukupolvien välisessä ketjussa. Hoitamalla oman roolinsa hyvin, voi turvata metsien säilymisen seuraavillekin sukupolville. Metsillä on merkitystä Suomen taloudelle ja työllisyydelle, mutta metsillä on tärkeä merkitys myös virkistyskäytössä liikunnan ja metsästyksen kannalta. Metsillä on taloudellista merkitystä yksittäisille metsänomistajille, ja metsäalalla toimivilla ammattilaisilla on arvokas rooli tämän yksityisen omaisuuden hoitajina. Metsäalalla työskentely on osa laajempia arvo- ja tuotantoketjuja, joilla mahdollistetaan monen muun ammattialan työllisyys. Metsät ovat myös luontoekosysteemejä, joista on tärkeää pitää huolta.

> *”Suomella ei ole merkittäviä määriä rahallisesti arvokkaita luonnonvaroja paitsi metsää. Myös siirtymisessä fossiilittomaan maailmaan metsillä on suuri rooli. Suomessa metsät ovat myös suurimmalta osin yksityisessä omistuksessa, joten metsillä on suuri rooli yksityisten ihmisten varallisuudessa.”* (Metsätalousinsinööriopiskelija)

> *”Vastuullinen metsänkäyttö on elinehto sille, että metsistä saadaan henkistä ja taloudellista hyvinvointia myös tuleville sukupolville.”* (Metsätalousinsinööriopiskelija)

Metsätalousinsinööriopiskelijat toivat esiin osana metsäalan työn merkitystä metsien roolin kestävässä kehityksessä, luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä ja ilmastonmuutoskysymyksissä. Työskentelemällä metsäalalla voi *”vähentää omaa ilmastoahdistusta”* (metsätalousinsinööriopiskelija).

Myös metsätieteiden kandidaattiopiskelijat kokivat metsien keskeisen merkityksen liittyvän niiden suureen rooliin Suomen taloudessa, työllisyydessä ja osana kansallisidentiteettiä. Metsissä on paljon potentiaalia tulevaisuuden raaka-aineena, energianlähteenä ja tuotekehitystyössä. Metsätieteiden kandidaattiopiskelijat kokivat merkittäväksi tulevan työnsä kannalta mahdollisuuden pystyä yhdistämään metsien taloudellisen hyödyntämisen ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen.

> *”Metsäala on suuri toimija Suomessa ja maailmalla. Metsäalalla on mahdollista tehdä sekä suojelutyötä että kannattavaa liiketoimintaa yhtä aikaa. Fossiilisten polttoaineiden ja öljystä tehtävän muovin käytön vähentyessä bio- ja metsätalouden rooli kasvaa. Metsäalalla pystyy olemaan luontokadon ja ilmastonmuutoksen vastaisen työn eturintamassa.”* (Metsätieteiden kandidaattiopiskelija)

> *”Pääsee omalla toiminnallaan vaikuttamaan siihen, että metsää hoidetaan oikein ja metsänhoidolliset menetelmät kehittyvät.”* (Metsätieteiden kandidaattiopiskelija)

Kandidaattiopiskelijat kokivat metsäalan työssä merkitykselliseksi alan kansainvälisen ulottuvuuden. Ilmastonmuutos ja siihen liittyvät ongelmat ovat globaaleja, ja metsäalalla kehitettävät ratkaisut näihin ongelmiin voivat olla maailmanlaajuisesti merkittäviä.

> *”Metsäalalla pääsee työskentelemään jopa globaalissa mittakaavassa merkittävien kysymysten parissa: ilmastonmuutos, hiilitase, metsien monimuotoisuus. Toiminta voi olla hyvin paikallista, mutta toisaalta alalla paikallisesti tehdyt oivallukset voivat parhaassa tapauksessa olla osaratkaisuna suurempiin kysymyksiin.”* (Metsätieteiden kandidaattiopiskelijat)

Metsiin liittyy myös metsätieteiden kandidaattiopiskelijoiden mielestä ylisukupolvisia merkityksiä. Metsäalan asiantuntijana voi vaikuttaa siihen, miten Suomen metsiä hoidetaan kestävällä tavalla. Useimpien vastausten perusteella se tarkoittaa kompromissien hakemista metsiin liittyvien talousarvojen ja luontoarvojen välillä.

”Metsät ovat pitkäikäisempiä kuin ihmiset. Koen, että metsien eteen tekemäni työ on osa perintööni seuraaville sukupolville.” (Metsätieteiden kandidaattiopiskelija)

”Se, että pystyy olemaan hyödyksi ihmisille, esimerkiksi neuvomaan tai kehittämään ilmastolle hyödyllisiä ratkaisuja.” (Metsätieteiden kandidaattiopiskelija)

”Metsäalan työ on merkityksellistä sen takia, että metsät ovat merkityksellisiä sekä taloudellisesti että ekologisestikin.” (Metsätieteiden kandidaattiopiskelija)

Joissakin vastauksissa korostetaan metsillä olevan arvo sinällään, osana monipuolisia ekosysteemejä, joita halutaan suojella ja säilyttää sellaisenaan tuleville sukupolville.

”Luonnon kauneuden, monipuolisuuden ja hyvinvoinnin arvostaminen ja edistäminen.” (Metsätieteiden kandidaattiopiskelija)

5 Metsäalan koulutuksen valintaperusteet – metsäkoulutuksen alanvalintaprofiilit

5.1 Metsäkoulutuksen alanvalintaprofiilien muodostaminen

Kyselyssä vastaajille annettiin lista erilaisia koulutusvalintaan vaikuttavia tekijöitä, jotka tulivat esiin aihepiirin aiemmassa tutkimuksessa ja hankkeessa tehdyissä haastatteluissa syksyllä 2020. Näitä tekijöitä oli kyselyssä mukana kaikkiaan 31. Vastaajat arvioivat kunkin tekijän vaikutusta omaan koulutusvalintapäätökseensä. Joitakin eroja tuli esiin metsäalan eri koulutuksissa aloittaneiden välillä koulutusvalintaan vaikuttaneissa tekijöissä (taulukko 8). Ammatillisen koulutuksen opiskelijat pitivät tärkeimpinä koulutusvalintaansa vaikuttavina tekijöinä metsäalaan liittyvän kiinnostuksen sekä ammatin ja alan, joissa haluavat työskennellä. Metsätalousinsinööri- ja metsätieteiden kandidaattiopiskelijoilla tärkeimmiksi tekijöiksi arvioitiin luontoon liittyvä kiinnostus, kiinnostus metsäalaan sekä halu oppia hoitamaan metsiä.

Käsitystä metsäalan koulutusvalintaan vaikuttaneista tekijöistä haluttiin selkiyttää ja päästä tarkastelemaan koko metsäalalla opiskelevien ryhmää kokonaisuutena. Laaja ja kohderyhmää hyvin edustava kyselyaineisto mahdollisti tilastollisten analyysien hyödyntämisen aineiston käsittelyssä. Metsäkoulutuksen alanvalintaprofiilit muodostettiin faktorianalyysilla.

Faktorianalyysi on monimuuttujamenetelmä, jonka avulla pyrittiin löytämään muuttujajoukosta yhteisiä piirteitä tai ulottuvuuksia ja voitiin avata ennalta huomaamattomia rakenteita aineistosta. Se soveltuu hyvin asenteiden, arvojen ja mielipiteiden tutkimiseen. Useita erillisiä koulutusalavalintaan liittyviä tekijöitä tiivistettiin kokonaisuuksiksi eli faktoreiksi. Tavoitteena oli etsiä keskenään eniten korreloivat muuttujat ja muodostaa niistä faktoreita eli muuttujien taustalla olevia ns. piilomuuttujia. Tämän tiivistämisen avulla 31 tekijästä muodostettiin metsäalan koulutusvalintaprofiilit[1].

[1] Estimointimenetelmäksi valittiin pääakselifaktorointi (principal axis factoring) ja rotaatiomentelmäksi varimax-rotaatio. Kaiser-Meyer-Olkinin testi (0.837) ja Bartlettin testi (0.000) osoittivat faktorianalyysin soveltuvan hyvin tähän aineistoon.

Taulukko 8. Metsäalan koulutusten alanvalintaan vaikuttaneet tekijät (vastaajat, jotka kokivat tekijän vaikuttaneen paljon, %)

Metsäalan ammatillinen koulutus, %		Metsätalousinsinöörikoulutus, %		Metsätieteiden kandidaattikoulutus, %	
Metsäala kiinnostaa	81	Kiinnostus luontoon	83	Kiinnostus luontoon	92
Ammatti, jossa haluaa työskennellä	77	Halu oppia hoitamaan metsiä	83	Metsäala kiinnostaa	88
Ala, jolla haluaa työskennellä	74	Metsäala kiinnostaa	80	Halu oppia hoitamaan metsiä	81
Itsenäinen työ	67	Ala, jolla haluaa työskennellä	77	Ala, jolla haluaa työskennellä	81
Kiinnostus luontoon	58	Ammatti, jossa haluaa työskennellä	69	Laajat ja monipuoliset työmahdollisuudet	81
Käytännönläheinen työ	56	Laajat ja monipuoliset työmahdollisuudet	65	Kiinnostus luonnonsuojelemiseen	67
Halu oppia hoitaa metsiä	54	Käytännönläheinen työ	62	Hyvät mahdollisuudet edetä uralla	66
Laajat ja monipuoliset työmahdollisuudet	52	Itsenäinen työ	46	Halu vaikuttaa ilmastonmuutokseen/edistää kestävää kehitystä	59
Hyvät mahdollisuudet edetä uralla	44	Alalle sopivia taitoja	42	Ammatti, jossa haluaa työskennellä	58
Alalle sopivia taitoja	37	Kiinnostus luonnonsuojelemiseen	41	Käytännönläheinen työ	45
Halu laajentaa metsäosaamistaan	31	Hyvät mahdollisuudet edetä uralla	40	Alalle sopivia taitoja	42
Ala entuudestaan tuttu	29	Työ ja harrastukset mahdollista yhdistää	32	Itsenäinen työ	39
Ala arvostettu	28	Halu vaihtaa alaa	32	Hyvä työllisyystilanne	34
Hyvä työllisyystilanne	26	Haluaa osaamista omien metsien hoitamiseen	31	Työ ja harrastukset mahdollista yhdistää	33
Työ ja harrastukset mahdollista yhdistää	25	Halu vaikuttaa ilmastonmuutokseen/edistää kestävää kehitystä	30	Ala arvostettu	31
Oppilaitos lähellä asuinpaikkaa	20	Ala arvostettu	29	Ala entuudestaan tuttu	30
Haluaa osaamista omien metsien hoitamiseen	20	Halu laajentaa omaa metsäosaamista	28	Oppilaitoksen hyvä maine	30
Kiinnostus luonnonsuojelemiseen	18	Halu valita jotain erilaista	22	Halu valita jotain erilaista	28
Hyvä palkkaus	14	Hyvä työllisyystilanne	20	Haluaa osaamista omien metsien hoitamiseen	25
Halu valita jotain erilaista	13	Ala entuudestaan tuttu	19	Halu vaihtaa alaa	23
Oppilaitoksen hyvä maine	12	Oppilaitos lähellä asuinpaikkaa	19	Halu laajentaa omaa metsäosaamista	20
Halu vaikuttaa ilmastonmuutokseen/edistää kestävää kehitystä	11	Oppilaitoksen hyvä maine	13	Oppilaitos lähellä asuinpaikkaa	20
Alan hyvä imago	10	Hyvä palkkaus	11	Hyvä palkkaus	20
Halu vaihtaa alaa	10	Alan hyvä imago	10	Alan hyvä imago	17
Työskentely perheyrityksessä	9	Ei päässyt ensisijaiseen valintaan	9	Ei päässyt ensisijaiseen valintaan	13
Koulutukseen helppo päästä	8	Jäi työttömäksi	7	Koulutukseen helppo päästä	5
Ei päässyt ensisijaiseen valintaan	7	Koulutukseen helppo päästä	5	Terveydelliset syyt	5
Terveydelliset syyt	6	Terveydelliset syyt	5	Haki sattumalta	5
Haki samaan koulutukseen kaverin kanssa	6	Työskentely perheyrityksessä	4	Työskentely perheyrityksessä	3
Jäi työttömäksi	5	Haki sattumalta	4	Jäi työttömäksi	2
Haki sattumalta	5	Haki samaan koulutukseen kaverin kanssa	1	Haki samaan koulutukseen kaverin kanssa	2

Faktorianalyysin tuloksena muodostui viisi metsäkoulutuksen alanvalintaprofiilia (taulukko 9) ja ne nimettiin seuraavasti: faktori 1 metsäala tietoinen valinta, faktori 2 työllisyys ja ura edellä, faktori 3 luonto kiinnostaa, faktori 4 metsäosaamisen kehittäminen ja faktori 5 elämäntilannesyyt. Yhteen faktoriin latautui viidestä kahdeksaan tekijää, jotka on latauksineen sijoitettu taulukossa 9 kunkin faktorin osatekijöiksi.

Taulukko 9. Faktorianalyysin tulokset

Faktori	Muuttujat	Lataus
F1 Metsäala tietoinen valinta	Ammatti, jossa haluaa työskennellä	0.810
	Ala, jolla haluaa työskennellä	0.787
	Metsäala kiinnostaa	0.756
	Haluaa itsenäiseen työhön	0.575
	Haluaa käytännönläheiseen työhön	0.466
F2 Työllisyys ja ura edellä	Alan hyvä työllisyystilanne	0.694
	Ala tarjoaa hyvät mahdollisuudet edetä uralla	0.671
	Ala tarjoaa laajat ja monipuoliset työmahdollisuudet	0.649
	Alan hyvä palkkaus	0.622
	Ala arvostettu	0.620
	Alan hyvä imago	0.508
	Oppilaitoksen hyvä maine	0.409
	Oppilaitos lähellä asuinpaikkaa	0.321
F3 Luonto kiinnostaa	Kiinnostus luonnonsuojelemiseen	0.782
	Halu vaikuttaa ilmastonmuutokseen ja edistää kestävää kehitystä	0.708
	Kiinnostus luontoon	0.620
	Halu oppia hoitamaan metsiä	0.550
	Halu vaihtaa alaa	0.496
F4 Metsäosaamisen kehittäminen	Haluaa osaamista omien metsien hoitamiseen	0.696
	Halu laajentaa omaa metsäosaamista	0.659
	Voi yhdistää työn ja harrastukset toisiinsa	0.585
	Ala entuudestaan tuttu lähipiirin kautta	0.527
	Alalle sopivia taitoja	0.481
F5 Elämäntilannesyyt	Jäi työttömäksi	0.777
	Haki alalle sattumalta	0.713
	Terveydelliset syyt	0.686
	Haki samaan koulutukseen kuin kaverikin	0.671
	Ei päässyt ensisijaiseen valintaan	0.628
	Koulutukseen oli helppo päästä	0.599
	Halu työskennellä perheyrityksessä	0.479
	Valitsi jotain erilaista	0.415

Metsäalan tietoisesti valinneiden kyselyvastauksissa painottuivat ammattiin ja alaan liittyvä kiinnostus, halu työskennellä metsäalalla sekä halu itsenäiseen ja käytännönläheiseen työhön. Työllisyyden ja uran perusteella metsäalan koulutuksen valinneet kokivat alalla olevan hyvä ja monipuolinen työllisyystilanne, tarjolla olevan hyviä mahdollisuuksia edetä uralla ja saada hyvää palkkaa, ala koettiin arvostetuksi ja imago hyväksi. Myös oppilaitoksen hyvä maine ja sijainti lähellä asuinpaikkaa olivat tämän profiilin alanvalintatekijöitä. Luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella metsäalan koulutuksen valinneet olivat kiinnostuneita luonnonsuojelemisesta ja luonnosta, halusivat vaikuttaa ilmastomuutokseen ja edistää kestävää kehitystä sekä oppia hoitamaan metsiä. Tässä ryhmässä oli myös alanvaihtajia mukana. Metsäosaamista kehittämään lähteneet halusivat osaamista omien metsien hoitamiseen ja laajentaa omaa metsäosaamistaan. He halusivat

yhdistää työn ja harrastuksen toisiinsa tai kokivat alan muuten entuudestaan tutuksi oman lähipiirinsä kautta. Lisäksi he kokivat omaavansa alalle sopivia taitoja. Elämäntilannesyiden perusteella metsäalan koulutuksen aloittaneilla oli monia erilaisia syitä: työttömyys, terveydelliset syyt, sattuma, toissijaisen koulutuksen aloittaminen, helppo pääsy koulutukseen tai koulutuksen aloittaminen samassa oppilaitoksessa kaverin kanssa. Tähän alanvalintaprofiiliin sijoittuivat myös ne vastaajat, jotka antoivat koulutusalavalintansa perusteeksi perheen yritystoiminnan jatkamisen (mm. metsäkone- ja puutavara-autoyritykset).

5.2 Teemahaastattelut alanvalintaprofiilien syventämiseksi

Teemahaastatteluja tehtiin vuoden 2021 lopussa yhteensä kuusitoista: viisi ammatillisesta, kuusi ammattikorkea- ja viisi yliopistokoulutuksesta. Tavoitteena oli saada mukaan mahdollisimman edustava joukko haastateltavia eri alanvalintaprofiileista, eri koulutusasteilta, eri puolilta Suomea sekä eri sukupuolta olevia. Viisi haastatelluista oli naisia ja yksitoista miehiä.

Viidellä haastateltavalla taustakoulutus ennen metsäalan opiskelua oli peruskoulu, viidellä ylioppilastutkinto ja kuudella oli muuta koulutusta suoritettuna ennen metsäalan opintoja. Viiden haastateltavan asuinympäristö ennen metsäalan koulutusta oli maaseutu, neljän pieni tai keskikokoinen kaupunki ja seitsemän suuri kaupunki. Kuudella oli metsäalan työkokemusta ennen metsäalan opintojen aloitusta ja kymmeneltä työkokemus puuttui. Kahdellatoista haastatelluista oli lähipiirissä metsäalan koulutuksen suorittaneita tai alalla työskenteleviä ja neljällä näitä ei lähipiirissä ollut.

Metsäalan tietoisesti valinneita haastateltiin seitsemän, työllisyyden ja uran perusteella alan valinneita kolme, luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella alan valinneita neljä, metsäosaamista kehittämään lähteneitä yksi ja elämäntilanteeseen liittyvien syiden perusteella alan valinneita yksi.

5.3 Kyselytutkimuksesta saatuja taustatietoja alanvalintaprofiileista

Eri alanvalintaprofiileja oli kaikissa koulutusryhmissä. 78 % metsäalan ammatillisen koulutuksen opiskelijoista kuului metsäalan tietoisesti valinneisiin, kun vastaava osuus metsätalousinsinööri-koulutuksen opiskelijoissa oli 58 % ja metsätieteiden kandidaattiopiskelijoissa 36 % (kuvio 15). Työllisyyttä ja uraa korostaneiden sekä luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella metsäalan koulutuksen valinneiden osuudet olivat suurimmat metsätieteiden kandidaattiopiskelijoilla. Metsäosaamisen kehittäminen oli muita ryhmiä useammin metsätalousinsinööreillä alanvalintaperusteena. Elämäntilanteeseen liittyvien syiden perusteella metsäalan koulutuksen valinneiden osuus oli suurin metsäalan ammatillisessa koulutuksessa.

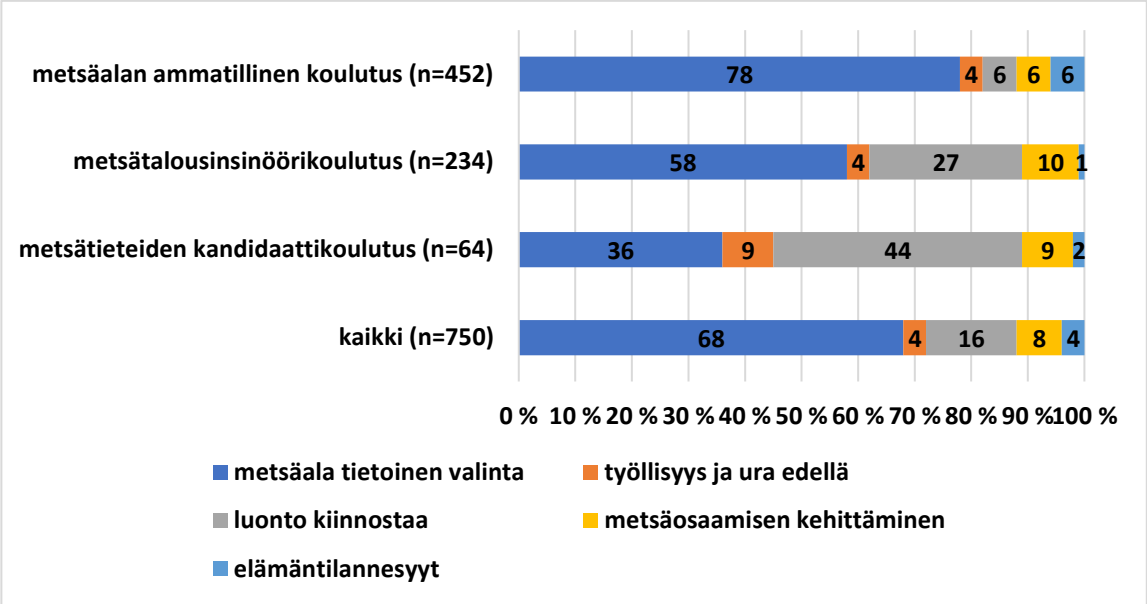

Kuvio 15. Metsäalan koulutuksen alanvalintaprofiilit eri koulutusryhmissä (%)

Metsäalaa opiskelevista miehistä 70 % ja naisista 56 % kuului metsäalan tietoisesti valinneiden ryhmään (kuvio 16 – sukupuolekseen muu ilmoittaneita oli alle 5 henkilöä, joten tätä ryhmää ei käsitellä tuloksissa erikseen). Naisista 29 % ja miehistä 13 % oli valinnut alan koulutuksen luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella. Metsäosaamista kehittämään oli lähtenyt yhdeksän prosenttia naisista ja seitsemän prosenttia miehistä. Työllisyys ja ura oli yhtä usein naisten kuin miestenkin alavalinnan taustalla. Koulutusvalinta kytkeytyi elämäntilanteeseen useammin miehillä kuin naisilla.

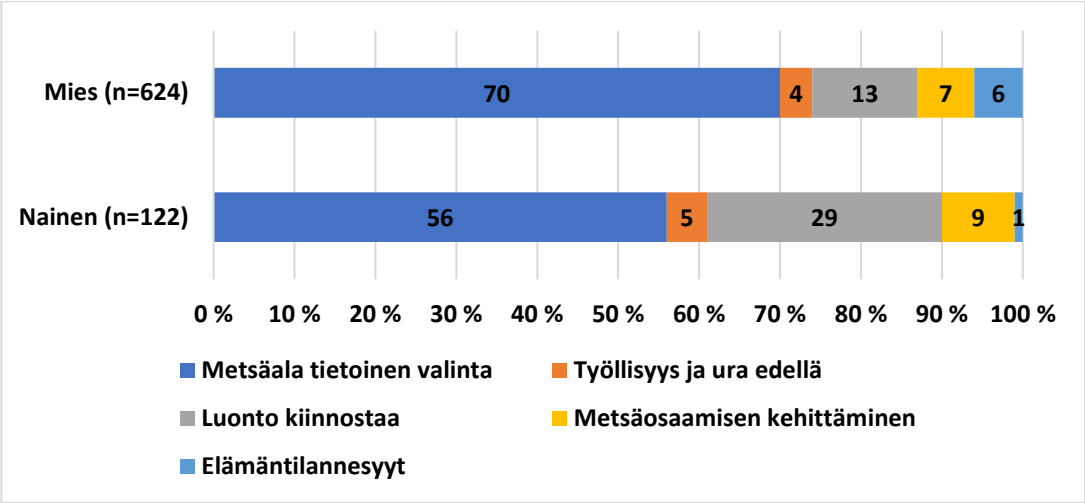

Kuvio 16. Metsäalan mies- ja naisopiskelijoiden jakaantuminen alanvalintaprofiileihin (%)

Peruskoulun tai lukion jälkeistä koulutusta olivat suorittaneet useimmin luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella metsäalan koulutuksen aloittaneet (kuvio 17). Metsäalan koulutusta ennen syksyllä 2021 aloitettua koulutusta suorittaneiden osuus oli suurin työllisyyden ja uran perusteella alan valinneissa.

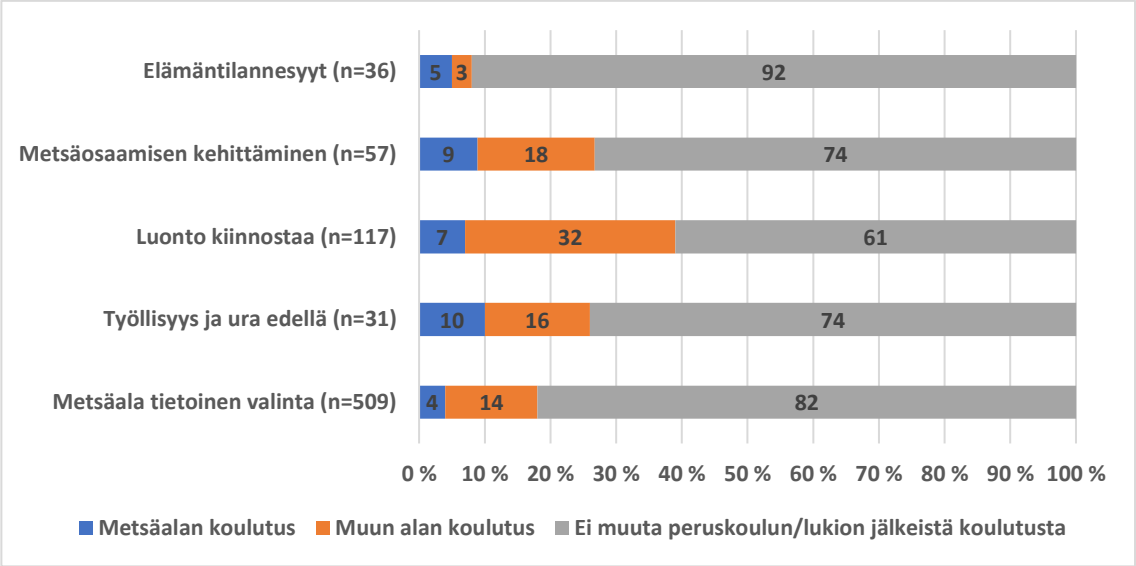

Kuvio 17. Alanvalintaprofiilien koulutustausta (%)

Alle 20-vuotiaiden osuus oli suurin elämäntilanteeseen liittyvien syiden alanvalintaprofiilissa (kuvio 18). Toiseksi eniten nuorimpia opiskelijoita oli metsäalan tietoisesti valinneissa. Yli 30-vuotiaiden osuus puolestaan oli suurin luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella metsäalan koulutukseen tulleissa.

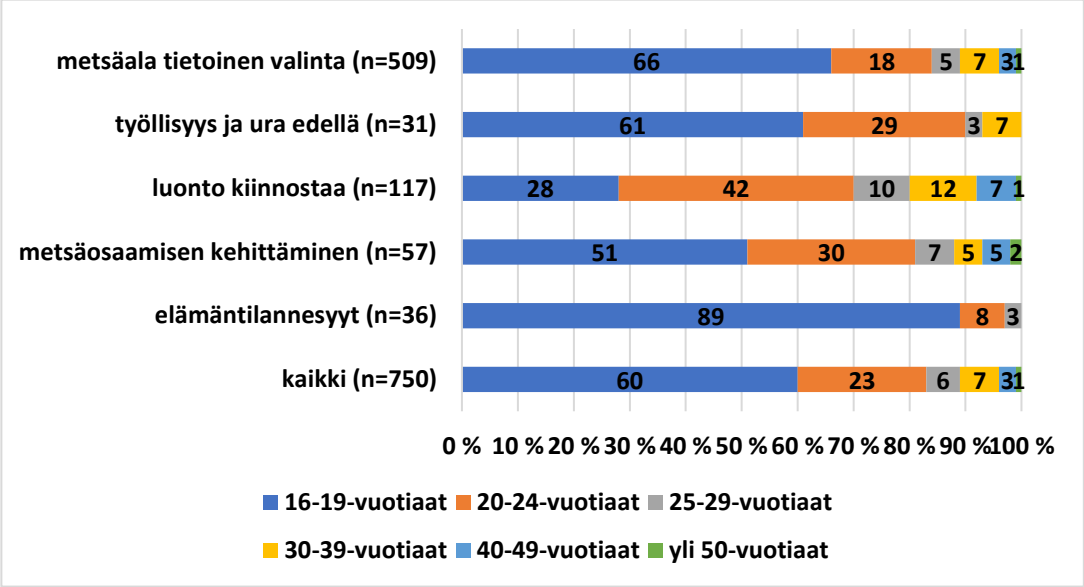

Kuvio 18. Metsäkoulutuksen alanvalintaprofiilien ikärakenne (%)

Metsäalan koulutuksen suorittaneita oli kaikilla alanvalintaprofiileilla lähipiirissään (taulukko 10), yleisimmin joku sukulainen tai kaveri. Elämäntilannesyiden perusteella koulutuksen valinneilla lähipiiriin kuuluva metsäalan koulutettu oli useimmin kaveri.

Taulukko 10. Lähipiirin metsäkoulutus eri alanvalintaprofiileissa (%)

	Metsäala tietoinen valinta (n=509)	Työllisyys ja ura edellä (n=31)	Luonto kiinnostaa (n=117)	Metsäosaamisen kehittäminen (n=57)	Elämäntilannesyyt (n=36)
Äiti	1	3	3	0	0
Isä	16	19	24	21	17
Isovanhempi	13	10	9	12	6
Sisarus	6	3	4	4	8
Muu sukulainen	29	29	25	35	19
Kaveri	19	23	21	21	42
Joku muu lähipiiriin kuuluva	5	0	4	4	8
Lähipiirissä ei kenelläkään ole metsäalan koulutusta	38	39	40	35	39

Isä työskenteli metsäalalla useimmiten luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella ja kaveri elämäntilannesyiden perusteella metsäalan koulutuksen valinneilla (taulukko 11). Muu sukulainen oli metsäalan työssä kolmasosalla metsäalan tietoisesti valinneista ja neljäsosalla metsäosaamista kehittämään lähteneistä. Vähiten metsäalalla työskenteleviä lähipiirissään oli metsäalan työllisyyden ja uran perusteella valinneilla.

Taulukko 11. Lähipiirin työskentely metsäalalla eri alanvalintaprofiileissa (%)

	Metsäala tietoinen valinta (n=509)	Työllisyys ja ura edellä (n=31)	Luonto kiinnostaa (n=117)	Metsäosaamisen kehittäminen (n=57)	Elämäntilannesyyt (n=36)
Äiti	2	0	3	0	3
Isä	18	13	24	19	14
Isovanhempi	12	10	14	16	17
Sisarus	5	0	3	7	6
Muu sukulainen	31	19	23	26	22
Kaveri	19	10	21	26	33
Joku muu lähipiiriin kuuluva	6	3	5	4	6
Lähipiirissä ei kenelläkään ole metsäalan koulutusta	36	48	41	33	33

Maaseutu oli asuinpaikkana ennen metsäalan koulutuksen alkua useimmin metsäosaamisen kehittämisen tai työllisyyden ja uran perusteella metsäalan koulutuksen aloittaneilla (kuvio 19). Kaupunkitausta oli selkeimmin luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella metsäkoulutuksen valinneilla, mutta myös työllisyyden ja uran perusteella metsäalalle tulleista lähes neljäsosalla oli asuinympäristö ennen koulutuksen alkua suuressa kaupungissa.

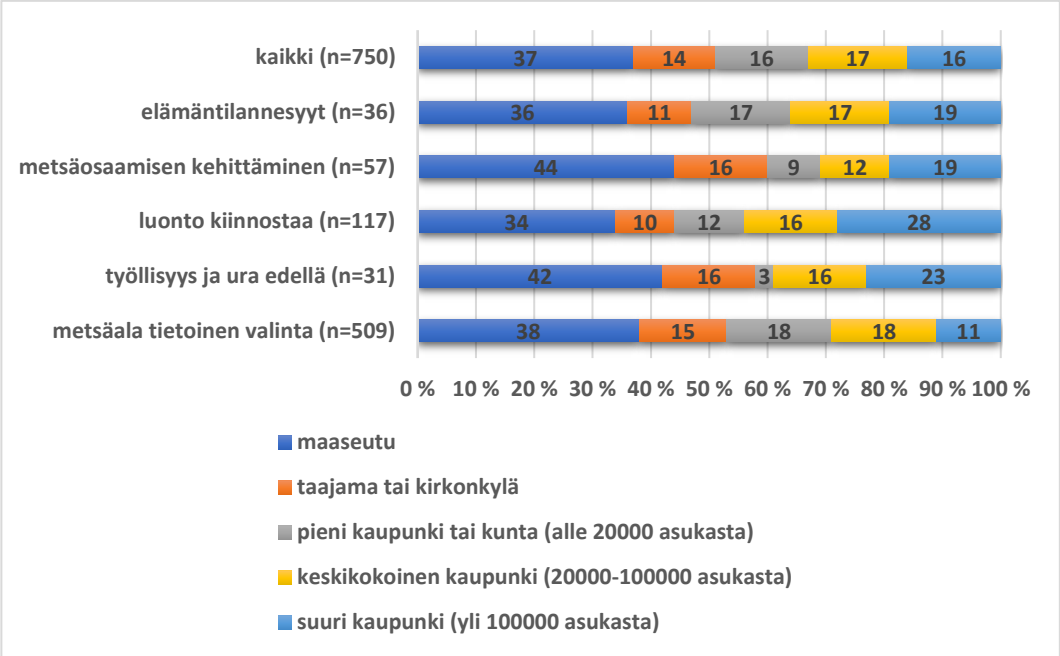

Kuvio 19. Metsäkoulutuksen alanvalintaprofiilien asuinympäristö ennen koulutuksen alkua (%)

Metsäalan koulutuksen elämäntilannesyiden perusteella tai tietoisesti valinneet jäivät opiskelemaan koulutusta edeltävään asuinmaakuntaansa muita alanvalintaprofiileja useammin (kuvio 20). Oppilaitoksen asuinmaakuntansa ulkopuolelta valitsivat useimmiten luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella metsäalan koulutuksen aloittaneet.

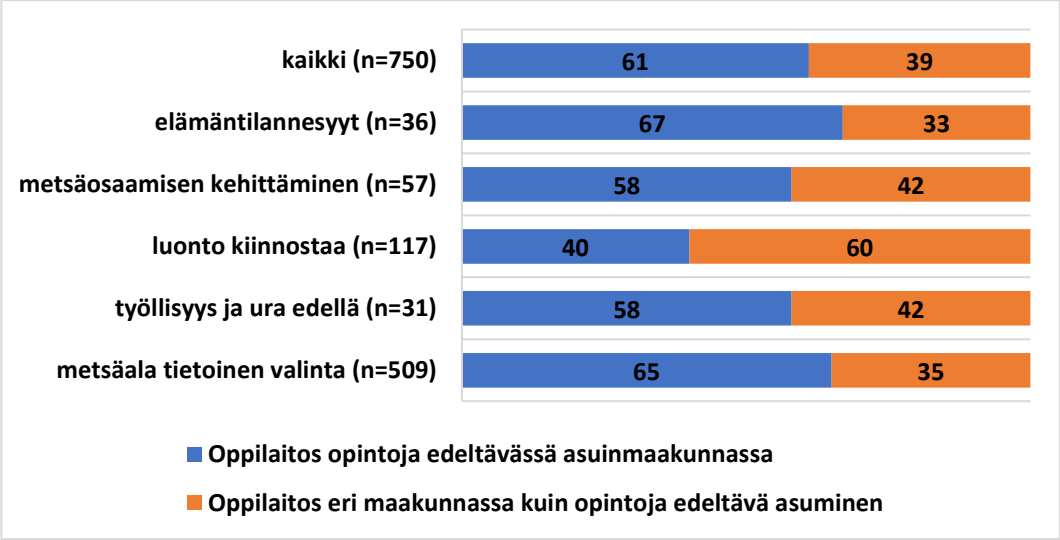

Kuvio 20. Metsäkoulutuksen alanvalintaprofiilien oppilaitoksen sijainti suhteessa opintoja edeltävään asuinmaakuntaan (%)

Metsäalan työkokemusta ennen koulutuksen aloitusta oli varsin tasaisesti eri alanvalintaprofiileihin kuuluvilla henkilöillä (kuvio 21). Vähiten metsäalan työkokemusta oli työllisyyden ja uran perusteella metsäalan koulutuksen valinneilla.

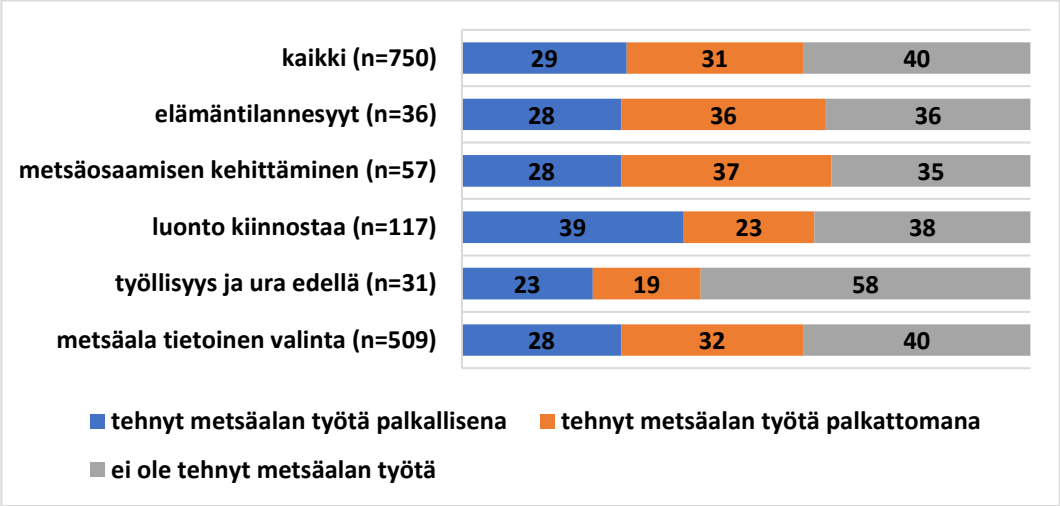

Kuvio 21. Metsäkoulutuksen alanvalintaprofiilien työkokemus metsäalalta (%)

Kaikissa alanvalintaprofiileissa yli 60 prosentilla oli perheellä metsää (kuvio 22). Yleisintä perheen metsänomistus oli työllisyyden ja uran perusteella metsäalan koulutuksen valinneilla. Viidesosalla tähän alanvalintaprofiiliin kuuluneista oli myös omaa metsää (kuvio 23).

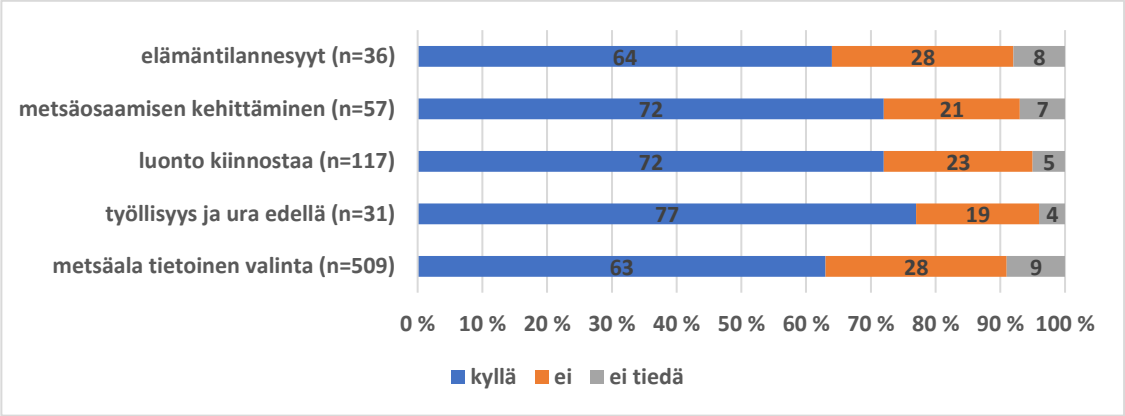

Kuvio 22. Perheen metsänomistaminen alanvalintaprofiileissa (%)

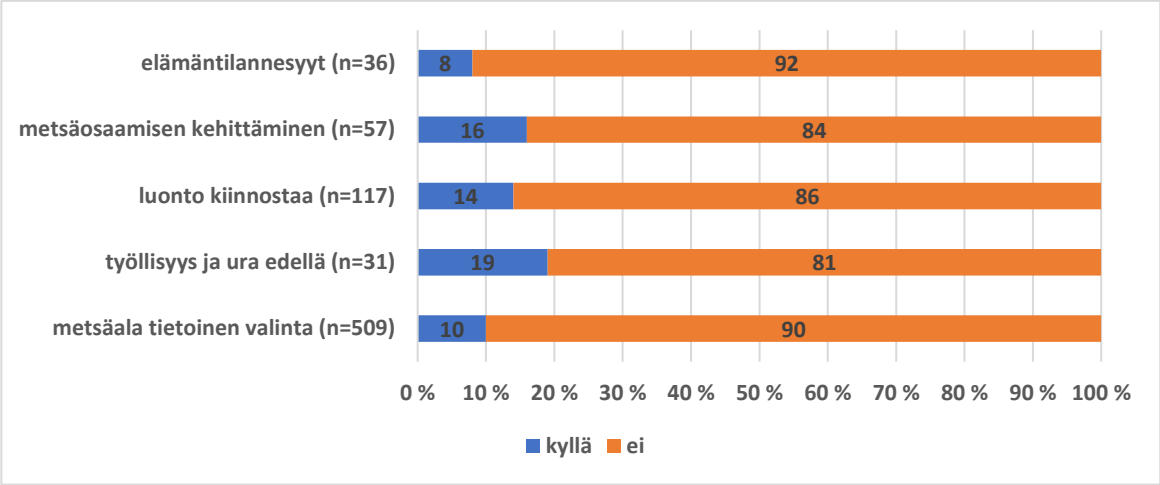

Kuvio 23. Alanvalintaprofiilien metsänomistaminen (%)

5.3 Alanvalintaprofiilien valitsemat työtehtävät ja työssä tarvittava osaaminen

5.3.1 Metsäalan tietoisesti valinneiden työtehtävät ja työssä tarvittava osaaminen

Metsäalan tietoisesti valinneet ammatillisen koulutuksen opiskelijat ilmoittivat mieluisimmiksi työtehtävikseen metsäkoneenkuljettajan, metsäkoneyrittäjän ja metsurin tehtävät (taulukko 12). Metsätalousinsinööri- ja metsätieteiden kandidaattiopiskelijat kokivat metsäasiantuntijan tehtävät mieluisimmiksi. Sisältöinä asiantuntijatehtävissä oli kummassakin koulutusryhmässä metsäsuunnittelu, metsänhoidonneuvonta ja ympäristönsuojelu. Metsätalousinsinöörit ilmaisivat kiinnostusta työskennellä puunhankinnan ja puunkorjuun suunnittelun, tutkimuksen, luontomatkailun, johtamisen sekä konsultoinnin tehtävissä. Metsätieteiden kandidaateilla kymmenen eniten valitun tehtävän joukkoon nousivat tutkimus, hallinnolliset tehtävät, johtaminen, konsultointi, kansainväliset tehtävät sekä opetus ja koulutus.

Neljä prosenttia tähän alanvalintaprofiiliin kuuluneista ei osannut nimetä missä työtehtävässä halusi työskennellä, ja tämä osuus oli yhtä suuri kaikissa koulutusryhmissä.

Haastatelluista metsäalan tietoisesti valinneista yksi halusi työskennellä metsurina, kolme metsäkoneenkuljettajina ja kolme metsäasiantuntijatehtävissä. Metsuriksi haluava haastateltu perusteli omaa työtehtävävalintaansa mahdollisuudella päästä luontoon tekemään itsenäistä työtä.

> *”Se, että saa olla luonnon keskellä. Se puhuttelee itseäni.*
>
> *Haastattelija: Koet että siellä on oma rauhansa ja vapautensa tehdä työtä?*
>
> *Niin. Ja se on aika itsenäistä työtä, varsinkin jos on oma yritys. Ei kukaan pysty päälle sanomaan mitään.”* (H21Ammatillinen5)

Metsäkoneenkuljettajiksi haluavat korostivat kiinnostustaan koneilla työskentelemiseen. Perhepiirin esimerkki ja varhain tarjolla ollut mahdollisuus päästä kokeilemaan työtä metsäkoneella tuli esiin haastatteluissa.

> *”Haastattelija: Miksi se koneenkuljettajan homma kiehtoo sinua?*

Koska mun veljet on tehneet konehommia ja isä, niin ne vetää puoleensa.

Haastattelija: Nimenomaan ne isot koneet?

Joo, koneet ylipäätänsä. Puhuttiin kerran yhden kaverin kanssa, että jos pitäisi päättää kumman vanhemman ammattiin lähtisi, niin kyllä minä mieluummin sinne isän puolelle lähtisin kuin äidin." (H21Ammatillinen1)

"Haastattelija: Minkälaisissa tehtävissä sinä haluaisit työskennellä sitten kun valmistut?

Ajokoneen kopissa. Siellä se on aika lailla tulevaisuuden suunnitelmat olleet jo pitkään.

Haastattelija: Mikä siinä työssä vetää puoleensa?

Sitä minä en oikein tiedä. Minä olen aina tykännyt siitä hommasta.

Haastattelija: Minkä ikäisenä kaadoit puun koneella ensimmäistä kertaa?

Mitähän minä olisin ollut, sanotaan vaikka 10-vuotiaana." (H21Ammatillinen3)

Metsäasiantuntijatehtäviin haluavat haastatellut toivat esiin erilaisia sisältöjä näihin valitsemiinsa tehtäviin. Yksi haastateltu halusi työskennellä metsänhoidon neuvontatehtävissä, ja perusteli tehtävävalintaansa halulla tehdä työtä ihmisten parissa sekä vaihtelevasti metsässä ja toimistossa.

"Haastattelija: Millaisiin tehtäviin sinä haluat työllistyä koulutuksen suoritettuasi?

Todennäköisesti asiantuntijatehtäviin metsänhoitoyhdistykseen.

Haastattelija: Miksi juuri ne tehtävät sinua kiinnostavat?

Liippaa aika lähelle, kun sukulaisilla on metsää. Haluan vaikuttaa siihen metsien kestävään käyttöön, että otetaan huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset arvot. Se kiinnostaisi. Sieltä on itsellä eniten kokemusta metsäalan töistä.

Haastattelija: Minkälaisia ne kaikkein kiinnostavimmat tehtävät voisivat olla sisällöltään?

Todennäköisesti metsäpalveluneuvoja, metsäsuunnittelua, leimikon suunnittelua. Aika monipuolisia tehtäviä ne loppupelissä ovat.

Haastattelija: Tykkäisit ajatuksesta, että saisit olla ihmisten kanssa tekemisissä?

Kyllä joo ja että pääsee välillä tuonne metsänkin puolelle, että ei koko ajan tarvitse olla toimistossa." (H21AMK5)

Taulukko 12. Metsäalan tietoisesti valinneiden työtehtävävalinnat koulutusryhmittäin (n=509, %, suosituimmuusjärjestyksessä, sai valita useita työtehtäviä)

Ammatillinen koulutus		Metsätalousinsinöörikoulutus		Metsätieteiden kandidaattikoulutus	
Tehtävä	%	**Tehtävä**	**%**	**Tehtävä**	**%**
Metsäkoneenkuljettaja	88	Metsäasiantuntija	84	Metsäasiantuntija	74
Metsäkoneyrittäjä	28	Metsäsuunnittelu	80	Metsäsuunnittelu	65
Metsuri	27	Metsänhoidonneuvonta	72	Tutkimustyö	61
Puutavara-autonkuljettaja	24	Puunhankinta	52	Hallintotehtävät	61
Metsäkoneasentaja	21	Puunkorjuun suunnittelu	50	Metsänhoidonneuvonta	52
Metsuriyrittäjä	10	Ympäristönsuojelu	45	Ympäristönsuojelu	52
Metsäasiantuntija	8	Tutkimustyö	42	Johtotehtävät	52
Metsäpalveluyrittäjä	7	Johtotehtävät	38	Konsultointi	48
Metsäsuunnittelu	7	Luontomatkailu	36	Kansainväliset tehtävät	48
Puunkorjuun suunnittelu	5	Konsultointi	33	Opetus ja koulutus	39
Puutavara-autoyrittäjä	4	Metsäpalveluyrittäjä	29	Myynti ja markkinointi	35
Puunhankinta	4	Kansainväliset tehtävät	29	Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen	35
Johtotehtävät	4	Myynti ja markkinointi	26	Liiketoiminnan kehittäminen	35
Metsänhoidonneuvonta	3	Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen	21	Kehitysmaatehtävät	35
Logistiikan suunnittelu	3	Liiketoiminnan kehittäminen	19	Puunkorjuun suunnittelu	30
Myynti ja markkinointi	2	Opetus ja koulutus	19	Yritysvastuu	26
Luontomatkailu	2	Logistiikan suunnittelu	18	Puunhankinta	22
Kansainväliset tehtävät	2	Hallintotehtävät	16	Viestintätehtävät	22
Liiketoiminnan kehittäminen	1	Yritysvastuu	14	Luontomatkailu	17
Tutkimustyö	1	Tieto- ja informaatiotekniikka	13	Metsäpalveluyrittäjä	17
Ympäristönsuojelu	1	Työhyvinvointi ja työsuojelu	13	Logistiikan suunnittelu	17
Opetus ja koulutus	1	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	12	Tieto- ja informaatiotekniikka	17
Konsultointi	1	Viestintätehtävät	11	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	13
Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen	1	Metsuri	7	Työhyvinvointi ja työsuojelu	9
Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	1	Kehitysmaatehtävät	7	Metsuri	0
Työhyvinvointi ja työsuojelu	1	Metsuriyrittäjä	6	Metsuriyrittäjä	0
Tieto- ja informaatiotekniikka	0	Metsäkoneyrittäjä	5	Metsäkoneenkuljettaja	0
Viestintätehtävät	0	Metsäkoneenkuljettaja	4	Metsäkoneyrittäjä	0
Yritysvastuu	0	Puutavara-autonkuljettaja	4	Puutavara-autonkuljettaja	0
Hallintotehtävät	0	Puutavara-autoyrittäjä	2	Puutavara-autoyrittäjä	0
Kehitysmaatehtävät	0	Metsäkoneasentaja	1	Metsäkoneasentaja	0
Ei tiedä missä tehtävässä haluaa työskennellä	4	Ei tiedä missä tehtävässä haluaa työskennellä	4	Ei tiedä missä tehtävässä haluaa työskennellä	4

Metsäasiantuntijana tehtävä työ voi olla myös hallinnollista työtä tai pyrkimystä vaikuttaa esimerkiksi metsäalan toimintaa ohjaavaan lainsäädäntöön.

> *”Toivoisin, että voisin yhdistää näitä valtio-opin opintoja ja metsätieteen opintoja. Haaveilen virkamiesurasta jossain ministeriössä, maa- ja metsätalousministeriössä tai ympäristöministeriö. Tai sitten minua kiinnostavat kansainväliset tehtävät, esimerkiksi EU:ssa työskentely olisi todella mielenkiintoista. Enemmän juuri vaikuttamistyötä siihen toimintaympäristöön, missä metsäalalla toimitaan. Minua on aina kiinnostanut politiikka, yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Se oli se syy, miksi lähdin opiskelemaan valtio-oppia. Ja toisaalta, että lähdin tähän rinnalle opiskelemaan näitä metsätieteitä, niin olisi joku tietty osa-alue, missä pystyisin tekemään sitä vaikuttamistyötä. Olemaan oikeasti asiantuntija. Minua ei niin kiinnosta se metsäteollisuudessa työskentely, koen olevani ison kuvan ihminen enemmän kuin se, joka siellä kentällä tekee sen varsinaisen työn.”* (H21YO4)

Metsäalan tietoisesti valinneiden tulevassa työssä tärkeimmiksi arvioidut taidot erosivat aloitetun koulutuksen mukaan (taulukko 13, liitetaulukossa 1 kaikki taitoalueet ja arvioiden keskiarvot koulutusryhmittäin). Ammatillisen koulutuksen opiskelijat kokivat työturvallisuuden, puunkorjuumenetelmien osaamisen sekä metsäkoneella työskentelemisen olevan tärkeimmät osaamisalueet. Metsätalousinsinööriopiskelijat arvioivat metsien ekologian tuntemisen, yhteistyötaidot sekä metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät tärkeimmäksi osaamiseksi. Metsätieteiden kandidaattiopiskelijoiden mielestä tärkeintä tulevassa työssä on valmius oppia uusia asioita, vuorovaikutustaidot sekä tutkimus- ja kehittämisosaaminen.

Taulukko 13. Metsäalan tietoisesti valinneiden arviot tulevissa työtehtävissä tarvittavista kymmenestä tärkeimmästä taidosta koulutusryhmittäin (n=509, keskiarvovertailu)

Ammatillinen koulutus	Metsätalousinsinöörikoulutus	Metsätieteiden kandidaattikoulutus
Työturvallisuus	Metsien ekologian tunteminen	Valmius oppia uusia asioita
Puunkorjuumenetelmät	Yhteistyötaidot	Vuorovaikutustaidot
Työskentely metsäkoneella	Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät	Tutkimus- ja kehittämisosaaminen
Metsien ekologian tunteminen	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	Kriittinen tiedonkäsittely
Ongelmanratkaisutaidot	Valmius oppia uusia asioita	Analyyttinen ajattelu
Oman työkyvyn ylläpitäminen	Metsälainsäädäntö	Tiedon soveltaminen käytäntöön
Metsälainsäädäntö	Vuorovaikutustaidot	Projektinhallintataidot
Koneiden tekninen ja korjausosaaminen	Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	Metsälainsäädäntö
Puutavaran kaukokuljetus	Oman työkyvyn ylläpitäminen	Oman työkyvyn ylläpitäminen
Eri puulajien ominaisuuksien tunteminen	Eri puulajien ominaisuuksien tunteminen	Yhteistyötaidot

Tulevaisuudessa tarvittaviksi keskeisiksi taidoiksi haastatellut nostivat kyvyn työskennellä itsenäisesti, vastuullisesti ja innovatiivisesti. Metsäkoneenkuljettajiksi haluavat korostivat teknologian kehittymistä ja tämän aihepiirin osaamisen merkitystä. Ilmastonmuutokseen liittyvät kysymykset ja aihepiirin tiedollinen ja viestinnällinen osaaminen korostuvat haastateltujen mielestä tulevaisuudessa.

> ”*Osaavia, sellaisia, jotka osaavat työskennellä itsenäisesti.*” (H21Ammatillinen5)

”Ainakin semmoisia, jotka ymmärtävät nykyteknologiasta. Koneet menee niin paljon koko ajan eteenpäin, että niitä täytyy ymmärtää.” (H21Ammatillinen3)

”Aika monipuolista osaamista. On kuitenkin sellainen ala, että pitää hallita paljon. Metsäsuunnitelmien tekemistä ja siihen liittyviä taitoja. Tämä hiilitasehomma ja ilmastonmuutos, ne tulevat olemaan, niitä osaamisia tarvitaan tulevaisuudessa.” (H21AMK5)

”Uskoisin, että innovatiivisia, kykeneviä reagoimaan muuttuviin tilanteisiin. Toki tämä ilmastonmuutos ja sen mukaan tuomat muutokset ympäristössä niin vaatii, että metsäalan ammattilaisten tulee osata reagoida niihin. Uskoisin, että tämä korostuu siellä metsänhoidollisella puolella, mutta myös taloudellisella puolella. Varmasti tulee uusia haasteita, mutta myös mahdollisuuksia.” (H21YO2)

”Minun mielestä metsäala tarvitsee uudistusmielisiä ja omalla tavallaan moderneja ammattilaisia. Minulla on vähän sellainen kuva, että metsäala on jäänyt sinne menneisyyteen ja tehdään sellaista neliraajajarrutusta väistämättä tuleviin uudistuksiin, erityisesti jos puhutaan näistä monimuotoisuus- ja ilmastokysymyksistä. Sinne tarvitaan uudistusmielisyyttä ja rohkeutta kehittää ratkaisuja näihin kysymyksiin. Metsäalalle ja metsäteollisuudelle on paljon edullisempaa sekä taloudellisesti että imagon kannalta, että he ovat siinä eturintamassa mukana. On helpompi sopeutua niihin asioihin, kun on itse mukana keksimässä niitä ratkaisuja kuin että on 15 vuotta jarrutettu kaikkea mahdollista ja sitten tulee pakottava lainsäädäntö eikä ole valmistauduttu ollenkaan.” (HYO4)

5.3.2 Työllisyys ja ura edellä metsäalan koulutuksen valinneiden työtehtävät ja työssä tarvittava osaaminen

Työllisyys ja ura edellä koulutusvalinnan tehneet ammatillisen koulutuksen opiskelijat halusivat työskennellä metsäkoneenkuljettajina, metsäkoneyrittäjinä tai metsureina (taulukko 14). Metsätalousinsinööriopiskelijat tässä profiilissa halusivat työskennellä metsäasiantuntijoina puunkorjuun suunnittelun, metsäsuunnittelun, metsänhoidonneuvonnan tai puunhankinnan tehtävissä. Metsätieteiden kandidaattien mieluisimmat työtehtävät metsäasiantuntijoina olivat ympäristönsuojelu, johtaminen, metsänhoidonneuvonta tai kansainväliset tehtävät.

Kuusi prosenttia tämän ryhmän ammatillisen koulutuksen opiskelijoista, yksitoista prosenttia metsätalousinsinööriopiskelijoista ja seitsemäntoista prosenttia metsätieteiden kandidaattiopiskelijoista ei osannut nimetä työtehtävää, jossa haluaa valmistuttuaan työskennellä.

Taulukko 14. Työllisyys ja ura edellä metsäalan koulutuksen valinneiden työtehtävävalinnat koulutusryhmittäin (n=31, %, suosituimmuusjärjestyksessä, sai valita useita työtehtäviä)

Ammatillinen koulutus		Metsätalousinsinöörikoulutus		Metsätieteiden kandidaattikoulutus	
Tehtävä	%	Tehtävä	%	Tehtävä	%
Metsäkoneenkuljettaja	75	Metsäasiantuntija	67	Metsäasiantuntija	100
Metsäkoneyrittäjä	38	Puunkorjuun suunnittelu	56	Ympäristönsuojelu	100
Metsuri	31	Metsäsuunnittelu	44	Johtotehtävät	83
Metsäkoneasentaja	19	Metsänhoidonneuvonta	44	Metsänhoidonneuvonta	83
Johtotehtävät	19	Puunhankinta	44	Kansainväliset tehtävät	83
Myynti ja markkinointi	19	Logistiikan suunnittelu	44	Tutkimustyö	83
Puutavara-autonkuljettaja	13	Ympäristönsuojelu	33	Konsultointi	50
Metsuriyrittäjä	13	Tutkimustyö	22	Yritysvastuu	50
Luontomatkailu	13	Johtotehtävät	22	Kehitysmaatehtävät	50
Liiketoiminnan kehittäminen	13	Konsultointi	22	Metsäsuunnittelu	33
Metsäasiantuntija	6	Myynti ja markkinointi	22	Hallintotehtävät	33
Metsäsuunnittelu	6	Metsäkoneenkuljettaja	22	Viestintätehtävät	33
Puutavara-autoyrittäjä	6	Luontomatkailu	11	Luontomatkailu	33
Kansainväliset tehtävät	6	Metsäpalveluyrittäjä	11	Opetus ja koulutus	33
Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	6	Liiketoiminnan kehittäminen	11	Myynti ja markkinointi	17
Viestintätehtävät	6	Opetus ja koulutus	11	Liiketoiminnan kehittäminen	17
Ympäristönsuojelu	0	Hallintotehtävät	11	Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen	17
Metsänhoidonneuvonta	0	Metsuriyrittäjä	11	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	17
Tutkimustyö	0	Yritysvastuu	0	Tieto- ja informaatiotekniikka	17
Konsultointi	0	Kehitysmaatehtävät	0	Työhyvinvointi ja työsuojelu	17
Yritysvastuu	0	Metsäkoneenkuljettaja	0	Metsäkoneenkuljettaja	0
Kehitysmaatehtävät	0	Metsäkoneyrittäjä	0	Metsäkoneyrittäjä	0
Hallintotehtävät	0	Metsuri	0	Metsuri	0
Opetus ja koulutus	0	Metsäkoneasentaja	0	Metsuriyrittäjä	0
Tieto- ja informaatiotekniikka	0	Tieto- ja informaatiotekniikka	0	Puutavara-autonkuljettaja	0
Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämistyö	0	Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämistyö	0	Puutavara-autoyrittäjä	0
Työhyvinvointi ja työsuojelu	0	Työhyvinvointi ja työsuojelu	0	Metsäkoneasentaja	0
Puunkorjuun suunnittelu	0	Puutavara-autonkuljettaja	0	Puunkorjuun suunnittelu	0
Puunhankinta	0	Puutavara-autoyrittäjä	0	Puunhankinta	0
Logistiikan suunnittelu	0	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	0	Logistiikan suunnittelu	0
Metsäpalveluyrittäjä	0	Viestintätehtävät	0	Metsäpalveluyrittäjä	0
Ei tiedä missä tehtävässä haluaa työskennellä	6	Ei tiedä missä tehtävässä haluaa työskennellä	11	Ei tiedä missä tehtävässä haluaa työskennellä	17

Tämän alanvalintaprofiilin haastatellut perustelivat työtehtävävalintojaan omalla arvomaailmallaan. He kokivat luontoarvot tärkeiksi, mutta tärkeää on myös luoda menestyksekäs työura näiden itselle tärkeäksi koettujen teemojen ympärillä. Kaikilla tämän alanvalintaprofiilin haastatelluilla oli aikaisempaa työuraa takana, ja he olivat tarkkaan miettineet metsäalaa valitessaan tarjolla olevia työmahdollisuuksia.

> *”Vaikea sanoa tässä vaiheessa kovin tarkkaan. Mutta kyllä minua kiinnostavat metsänhoitoon liittyvät asiat. Toimistotyöt ei oikein kiinnosta, toki sitäkin työssä on, mutta enemmän se, että pääsisi ihan käytännössä tutustumaan erilaisiin metsiin, suunnittelemaan niiden hoitoa ja muuta. Minulla itselläni unelma olisi olla esimerkiksi kansallispuistossa, vastata tietyn alueen metsänhoidollisista toimenpiteistä. Esimerkiksi jos on tuholaisjuttuja, niin pitää suunnitella mitä siellä kannattaa tehdä.*
>
> *Haastattelija: Sulla on oma arvomaailma, jonka perusteella juuri nämä ovat ne kiinnostavat asiat metsäalalla?*
>
> *Joo. Kyllä minulle luonnonsuojelu on aina ollut tärkeetä. En ole sellainen, että tästä ilmastonmuutoksesta ihan hirveästi vouhottaisin, mutta enemmän ihan paikallisten, esimerkiksi arvokkaiden metsäalueiden suojeluun olen osallistunut lahjoittamalla Luonnon perintösäätiön kautta. Sellaista konkreettista toimintaa. Ja vielä tuohon millaisissa tehtävissä haluaisin työskennellä, niin siihen liittyy, että haluaisin olla kehittämässä metsätaloutta luonnon monimuotoisuutta edistävään suuntaan. Jos on jotain uusia menetelmiä, niin niiden tuomista sinne käytäntöön.”* (H21AMK2)
>
> *”Kyllä aika selkeästi tähtäisin asiantuntijatehtäviin. En mitään poissulje, mutta kuten sanoin tuossa aiemmin, niin tuon edellisen työuran tein ja varsinkin loppuosassa olin hallinnossa, ylimmässä johdossa ja se ehkä itselle loppujen lopuksi oli virhe, vaikka monella nuorella varmaan on ajatus siitä, että pitää olla jonkinlainen ura ja edetä sillä uralla. Se ajatus oli minullakin. Se todellisuus, mikä tulee vastaan, se ei välttämättä ole sitä mitä kuvittelee. Se esimiestyö ja hallinto on sellaista, se on aika kaukana sellaisista konkreettisista asioista, jotka voisivat tuoda siihen työhön mielekkyyttä. Ajattelin tässä toisella kierroksella, kun toisen mahdollisuuden sain, niin aion keskittyä substanssiin ja asiantuntijuuteen. Se on hiukan itsellä auki, onko se tutkijan työtä, jäänkö yliopistolle vai voisinko lähteä teollisuuteen. Oikeastaan haluan sitä tässä vielä pohtia opiskelujen ajan, en halua liian aikaisin tehdä päätöstä tästä.”* (H21YO3)
>
> *”Minua kiinnostaisi ympäristönsuojelu tai ehkä ei varsinaisesti suojelu, vaan uudistaa metsätaloutta. Metsäalan keskustelut tuntuvat olevan hirveän polarisoituneita. En tiedä kuinka realistista se on, mutta minua henkilökohtaisesti houkuttaa jonkinlaisen tasapainon löytäminen ääripäiden välissä, mitä jossain julkisessa keskustelussa on. En ole kuitenkaan sitäkään vastaan, että työllistyisin ihan perinteisiin metsäalan tehtäviin.”* (H21AMK6)

Tärkeimmiksi taidoiksi työllisyyden ja uran perusteella metsäalan ammatillisen koulutuksen aloittaneet arvioivat työturvallisuuden, oman työkyvyn ylläpitämisen sekä metsänomistajan arvojen ja hyödyn mukaisen toiminnan (taulukko 15, liitetaulukossa 2 kaikki taitoalueet ja arvioiden keskiarvot koulutusryhmittäin). Metsätalousinsinöörikoulutuksessa aloittaneet kokivat tärkeimmiksi taidoiksi metsien ekologian tuntemisen, yhteistyötaidot sekä metsänhoito- ja kasvatusmenetelmien

osaamisen. Metsätieteiden kandidaattikoulutuksen aloittaneet arvioivat tärkeimmiksi valmiuden oppia uusia asioita, vuorovaikutustaidot sekä tiedon käytäntöön soveltamisen.

Taulukko 15. Työllisyyden ja uran perusteella metsäalan koulutuksen valinneiden arviot tulevissa työtehtävissä tarvittavista kymmenestä tärkeimmästä taidosta koulutusryhmittäin (n=31, keskiarvovertailu)

Ammatillinen koulutus	Metsätalousinsinöörikoulutus	Metsätieteiden kandidaattikoulutus
Työturvallisuus	Metsien ekologian tunteminen	Valmius oppia uusia asioita
Oman työkyvyn ylläpitäminen	Yhteistyötaidot	Vuorovaikutustaidot
Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät	Tiedon soveltaminen käytäntöön
Viestintätaidot	Vuorovaikutustaidot	Oman työkyvyn ylläpitäminen
Ongelmanratkaisutaidot	Neuvottelutaidot	Yhteistyötaidot
Valmius oppia uusia asioita	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	Ongelmanratkaisutaidot
Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen
Yhteistyötaidot	Eri puulajien ominaisuuksien tunteminen	Metsiin liittyvien arvoketjujen ymmärtäminen
Puunkorjuumenetelmät	Metsiin liittyvien arvoketjujen ymmärtäminen	Tiedonhankintataidot
Työskentely metsäkoneella	Tiedon soveltaminen käytäntöön	Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät

Tulevaisuudessa tärkeäksi osaamiseksi metsäalan työllisyyden ja uran perusteella valinneet nostivat avarakatseisuuden eli kyvyn yhdistää erilaisia metsien käyttöön liittyviä näkökantoja. Metsäalan asiantuntijoiden tulee olla vastuullisia ja ymmärtää oma roolinsa toisten omaisuuden hoitajina. Haastatteluissa nousi esiin myös laaja-alaisen osaamisen lisääntyminen metsäalalla, ja lisäksi arvioitiin, että metsäala tarvitsee tulevaisuudessa nykyistä enemmän myös muuta kuin metsäalan substanssiosaamista.

> *”Ehkä jonkinlaista avarakatseisuutta pitää olla, että saadaan ympäristönsuojelu, tuottavuus ja metsätalouden kannattavuus sovitettua yhteen. Hieman avoimuutta niihin ympäristönsuojelun kysymyksiin, että sitä ei nähdä niin vihollisena.”* (H21AMK6)

> *”Totta kai sellaisia, joita nykypäivänäkin tarvitaan. Mutta varmasti myös lisääntyvässä määrin varmaan sellaisia ihmisiä, joilla on osaamista jostain muusta kuin metsäalasta. Ala teknistyy varmasti huomattavasti. Täytyy olla ymmärrystä niin biologiasta kuin kemiasta, jos puhutaan tutkimuspuolesta. Ja tuotantopuolellakin, niin ne työt tulevaisuudessa edellyttää laajempaa osaamista kuin nykyisin.”* (H21YO3)

> *”Kyllä minä sanoisin, että vastuuntuntoisia, niin suuri osa Suomen taloudesta ja hyvinvoinnista tulee nykyisin ja varmaan tulevaisuudessakin metsistä. Ja paljon ihmisillä on metsäomistusta ja niiden huolellinen huolenpito on vastuullista työtä ja siinä on ihmisillä paljon pelissä. Että pystyy olemaan luotettava ja vastuuntuntoinen ja huolellinen. Ja pitää kunnioittaa sitä luontoa, vaikka puhutaankin talousmetsistä, niin ei se silti tarkoita sitä, että sille voi ihan mitä vain tehdä.”* (H21AMK2)

5.3.3 Luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella metsäalan koulutuksen valinneiden työtehtävät ja työssä tarvittava osaaminen

Luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella metsäalan ammatillisen koulutuksen valinneet halusivat työskennellä metsäkoneenkuljettajina, metsureina tai metsäasiantuntijoina (taulukko 16). Tähän profiiliin kuuluneet metsätalousinsinööriopiskelijat ja metsätieteiden kandidaattiopiskelijat kokivat mieluisimmiksi työtehtäviksi metsäasiantuntijan ja metsäsuunnittelun tehtävät. Yhteisiä korkea-asteen opiskelijoiden kymmenen suosituimman tehtävän joukkoon nostamia olivat lisäksi metsänhoidonneuvonta, ympäristönsuojelu, luontomatkailu, tutkimustyö, johtotehtävät sekä uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen. Metsätalousinsinööriopiskelijoilla kymmenen suosituimman tehtävän joukossa olivat puunkorjuun suunnittelu ja puunhankinta. Metsätieteiden kandidaattiopiskelijat arvioivat kansainväliset tehtävät ja konsultoinnin mieluisimpien tehtävien joukkoon tässä alavalintaprofiilissa.

Tulevat työtehtävät olivat epäselvät metsäalan ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 12 prosentille, metsätalousinsinööriopiskelijoista 5 prosentille ja metsätieteiden kandidaattiopiskelijoista 4 prosentille tässä alanvalintaprofiilissa.

Taulukko 16. Luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella metsäalan koulutuksen valinneiden työtehtävävalinnat koulutusryhmittäin (n=117, %, suosituimmuusjärjestyksessä, sai valita useita työtehtäviä)

Ammatillinen koulutus		Metsätalousinsinöörikoulutus		Metsätieteiden kandidaattikoulutus	
Tehtävä	%	Tehtävä	%	Tehtävä	%
Metsäkoneenkuljettaja	42	Metsäasiantuntija	83	Metsäasiantuntija	75
Metsuri	39	Metsäsuunnittelu	81	Metsäsuunnittelu	68
Metsäasiantuntija	39	Metsänhoidonneuvonta	68	Ympäristönsuojelu	64
Metsäsuunnittelu	31	Ympäristönsuojelu	49	Kansainväliset tehtävät	61
Metsuriyrittäjä	23	Puunkorjuun suunnittelu	49	Tutkimustyö	57
Metsänhoidonneuvonta	23	Puunhankinta	46	Johtotehtävät	57
Metsäpalveluyrittäjä	19	Luontomatkailu	44	Metsänhoidonneuvonta	54
Luontomatkailu	19	Tutkimustyö	40	Konsultointi	50
Metsäkoneyrittäjä	15	Johtotehtävät	33	Luontomatkailu	36
Metsäkoneasentaja	15	Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen	27	Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen	32
Johtotehtävät	15	Konsultointi	25	Hallintotehtävät	29
Tutkimustyö	15	Opetus ja koulutus	25	Myynti ja markkinointi	29
Ympäristönsuojelu	15	Tieto- ja informaatiotekniikka	25	Puunhankinta	25
Puunhankinta	12	Metsäpalveluyrittäjä	24	Puunkorjuun suunnittelu	21
Myynti ja markkinointi	12	Viestintätehtävät	24	Yritysvastuu	21
Kansainväliset tehtävät	12	Logistiikan suunnittelu	22	Viestintätehtävät	21
Konsultointi	12	Kansainväliset tehtävät	21	Kehitysmaatehtävät	18
Digitaalisten ratkaisujen kehittämistyö	12	Hallintotehtävät	19	Opetus ja koulutus	14
Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen	12	Myynti ja markkinointi	16	Liiketoiminnan kehittäminen	14
Kehitysmaatehtävät	12	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	16	Logistiikan suunnittelu	11
Hallintotehtävät	12	Työhyvinvointi ja työsuojelu	14	Tieto- ja informaatiotekniikka	7
Puunkorjuun suunnittelu	8	Yritysvastuu	13	Digitaalisten ratkaisujen kehittämistyö	7
Liiketoiminnan kehittäminen	8	Liiketoiminnan kehittäminen	12	Työhyvinvointi ja työsuojelu	7
Yritysvastuu	8	Metsuri	12	Metsäpalveluyrittäjä	4
Puutavara-autonkuljettaja	4	Kehitysmaatehtävät	11	Puutavara-autonkuljettaja	4
Puutavara-autoyrittäjä	4	Metsäkoneenkuljettaja	8	Metsuri	0
Opetus ja koulutus	4	Metsuriyrittäjä	3	Metsuriyrittäjä	0
Työhyvinvointi ja työsuojelu	4	Metsäkoneyrittäjä	3	Metsäkoneenkuljettaja	0
Tieto- ja informaatiotekniikka	4	Puutavara-autonkuljettaja	2	Metsäkoneyrittäjä	0
Logistiikan suunnittelu	0	Puutavara-autoyrittäjä	2	Metsäkoneasentaja	0
Viestintätehtävät	0	Metsäkoneasentaja	2	Puutavara-autoyrittäjä	0
Ei tiedä missä tehtävissä haluaa työskennellä	12	Ei tiedä missä tehtävissä haluaa työskennellä	5	Ei tiedä missä tehtävissä haluaa työskennellä	4

Luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella metsäalan koulutuksen valinneet kokivat läheiseksi ympäristönsuojeluun liittyvät tehtävät. Tämän lisäksi he halusivat saada osaamista metsäsuunnittelijoina tai metsänhoidonneuvojina työskentelemiseen. Viestintään liittyvät tehtävät tulivat myös haastatteluissa esille yhtenä tulevaisuuden työtehtävänä, ja pääpaino viestinnässä olisi metsäalaan liittyvän positiivisen viestinnän lisääminen ja ratkaisujen korostaminen ongelmien sijaan.

> *”Mulla on semmoinen ajatus, koen että tässä on luontovastuu tai ympäristövastuu, haluan tehdä sellaista, että saa huolehdittua monimuotoisuudesta. Jotain sellaista asiantuntijaroolia, missä on koulutusta tai viestintää tai esimerkiksi Metsäkeskuksen toimia olen katsellut sillä silmällä, että siellä kiinnostaa just esimerkiksi metsänomistajille suunnattu viestintä tai koulutus. Jotain projektihommaa, ihan käytännön suojelu- tai ennallistamisasioihin liittyviä juttuja.”* (H21AMK3)

> *”Tutkimusasiat kyllä kiinnostaa. Ja sitten valtionhallinnon työt. Metsäpoliittinen työskentely. Metsänkäytön suunnittelu poliittisesta näkökulmasta, se voisi tällä hetkellä olla se, joka on kaikkein kiinnostavin. Metsänkäytön suuremmat kysymykset on se, mikä kiinnostaa eniten. Kaikista vähiten kiinnostaa metsäfirmojen puunosto.*
>
> *Haastattelija: Miksi näin, miksi kaupallisemmat asiat eivät kiinnosta?*
>
> *Ehkä se on juuri se kaupallisuus, se ei ole omiin taipumuksiin sopivaa. En tykkää käydä kauppaa. En halua olla työssä, jossa suoriutuminen riippuu siitä, että saanko jonkun henkilön vakuutettua jostain tuotteesta. Metsäsuunnittelu kiinnostaa myös siinä mielessä, että tietää miten se kuvio toimii. Monimuotoisuuden näkökulmasta tuo ekologia kiinnostaa. Miten metsää voisi hoitaa sitä luontoa ja monimuotoisuutta ylläpitävällä tavalla, mutta sitä metsää pitää myös taloudellisesti hyödyntää.”* (H21YO1)

> *”Vaikka jonkinlaisessa tutkimukseen tai kehitykseen liittyvässä. Semmoinen myös missä on käytännön hommaa mukana, suojelutehtävät kiinnostavat. Uudenlaisten metsänkasvatustekniikoiden edistäminen, jatkuvaan kasvatukseen liittyvät asiat. Kiinnostaa sellaiset vähän erilaiset tehtävät, ei ehkä ne niin perinteiset mitä metsätalousinsinöörit yleensä tekevät. Olisi tosi mielenkiintoista tehdä sellaiselle saralla, että voisi kehittää uusia asioita.*
>
> *Haastattelija: Mikä juuri tällaisissa tehtävissä vetää sinua puoleensa?*
>
> *Saa sen tunteen, että oma työ on vaikuttavaa ja uudistavaa ja saa itse olla osa muutosta.*
>
> *Haastattelija: Mitä on se muutos, jota haluat tavoitella?*
>
> *Ehkä sellainen että tulevaisuudessa Suomen metsäala voi olla entistä ympäristö- ja ilmastoystävällisempi ja ottaa huomioon virkistysarvot ja luonnon monimuotoisuuden. Että se viesti, joka tulee ulos, niin olisi ongelmista puhumisen sijasta ongelmien ratkaisua. Keskustelu on tosi polarisoitunutta. Se yleinen ilmapiiri metsistä voisi olla positiivisempi, ulospäin maailmalle vielä esimerkillisempi kuin mitä se nyt on.”* (H21AMK1)

Luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella metsäalan ammatillisen koulutuksen aloittaneet kokivat tulevissa työtehtävissä tärkeiksi taidoiksi metsänomistajan arvojen ja hyötyjen mukaisen toiminnan, metsien ekologian tuntemisen sekä työturvallisuuden (taulukko 17, liitetaulukossa 3 kaikki taitoalueet ja arvioiden keskiarvot koulutusryhmittäin). Metsätalousinsinööriopiskelijat

tässä alanvalintaprofiilissa kokivat tärkeiksi taidoiksi metsien ekologian tuntemisen, asiakkaan tarpeiden ymmärtämisen sekä neuvottelutaidot. Metsätieteiden kandidaattiopiskelijat arvioivat tärkeimmiksi taidoiksi tulevissa työtehtävissä valmiuden oppia uusia asioita sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot.

Taulukko 17. Luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella metsäalan koulutuksen valinneiden arviot tulevissa työtehtävissä tarvittavista kymmenestä tärkeimmästä taidosta koulutusryhmittäin (n=117, keskiarvovertailu)

Ammatillinen koulutus	Metsätalousinsinöörikoulutus	Metsätieteiden kandidaattikoulutus
Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	Metsien ekologian tunteminen	Valmius oppia uusia asioita
Metsien ekologian tunteminen	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	Vuorovaikutustaidot
Työturvallisuus	Neuvottelutaidot	Yhteistyötaidot
Valmius oppia uusia asioita	Vuorovaikutustaidot	Ongelmanratkaisutaidot
Puutavaran kaukokuljetus	Metsälainsäädäntö	Analyyttinen ajattelu
Eri puulajien ominaisuuksien tunteminen	Yhteistyötaidot	Kriittinen tiedonkäsittely
Kartanluku- ja suunnistustaidot	Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmien tuntemus	Tiedonhankintataidot
Ongelmanratkaisutaidot	Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	Metsien ekologian tunteminen
Paikkatietojärjestelmäosaaminen	Valmius oppia uusia asioita	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen
Oman työkyvyn ylläpitäminen	Ongelmanratkaisutaidot	Oman työkyvyn ylläpitäminen

Metsiin yhdistyy paljon lähitulevaisuudessa ratkaistavia kysymyksiä luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella metsäalan koulutuksen valinneiden mielestä. Ilmastonmuutos ja sen tuomiin ongelmiin ratkaisujen hakeminen osaltaan muuttaa osaamistarpeita. Asiakaspalvelutehtävissä työskentelevien tulee kyetä työskentelemään erilaisten ja erilaisista arvotaustoista tulevien ihmisten kanssa. Metsäalan asiantuntijat voisivat toimia ilmastonmuutos- ja luonnonmonimuotoisuuskysymyksissä keskustelun avaajina ja rakentajina eri osapuolten välillä. Muuttuva toimintaympäristö edellyttää myös metsäalan toimijoilta kykyä uudistua ja oppia uusia asioita.

> *”Sellaista osaamista pitää metsäalalla olla tulevaisuudessa, että ala pystyy mukautumaan ilmastonmuutoksen tuomiin haasteisiin. Kykenee toimimaan ns. vihreästi. Metsäalan tulee Suomessa kehittyä ja erikoistua omiin suuntiinsa. Se vaatii tietysti asianmukaista osaamista. Ja minkälaisia tyyppejä? Niin varsinkin ne, jotka työskentelevät metsänomistajien kanssa, se vaatii asiakaspalvelutaitoja. Sellaista luonnetta, että kykenee työskentelemään erilaisten ihmisten kanssa, vaikka olisi erimielisyyksiäkin.”* (H21YO5)

> *”Kun ne vanhat eläköityneet lähtee sieltä, niin ehkä uudempaa, innovatiivisempaa näkökulmaa. Ajatellaan vähän uudella tavalla metsätaloutta Suomessa. Ilmastonmuutos ja luontokatu uhkaa myös Suomessa metsien hyvinvointia, myös ekosysteemien hyvinvointia ja sitä kautta ihmistenkin hyvinvointia. Pitää olla metsäalallakin valmiita sopeutumaan toimintamallien muutoksiin. Ehkä tulevaisuudessa ei voida Suomessa enää samassa mitassa avohakata metsiä, vaan keskitytään enemmän jatkuvan kasvatuksen menetelmiin. Erilaisten sivuvirtojen*

nykyistä parempi hyödyntäminen, materiaaliviisaus, tulevaisuuden isoja kehitys-suuntia, niin niihin pitää olla ihmisiä, jotka voivat niihin vastata." (H21AMK1)

"Varmaan aika avointa ja joustavaa mieltä siihen, että asioiden on pakko jonkin verran muuttua, jotta se voi olla kestävää tämä toiminta. Avointa mieltä ja pystyy kehittymään työyhteisön mukana. Ei ole sellaista, että opitaan ammatti ja sitä suoritetaan loppuun asti. Se on jatkuvaa uudistumista ja uuden opiskelua." (H21AMK3)

"Varmaan sellaisia, jotka pystyy yhdistelemään tai olemaan siltaa rakentavassa roolissa metsäalan toimijoiden välillä. Pystyvät tekemään arvioita, että mikä olisi eri toimijoiden kannalta paras tapa toimia. Ei niinkään lobbareita, vaan sovinnon rakentajia." (H21YO1)

5.3.4 Metsäosaamista kehittämään lähteneiden valitsemat työtehtävät ja työssä tarvittava osaaminen

Metsäosaamista ammatilliseen koulutukseen kehittämään lähteneet halusivat työskennellä metsäkoneenkuljettajina, metsäkoneyrittäjinä tai metsureina (taulukko 18). Tämän alanvalintaprofiilin metsätalousinsinööriopiskelijat kokivat metsäsuunnittelun, metsäasiantuntijan tai metsänhoidonneuvontatehtävät mieluisimmiksi. Myös metsätieteiden kandidaattiopiskelijat halusivat metsäsuunnittelun tai metsäasiantuntijan tehtäviin. Lisäksi heitä kiinnostivat ympäristönsuojelun tehtävät.

Tässä alanvalintaprofiilissa kaikki ammatillisen koulutuksen ja metsätieteiden kandidaattiopiskelijat ilmoittivat tietävänsä tulevat mieluisimmat työtehtävänsä, mutta epäselviä tulevat työtehtävät olivat yhdeksälle prosentille metsätalousinsinööriopiskelijoista.

Metsäosaamistaan kehittämään lähtenyt haastateltu koki metsäsuunnittelun tai metsänhoidonneuvojan tehtävät mielenkiintoisiksi. Hänellä ei ollut kiinnostusta myynnin ja markkinoinnin tai liiketoiminnan kehittämisen tehtäviin.

"Ehkä enemmän haluan olla metsävaratietojen kanssa tekemisissä ja just metsäsuunnitelman ja neuvojan tehtävissä. En näe itseäni tässä vaiheessa minään kovana kauppamiehenä, että olisin siellä puukaupan puolella.

Haastattelija: Miksi sinä koet juuri nämä tehtävät itsellesi läheisiksi?

Minä tykkään suunnittelusta. Se metsäsuunnitelma on mielenkiintoinen, se on kokonaisuus, joka koostuu erilaisista osista. En osaa sanoa siihen sen tarkempaa." H21AMK4)

Taulukko 18. Metsäosaamistaan kehittämään lähteneiden työtehtävävalinnat koulutusryhmittäin (n=57, %, suosituimmuusjärjestyksessä, sai valita useita työtehtäviä)

Ammatillinen koulutus		Metsätalousinsinöörikoulutus		Metsätieteiden kandidaattikoulutus	
Tehtävä	%	Tehtävä	%	Tehtävä	%
Metsäkoneenkuljettaja	75	Metsäsuunnittelu	83	Metsäasiantuntija	83
Metsäkoneyrittäjä	43	Metsäasiantuntija	83	Metsäsuunnittelu	67
Metsuri	29	Metsänhoidonneuvonta	70	Ympäristönsuojelu	50
Metsuriyrittäjä	29	Puunkorjuun suunnittelu	52	Tutkimustyö	50
Metsäkoneasentaja	25	Ympäristönsuojelu	48	Metsänhoidonneuvonta	33
Puunhankinta	25	Puunhankinta	44	Puunkorjuun suunnittelu	33
Puunkorjuun suunnittelu	25	Johtotehtävät	39	Johtotehtävät	33
Metsäpalveluyrittäjä	21	Luontomatkailu	39	Konsultointi	33
Puutavara-autonkuljettaja	21	Myynti ja markkinointi	35	Yritysvastuu	33
Metsäsuunnittelu	21	Konsultointi	35	Myynti ja markkinointi	17
Metsänhoidonneuvonta	21	Opetus ja koulutus	33	Kansainväliset tehtävät	17
Johtotehtävät	21	Metsäpalveluyrittäjä	30	Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen	17
Myynti ja markkinointi	21	Liiketoiminnan kehittäminen	30	Hallintotehtävät	17
Metsäasiantuntija	18	Tutkimustyö	26	Viestintätehtävät	17
Liiketoiminnan kehittäminen	14	Logistiikan suunnittelu	26	Kehitysmaatehtävät	17
Puutavara-autoyrittäjä	14	Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen	22	Liiketoiminnan kehittäminen	17
Kansainväliset tehtävät	7	Kansainväliset tehtävät	22	Logistiikan suunnittelu	17
Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	7	Yritysvastuu	22	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	17
Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen	7	Viestintätehtävät	17	Metsäpalveluyrittäjä	17
Hallintotehtävät	7	Tieto- ja informaatiotekniikka	13	Luontomatkailu	0
Yritysvastuu	7	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	13	Puunhankinta	0
Opetus ja koulutus	7	Metsäkoneenkuljettaja	13	Opetus ja koulutus	0
Työhyvinvointi ja työsuojelu	7	Hallintotehtävät	9	Tieto- ja informaatiotekniikka	0
Tieto- ja informaatiotekniikka	7	Työhyvinvointi ja työsuojelu	9	Työhyvinvointi ja työsuojelu	0
Logistiikan suunnittelu	7	Kehitysmaatehtävät	9	Puutavara-autonkuljettaja	0
Luontomatkailu	4	Metsäkoneasentaja	9	Metsuri	0
Tutkimustyö	4	Metsuri	4	Metsuriyrittäjä	0
Ympäristönsuojelu	4	Metsuriyrittäjä	4	Metsäkoneenkuljettaja	0
Konsultointi	4	Metsäkoneyrittäjä	4	Metsäkoneyrittäjä	0
Kehitysmaatehtävät	4	Puutavara-autoyrittäjä	4	Metsäkoneasentaja	0
Viestintätehtävät	4	Puutavara-autonkuljettaja	0	Puutavara-autoyrittäjä	0
Ei tiedä missä tehtävissä haluaa työskennellä	0	Ei tiedä missä tehtävissä haluaa työskennellä	9	Ei tiedä missä tehtävissä haluaa työskennellä	0

Metsäosaamistaan kehittämään lähteneet ammatillisen koulutuksen opiskelijat arvioivat tulevissa työtehtävissään tarvitsevansa eniten osaamista puukorjuumenetelmistä, metsien ekologiasta ja asiakkaan tarpeiden ymmärtämisestä (taulukko 19, liitetaulukossa 4 kaikki taitoalueet ja arvioiden keskiarvot koulutusryhmittäin). Metsätalousinsinööriopiskelijat kokivat tärkeimmiksi taidoiksi metsien ekologian tuntemisen, metsälainsäädäntöosaamisen ja yhteistyötaidot. Kandidaattiopiskelijoille tärkeimpiä taitoja olivat valmius oppia uusia asioita, ongelmanratkaisutaidot sekä analyyttinen ajattelu.

Taulukko 19. Metsäosaamista kehittämään lähteneiden arviot tulevissa työtehtävissä tarvittavista kymmenestä tärkeimmästä taidosta koulutusryhmittäin (n=57, keskiarvovertailu)

Ammatillinen koulutus	Metsätalousinsinöörikoulutus	Metsätieteiden kandidaattikoulutus
Puunkorjuumenetelmät	Metsien ekologian tunteminen	Valmius oppia uusia asioita
Metsien ekologian tunteminen	Metsälainsäädäntö	Ongelmanratkaisutaidot
Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	Yhteistyötaidot	Analyyttinen ajattelu
Metsien monimuotoisuuden lisääminen	Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	Kriittinen tiedonkäsittely
Koneellinen puutavaran valmistaminen	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen
Työskentely metsäkoneella	Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät	Projektinhallintataidot
Työturvallisuus	Eri puulajien ominaisuuksien tunteminen	Tutkimus- ja kehittämisosaaminen
Kustannustehokas toiminta	Metsiin liittyvien arvoketjujen ymmärtäminen	Vuorovaikutustaidot
Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	Vuorovaikutustaidot	Yhteistyötaidot
Puutavaran kaukokuljetus	Valmius oppia uusia asioita	Metsien ekologian tunteminen

Tulevaisuuden tärkeänä metsäalan osaamisena haastateltu toi esiin metsänomistajan huomioon ottamisen kaikessa toiminnassa.

> *”Minä itse katson sitä asiaa aika paljon myös metsänomistajan näkökulmasta. Ja haluan siinä ammatissa nähdä myös sen yksityisen metsänomistajan, että sellaisia ammattilaisia, jotka pystyvät monen erilaisen näkökulman yhdistämiseen. Tässä on monenlaisia intressejä ja niitä pitäisi yhdistää jollain tavalla, että suurin osa kansasta olisi tyytyväisiä.”* (H21AMK4)

5.3.5 Elämäntilannesyiden perusteella metsäkoulutuksen aloittaneiden valitsemat työtehtävät ja työssä tarvittava osaaminen

Elämäntilanteeseen liittyvien syiden perusteella metsäalan ammatillisen koulutuksen valinneet halusivat työskennellä metsäkoneenkuljettajina, metsureina ja metsäkoneyrittäjinä (taulukko 20). Metsätalousinsinööri- ja kandidaattiopiskelijat kokivat mieluisimmiksi tehtäviksi metsäsuunnittelun, puunhankinnan ja johtotehtävät.

Taulukko 20. Elämäntilannesyiden perusteella metsäalan koulutuksen valinneiden työtehtävä-valinnat koulutusryhmittäin (n=36, %, suosituimmuusjärjestyksessä, sai valita useita työtehtäviä)

Ammatillinen koulutus		Metsätalousinsinöörikoulutus		Metsätieteiden kandidaattikoulutus	
Tehtävä	%	Tehtävä	%	Tehtävä	%
Metsäkoneenkuljettaja	74	Metsäsuunnittelu	75	Metsäsuunnittelu	100
Metsuri	26	Puunhankinta	75	Puunhankinta	100
Metsäkoneyrittäjä	23	Johtotehtävät	75	Johtotehtävät	100
Puutavara-autonkuljettaja	19	Puunkorjuun suunnittelu	50	Puunkorjuun suunnittelu	100
Metsäpalveluyrittäjä	13	Metsäasiantuntija	50	Metsäasiantuntija	100
Puutavara-autoyrittäjä	13	Metsänhoidonneuvonta	50	Metsänhoidonneuvonta	100
Metsuriyrittäjä	10	Metsäpalveluyrittäjä	25	Konsultointi	100
Metsäkoneasentaja	10	Logistiikan suunnittelu	25	Myynti ja markkinointi	100
Metsäsuunnittelu	10	Tutkimustyö	25	Kansainväliset tehtävät	100
Puunkorjuun suunnittelu	7	Ympäristönsuojelu	25	Liiketoiminnan kehittäminen	100
Puunhankinta	3	Konsultointi	25	Hallintotehtävät	100
Metsäasiantuntija	3	Myynti ja markkinointi	25	Metsäpalveluyrittäjä	0
Metsänhoidonneuvonta	3	Kansainväliset tehtävät	25	Logistiikan suunnittelu	0
Konsultointi	3	Opetus ja koulutus	25	Tutkimustyö	0
Liiketoiminnan kehittäminen	3	Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen	25	Ympäristönsuojelu	0
Logistiikan suunnittelu	3	Metsäkoneenkuljettaja	0	Opetus ja koulutus	0
Tutkimustyö	3	Metsuri	0	Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen	0
Ympäristönsuojelu	3	Metsäkoneyrittäjä	0	Metsäkoneenkuljettaja	0
Tieto- ja informaatiotekniikka	3	Puutavara-autonkuljettaja	0	Metsuri	0
Viestintätehtävät	3	Puutavara-autoyrittäjä	0	Metsäkoneyrittäjä	0
Yritysvastuu	3	Metsuriyrittäjä	0	Metsuriyrittäjä	0
Luontomatkailu	3	Metsäkoneasentaja	0	Puutavara-autonkuljettaja	0
Kehitysmaatehtävät	3	Liiketoiminnan kehittäminen	0	Puutavara-autoyrittäjä	0
Johtotehtävät	0	Tieto- ja informaatiotekniikka	0	Metsäkoneasentaja	0
Myynti ja markkinointi	0	Viestintätehtävät	0	Tieto- ja informaatiotekniikka	0
Kansainväliset tehtävät	0	Yritysvastuu	0	Viestintätehtävät	0
Hallintotehtävät	0	Luontomatkailu	0	Yritysvastuu	0
Opetus ja koulutus	0	Kehitysmaatehtävät	0	Luontomatkailu	0
Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämistyö	0	Hallintotehtävät	0	Kehitysmaatehtävät	0
Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	0	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	0	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	0
Työhyvinvointi ja työsuojelu	0	Työhyvinvointi ja työsuojelu	0	Työhyvinvointi ja työsuojelu	0
Ei tiedä missä tehtävässä haluaa työskennellä	3	Ei tiedä missä tehtävässä haluaa työskennellä	0	Ei tiedä missä tehtävässä haluaa työskennellä	0

Haastateltu totesi haluavansa tehdä työtä metsäkoneenkuljettajana, mutta ei osannut tätä valintaansa perustella.

> *”Haastattelija: Mitä työtä sinä haluaisit tehdä sitten kun olet valmistunut?*
>
> *Konetta haluaisin kuljetella.*
>
> *Haastattelija: Osaatko sanoa miksi juuri se homma kiinnostaa?*
>
> *Koneet on aina kiinnostaneet. Varmaan ihan mukavaa hommaa se.”* (H21Ammatillinen4)

Kolme prosenttia tähän alanvalintaprofiiliin kuuluneista ei osannut nimetä missä työtehtävissä haluaa työskennellä.

Elämäntilannesyiden perusteella metsäalan ammatillisen koulutuksen aloittaneet arvioivat tärkeimmiksi taidoiksi työelämässä koneellisen puutavaran valmistamisen, puutavaran lähikuljetuksen sekä oman työkyvyn ylläpitämisen (taulukko 21, liitetaulukossa 5 kaikki taitoalueet ja arvioiden keskiarvot koulutusryhmittäin)). Metsätalousinsinööriopiskelijat kokivat tarvitsevansa eniten metsälainsäädäntöosaamista, yhteistyötaitoja ja asiakkaan tarpeiden ymmärtämistä tulevassa työssänsä. Kandidaattiopiskelijat arvioivat tärkeimmäksi osaamiseksi valmiuden oppia uusia asioita, ongelmanratkaisutaidot ja kriittisen tiedonkäsittelyn.

Taulukko 21. Elämäntilannesyiden perusteella metsäalan koulutuksen valinneiden arviot tulevissa työtehtävissä tarvittavista kymmenestä tärkeimmästä taidosta koulutusryhmittäin (n=36, keskiarvovertailu)

Ammatillinen koulutus	Metsätalousinsinöörikoulutus	Metsätieteiden kandidaattikoulutus
Koneellinen puutavaran valmistaminen	Metsälainsäädäntö	Valmius oppia uusia asioita
Puutavaran lähikuljetus	Yhteistyötaidot	Ongelmanratkaisutaidot
Oman työkyvyn ylläpitäminen	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	Kriittinen tiedonkäsittely
Metsälainsäädäntö	Vuorovaikutustaidot	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen
Ajankäytön suunnittelu ja hallinta	Valmius oppia uusia asioita	Vuorovaikutustaidot
Puunkorjuumenetelmät	Verkostoitumistaidot	Yhteistyötaidot
Metsien ekologian tunteminen	Neuvottelutaidot	Tiedon soveltaminen käytäntöön
Metsien monimuotoisuuden lisääminen	Viestintätaidot	Kielitaito
Työskentely metsäkoneella	Tiedon soveltaminen käytäntöön	Metsien monimuotoisuuden lisääminen
Metsiin liittyvien arvoketjujen ymmärtäminen	Tiedonhankintataidot	Metsiin liittyvien arvoketjujen ymmärtäminen

Elämäntilannesyiden perusteella metsäalan koulutuksen valinnut haastateltu arvioi, että tulevaisuudessakin metsäala tarvitsee osaajia tekemään konkreettista työtä metsissä.

> *”Varmaan hyviä kuljettajia ja metsureita.”* (H21Ammatillinen4)

5.3.6. Yhteenvetoa työtehtävävalinnoista ja työssä tarvittavasta osaamisesta

Metsäalan ammatillisen koulutuksen opiskelijat valitsivat kaikissa alanvalintaprofiileissa suosituimmiksi työtehtävikseen metsäkoneenkuljettajan, metsäkoneyrittäjän tai metsurin tehtävät. Metsätalousinsinööriopiskelijat kokivat mieluisimmiksi työtehtävikseen kaikissa alanvalintaprofiileissa metsäasiantuntijan, metsäsuunnittelun, metsänhoidonneuvonnan, puunhankinnan sekä puunkorjuun suunnittelun tehtävät. Metsäosaamisen kehittämisen sekä luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella metsäalan koulutuksen aloittaneet metsätalousinsinööriopiskelijat kokivat myös ympäristönsuojelun tehtävät mieleisiksi. Metsätieteiden kandidaattiopiskelijoiden suosituimmat tehtävät eri alanvalintaprofiileissa olivat metsäasiantuntija, metsäsuunnittelu, metsänhoidonneuvonta, ympäristönsuojelu, tutkimus, johtotehtävät ja kansainväliset tehtävät.

Metsäalan myynti- ja markkinointitehtäviin tai liiketoiminnan kehittämiseen ilmaisivat eniten mielenkiintoa metsäalan tietoisesti valinneet metsätieteiden kandidaattiopiskelijat ja metsäosaamista kehittämään lähteneet metsätalousinsinööriopiskelijat. Johtotehtävissä halusivat mieluiten työskennellä metsätieteiden kandidaattiopiskelijat, erityisesti työllisyyden ja uran tai luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella alan koulutuksen valinneet.

Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämisestä kiinnostuneita oli eniten metsäalan tietoisesti valinneissa metsätieteiden kandidaateissa ja luonnosta kiinnostuneissa metsätalousinsinööriopiskelijoissa.

Puunkorjuun suunnittelutehtävistä ja puunhankinnasta kiinnostuneita oli eniten metsätalousinsinööriopiskelijoissa, ja kaikissa alanvalintaprofiileissa lähes puolet vastaajista ilmaisi kiinnostuksensa näihin tehtäviin.

Yritysvastuun tehtävissä halusivat työskennellä työllisyyden ja uran perusteella alan koulutuksen valinneet metsätieteiden kandidaatit. Ympäristönsuojelutehtävät kiinnostivat eniten metsätieteiden kandidaattiopiskelijoita kaikissa alanvalintaprofiileissa.

Kaikissa alanvalintaprofiileissa metsäalan ammatillisen koulutuksen opiskelijat kokivat tärkeimmiksi tulevassa työssä tarvittaviksi taidoiksi metsäkoneella työskentelyn, koneiden tekniikan ja korjausosaamisen sekä työturvallisuuden. Metsätalousinsinööriopiskelijat pitivät tärkeimpinä tulevassa työssä tarvittavina taitoina metsäekologiaosaamisen, metsänomistajien kanssa tapahtuvassa työssä tärkeät vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot ja asiakkaan tarpeiden huomioon ottamisen. Metsätieteiden kandidaattiopiskelijat kokivat tärkeiksi taidoiksi valmiuden oppia uusia asioita ja akateemiset taidot (tutkimus- ja kehittämisosaaminen, analyyttinen ajattelu, kriittinen tiedonkäsittely), mutta myös ihmisten kanssa tehtävässä työssä tärkeät yhteistyö-, vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot.

5.4 Metsäalaan liittyvät käsitykset eri alavalintaprofiileissa

Alanvalintaprofiilit erosivat toisistaan metsäalaan ja alan koulutukseen liittyvissä näkemyksissä. Kokonaisuutena positiivisimmat arviot annettiin metsien suurelle taloudelliselle merkitykselle, metsäalan tarjoamille monipuolisille työtehtäville sekä metsäalan arvostukselle (taulukko 22). Negatiivisimmat arviot kohdistuivat metsäalan koulutukseen hakeutuvien nuorten määrään, metsäalan näkyvyyteen julkisessa keskustelussa, alan tulevaisuuden työllisyysnäkymiin, tasa-arvoisuuteen sekä kykyyn pitää huolta työntekijöistä.

Kriittisimpiä näkemyksiä esittivät metsäalan koulutuksen työllisyyden ja uran tai elämäntilannesyiden perusteella valinneet metsätieteiden kandidaattiopiskelijat. Kritiikki kohdistui erityisesti

metsäalan tasa-arvoisuuteen, alan kykyyn pitää huolta työntekijöistään sekä alalle hakeutuvien nuorten määrään. Työllisyyden ja uran perusteella metsäkoulutuksen valinneet kandidaattiopiskelijat olivat lisäksi kriittisiä metsäalan toiminnan vastuullisuuteen sekä kestävän kehityksen edistämiseen liittyvissä kannoissaan.

Taulukko 22. Metsäkoulutuksen alanvalintaprofiilien näkemykset metsäalasta (keskiarvoina, 2=positiivisin arvio, 0=neutraali arvio, -2=negatiivisin arvio; positiivisimmat arviot merkitty vihreällä, negatiivisimmat punaisella)

	Ala tietoinen valinta			Työllisyys ja ura edellä			Luonto kiinnostaa			Metsäosaamisen kehittämi-nen			Elämäntilannesyyt		
	pt	amk	yo	pt	amk	yo	pt	amk	yo	pt	amk	yo	pt	amk	yo
Metsäala innovatiivinen /kehityksestä jäänyt	1,30	1,47	1,48	1,19	1,56	1,67	1,35	1,33	1,64	1,46	1,57	1,67	1,03	1,25	1,00
Metsäalan merkitys Suomen taloudelle suuri/pieni	1,69	1,67	1,52	1,56	1,89	1,17	1,54	1,68	1,68	1,71	1,83	1,83	0,90	1,50	2,00
Metsäala edistää/ei edistä kestävää kehitystä	1,33	1,42	1,00	1,25	1,00	0,33	1,31	1,32	1,57	1,43	1,74	1,50	1,03	1,75	1,00
Metsäala toimii vastuullisesti/vastuuttomasti	1,56	1,21	0,48	1,50	1,00	-0,33	1,27	1,17	1,04	1,68	1,35	0,67	1,03	1,50	1,00
Metsäalan koulutuksella hyvä/huono maine	1,47	1,35	1,26	1,56	1,44	1,00	1,08	1,35	1,68	1,68	1,61	0,83	1,13	1,50	2,00
Metsäkoulutukseen hakeutuu paljon/vähän nuoria	1,07	0,61	0,74	1,31	1,22	0,83	1,04	0,68	0,50	1,29	0,70	0,50	0,94	0,50	-1,00
Metsäala tarjoaa monipuolisia / yksipuolisia tehtäviä	1,56	1,64	1,70	1,25	1,67	1,83	1,35	1,73	1,82	1,61	1,70	1,17	1,06	1,75	2,00
Metsäalaa arvostetaan/ei arvosteta	1,55	1,52	1,57	1,50	1,89	1,83	1,12	1,57	1,68	1,43	1,74	1,67	0,94	1,50	2,00
Metsäala näkyy paljon/vähän julkisessa keskustelussa	0,79	1,16	1,35	1,06	1,11	0,83	1,00	1,40	1,46	1,04	1,39	1,33	0,81	1,25	2,00
Metsäala työllistää tulevaisuudessa nykyistä enemmän/vähemmän	1,17	0,99	0,91	1,31	1,00	0,67	1,04	1,02	1,18	1,46	1,04	0,83	1,10	1,25	0,00
Metsäala tasa-arvoinen/epätasa-arvoinen	1,41	1,07	0,35	1,13	0,89	0,17	0,92	0,75	1,00	1,57	0,87	0,00	1,10	1,25	0,00
Metsäala pitää huolen/ei pidä huolta työntekijöistä	1,34	0,82	0,39	1,44	1,00	0,67	0,96	0,76	0,96	1,57	0,52	0,33	1,03	1,00	0,00

5.4.1 Metsäalan toiminnan vastuullisuus

Myös haastatteluissa käsiteltiin metsäalan vastuullisuuteen liittyvää teemaa. Metsäalan tietoisesti valinneet korostivat vastuullisuutta niin ekologisesta, taloudellisesta kuin sosiaalisestakin näkökulmasta. Metsäalan toiminnassa tulee ottaa huomioon kaikki nämä ulottuvuudet, jotta sen voidaan ajatella olevan vastuullista. Toiminnassa on tärkeää ottaa huomioon alalla työskentelevät henkilöt, tarjota heille riittävästi työmahdollisuuksia ja pitää huolta työturvallisuudesta. Metsäalan toiminnassa tärkeää on taloudellinen kannattavuus niin metsänomistajien kuin koko kansantalouden näkökulmasta. Talous ei kuitenkaan ole ekologisia näkökohtia tärkeämpää, vaan metsien hoitoa ja käyttöä tulee toteuttaa tasapainossa luontoarvojen säilymisen kanssa.

”Haastattelija: Mitä mielestäsi tarkoittaa metsäalan vastuullisuus?”

”Minun mielestäni siinä otetaan ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen vastuu. Tätä on näissä opinnoissakin toitotettu. Se ekologinen vastuu on nyt varsinkin tähän aikaan, se painottuu suuressa määrin. Metsäalalla on myös taloudellinen vastuu, että toiminta on kannattavaa. Myös metsänomistajille kannattavaa, on se sosiaalinen vastuu metsänomistajia kohtaan, että myös kaikkia suomalaisia kohtaan, että myös nämä luontoarvot säilyvät ainakin jollain tasolla. Ihan kaikkea ei pistetä matalaksi, että muillakin ihmisillä on mahdollisuus nauttia näistä ekosysteemipalveluista, kun näin hienosti sanotaan!! (H21YO4 metsäala tietoinen valinta)

”Monipuolinen sosiaalinen ja ekologinen vastuu siihen liittyy. Pyritään säilyttämään elinympäristöjä ja perintöä seuraaville sukupolville. Kyllä se tarkoittaa myös taloutta, ihan yksityisten ja valtion taloutta. Tasapainoa näiden välissä. ” (H21YO2 metsäala tietoinen valinta)

”Vastuullisuutta on, että ei mennä aina se raha edellä, huolehditaan niistä muista arvoista. Työntekijöiden hyvinvoinnista ja luonnosta. Ja ainakin uskon itse, että jos näihinkin asioihin panostaa, niin kyllä se näkyy positiivisena siinä tuotoksessa, taloudellisessa tuotossa.” (H21AMK5 metsäala tietoinen valinta)

”Sulla on aika iso vastuu, kun olet metsässä. Kun olet siellä koneessa ja vaikka se ei ole sinun, niin kohtele sitä kuin omaasi. Tarkoitan konetta ja metsääkin.” (H21Ammatillinen1 metsäala tietoinen valinta)

”Sitä, että tehdään asiat niin kuin kuuluu. Otetaan huomioon työturvallisuus ja että luonto kuormittuu mahdollisimman vähän. Että ollaan vastuullisia kaikin puolin niin hyvin kuin vain pystyy.” (H21Ammatillinen 5 metsäala tietoinen valinta)

”Se tarkoittaa, että ensinnäkin huolehditaan työntekijöistä, työturvallisuudesta ja sitten ympäristöystävällisyyttä, että kantokäsittelyt hoidetaan ja näin.” (H21Ammatillinen2 metsäala tietoinen valinta)

”*Siihen liittyy paljon vastuuta, koneenkuljetukseenkin. Kaikennäköisiin töihin metsäalalla, kyllähän niihin vastuuta liittyy. Ja sitten varsinkin, jos alat koneyrittäjäksi.*

Haastattelija: Tarkoitatko nyt sellaista, että on vastuussa työntekijöistä ja on enemmän koneita?

Niin.

Haastattelija: Entäpä suhteessa metsiin, mitä se vastuullisuus voisi tarkoittaa?

Että niitä hoidetaan asianmukaisesti ja jollakin on vastuu niistä metsistä, että ne tulevat hoidettua. Että ei jäisi huonolle pidolle olevia metsiä. Vastuuta on, että sille metsälle pitää tehdä jotain, se lisää metsäkoneenkuljettajan työtä. Ja töitä riittää sitä enemmän, mitä enemmän on työmaita." (H21Ammatillinen3 metsäala tietoinen valinta)

Työllisyys ja ura edellä valintaprofiilin näkemykset olivat astetta kriittisempiä. He toivat esiin metsiin liittyvät taloudelliset arvot, mutta painoarvoa annettiin enemmän metsien luontoarvoille ja niiden säilyttämiselle. Tämän valintaprofiilin arvioissa vastuullisuuteen liitettiin halu säilyttää metsät myös tuleville sukupolville. Metsäalan toiminnan vastuullisuutta arvioitiin kriittisesti eikä sen nähty kaikilta osin toteutuvan vielä nykyisellään.

"Se tarkoittaa luonnon monimuotoisuuden turvaamista jollain asteella. Ja myös tuotantopuolella ympäristöasioiden huomioiminen. Ja kyllä siihen kuuluu myös sosiaalinen kannattavuus, että myös kansa näkee sen tärkeänä ja hyvin toimivana. Että ollaan suomalaisten edun puolella." (H21AMK6 työllisyys ja ura edellä)

"Se on kaksipiippuinen juttu. Sitä vastuullisuutta tarvitaan. Mun oma käsitys on se, että tämä on jämähtänyt näihin metsäsertifikaatteihin, joissa painotetaan aika pitkälti taloudellista vastuullisuutta, sitä että metsiä hyödynnetään siten, että se on hyödynnettävissä myös tulevaisuudessa. Ja unohdetaan ympäristövastuu eli se, että metsiä hyödynnettäisiin sillä tavalla, että luonnon monimuotoisuutta ei tuhottaisi. Se on näissä sertifikaateissa mukana, mutta sanotaanko, että sen painoarvo on aika kosmeettista. Kun metsäala puhuu vastuullisuudesta, se tarkoittaa lähinnä sitä taloudellista vastuullisuutta. Sen varjolla annetaan mielikuva siitä, että toiminnassa olisi mukana myös ekologista vastuullisuutta." (H21YO3 työllisyys ja ura edellä)

"Ollaan säilyttämässä Suomelle äärimmäisen merkittävää kansantaloudellista pääomaa tuleville sukupolville. Meidän tehtävä on pitää huoli, että se säilyy. Ei tehdä esimerkiksi niitä virheitä, joita Keski-Euroopassa on tehty vuosisatojen mittaan. Jatkuvuuden ylläpitäminen on tärkeää." (H21AMK2 työllisyys ja ura edellä)

Luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella metsäalan valinneet korostivat metsäalan vastuullisuudessa luontoarvojen säilyttämistä ja nostamista nykyistä painavammiksi toimintaa ohjaaviksi perusteiksi. Metsiä haluttiin käytettävän myös taloudellisesti, pitää huoli alan työpaikoista ja kansantaloudellisista arvoista, mutta vasta tarkan luontoarvojen puntaroinnin jälkeen. Metsäalalla koettiin olevan keskeinen rooli ilmastonmuutosten vaikutusten torjunnassa ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä.

"Että pidettäisiin huoli, että siinä työssä otettaisiin todella huomioon muutkin arvot kuin vain taloudelliset. Käytännössä ympäristön ylläpito ja hoitaminen ja metsien terveydestä huolehtiminen. Eli periaatteessa luonto itseisarvona." (H21YO1 luonto kiinnostaa)

"No ensimmäisenä minulla on se luontolähtökohta, että pidetään huolta, että ne luontoarvot säilyvät. Osataan jättää rauhaan tietyt alueet ja hakkuissa tehdä monimuotoista työtä. Toisaalta se tarkoittaa, että kun meillä kerran täällä on sitä raaka-ainetta käytettäväksi, niin että siitä myös tuotetaan ja jalostetaan ja valmistetaan sellaista, mitä yhteiskunta tarvitsee, kulutustavaraa ja energiaa. On se kuitenkin osa sitä vastuullisuutta, että käytetään olemassa olevaa resurssia.

Tarjotaan työpaikkoja ja verotuloja yhteiskunnalle. Se on monenkanttista." (H21AMK3 luonto kiinnostaa)

"Sitä, että yhtiöt ja ihmiset, jotka siellä toimivat, tunnistavat sen, että ihminen ja ihmisen toiminta on osa luontoa. Ja kaikki mitä siellä operoidaan vaikuttaa eläviin olentoihin. Vastuu on sitä, että päätöksiä, joita tehdään pitää miettiä kaikilta kanteilta ja se tehtävä ratkaisu on mahdollisimman hyvä kompromissi. Se voi tulevaisuudessa tarkoittaa, että ei aina maksimoitaisi niitä voittoja, vaan pohditaan luontoarvoja ja metsän käyttöä laajemminkin kuin pelkästään sijoituskohteena." (H21AMK1 luonto kiinnostaa)

"Ilmastonmuutoksen vaikutusten torjunta ja lajien monimuotoisuuden turvaaminen on pitkälti metsäalasta kiinni. Niin suuri osa Suomesta on metsää ja luonnontilaisesta luonnosta on metsää paljon. Tämä antaa metsäalalle myös jonkinlaisen vastuun suojella, sitä mikä on tärkeää." (H21YO5 luonto kiinnostaa)

Metsäosaamisen kehittämisen perusteella metsäalan valinnut haastateltu koki tärkeäksi kehittää metsäalan toimintaa ja tehdä asioita nykyistä paremmin. Tällä hän tarkoitti metsien hoitamista, uudistamista ja arvon säilyttämistä oikeanlaisilla toimenpiteillä.

"Mulle se tarkoittaa sitä, että täytyy miettiä ja hoitaa asioita sillä ajatuksella, että tuleville sukupolville jatketaan ja tehdään vielä paremmaksi asioita. Se on minun mielestä sitä vastuullisuutta.

Haastattelija: Mitä se voisi tarkoittaa se paremmin tekeminen konkreettisemmin?

Meillähän on uudistamisvelvollisuus metsissä ja nyt pyritään peltoja metsittämään, metsäalaa lisäämään. Ja soiden ennallistamiset ja tämmöiset." (H21AMK4 metsäosaamisen kehittäminen)

Elämäntilannesyiden perusteella metsäalan koulutuksen valinnut haastateltu nosti esiin kestävän kehityksen yhtenä metsäalan vastuullisuuden ulottuvuutena.

"Varmaan se, että ei ihan kaikkia metsän puita vedetä matalaksi. Elinympäristöt säästetään eläimille. Tukea sitä kestävää kehitystä." (H21Ammatillinen4 elämäntilannesyyt)

5.4.2 Käsitykset metsäalan työllisyydestä tulevaisuudessa

Käsitykset metsäalan kyvystä työllistää ja kehittyä olivat yhden haastatellun kertoman perusteella muuttuneet viimeisen kymmenen vuoden aikana positiiviseen suuntaan.

"Kyllähän se nyt näyttää todella hyvältä. Yksi syy, miksi tämä metsäala ei itsellä ole aiemmin ollut pinnalla, niin sehän näytti kymmenen, viisitoista vuotta sitten vielä siltä, että ne työpaikat häviää. Mutta kun mietitään nyt biotalouden kehitystä ja näitä uusia sovelluksia, mitä on keksitty ja ilmastomuutoksen luomaa painetta siihen, uusiutuvia raaka-aineita hyödynnetään, niin kyllähän se tosi positiiviselta näyttää. Uskon vahvasti alaan ja ei ne työpaikat ainakaan vähene Suomessa." (H21YO3 työllisyys ja ura edellä)

Metsäalan merkityksen työllistäjänä haastatellut näkivät positiivisena. Työpaikkoja on tulevaisuudessa metsäalalla niin metsäkoneenkuljettajille, metsureille kuin asiantuntijatehtäviinkin. Työpaikkojen lisääntymisen puolesta puhuu haastateltujen mukaan uusien tuotantolaitosten

perustaminen. Työpaikkojen uskotaan säilyvän Suomessa pääosin, tosin joitakin teollisuuden ja tuotekehityksen työpaikkoja saattaa haastateltujen arvioiden mukaan siirtyä ulkomaille. Metsäalalla on lisäksi käynnissä sukupolvenvaihdos, ja uusia työntekijöitä tarvitaan alalta eläköityvien tilalle.

> *”Kyllä se luultavasti vielä paranee tästä. Nyt kun perustetaan uusia tehtaita ja mitä niitä on suunniteltu, niin kyllähän niitä aukenee uusia työpaikkoja metsäalalle.*
>
> *Haastattelija: Ja olet sitä mieltä, että ne työpaikat ovat Suomessa eivätkä lähde ulkomaille?*
>
> *Joo riittää niitä Suomessa. Osaaville metsureille ja koneenkuljettajille on töitä tulevaisuudessakin aika paljonkin.”* (H21Ammatillinen5 metsäala tietoinen valinta)

> *”Kyllä minä silleen näkisin, että sitä tulevaisuutta on. Mutta ehkä osa niistä on sitten johonkin uuteen innovaatioon liittyviä. Ne eivät välttämättä ole näitä perinteisiä työmuotoja.*
>
> *Haastattelija: Ovatko ne työpaikat Suomessa vai lähteekö jotain toimintoja ulkomaille?*
>
> *Toivoisin, että ei lähtisi. Mutta kyllähän se varmaan se metsän jatkojalostaminen, semmoiset toiminnot ehkä siirtyy ulkomaille.*
>
> *Haastattelija: Mikä saa sinut ajattelemaan sillä tavalla?*
>
> *Siltä se on vaikuttanut kaiken muunkin teollisuuden suhteen. Nähdään, että on edullisempaa tehdä ulkomailla tuotteita loppuun, vaikka raaka-aine tulisi täältä.”* (H21AMK4 metsäosaamisen kehittäminen)
>
> *”Hyvältä se vaikuttaa ainakin vielä tällä hetkellä. Ja olen saanut sellaisen käsityksen, että työvoima metsäalalla on jo hieman ikääntynyttä, että tulevaisuudessa työpaikkoja on aukeamassa, esimerkiksi metsänhoitoyhdistyksissä.”* (H21AMK6 työllisyys ja ura edellä)

Haastatellut toivat ilmi myös sen, että alan työtehtävät ja osaamistarpeet ovat muuttumassa. Globaalit ilmiöt, kuten ilmastonmuutos, edellyttävät metsäalalta uusien innovaatioiden ja tuotantotapojen kehittämistä. Tässä on tarjolla myös mahdollisuuksia kansainväliseen työhön erityisesti asiantuntijatehtävissä. Metsäalan uskotaan kehittyvän korkeamman jalostusasteen tuotteiden tuottajaksi tulevaisuudessa: pienemmästä puumäärästä saadaan aikaan enemmän ja pidemmälle kehitettyjä tuotteita. Myös poliittista ja lainsäädännöllistä osaamista edellyttävien työtehtävien arvioivat haastatellut olevan lisääntymässä tulevaisuudessa.

> *”Varsinkin nyt tämän ilmastomuutoksen kautta näen, että metsäalan asiantuntijoita tullaan tarvitsemaan. Ellei ihan yhtä paljon kuin nykyään, niin ainakin jossain määrin.*
>
> *Haastattelija: Pysyvätkö työpaikat Suomessa vai siirtyvätkö ne jonnekin muualle?*
>
> *Ne pysyvät Suomessa. Niin kauan kuin metsä pysyy Suomessa samoissa mittasuhteissa kuin nykyään, niin ne pysyvät Suomessa. Totta kai se voi levitäkin, jos halutaan viedä suomalaista metsätieteiden osaamista muuallekin. En näe, miksei se tulisi laajentumaan alan tarve.”* (H21YO5 luonto kiinnostaa)

”Hyvä kysymys, että onko niitä riittävästi. Varmasti niitä on, kun se on kuitenkin pääresurssi mitä meillä on saatavilla tässä maassa. On mulla sellainen olo, että tämä teollisuudenala saattaa kokonaisuutena olla pienenemään päin. Pyritään ehkä siitä raaka-aineesta saamaan enemmän arvoa irti. Kun opitaan uusia tapoja käyttää sitä puuta monenlaiseen, niin ehkä se missä käytetään energiana tai jotenkin tuntuu, että vähän heitetään hukkaan sitä puumateriaalia. Sitä voi käyttää johonkin arvokkaampaan sitä puuta tehokkaammin. Täältähän ei raaka-aine mihinkään häviä. Jos sen käyttö vähenee, niin se varmaan vaikuttaa siihen suorittavan työn tekijöiden määrään. Mutta toivottavasti se olisi muuallakin sama kehitys sitten, että sitä vähempää puumäärää käytettäisiin tehokkaammin. Meillä voisi sitten tulla jotain uutta innovaatiota metsäalalle, enemmän jossain jalostuspuolella.” (H21AMK3 luonto kiinnostaa)

”Kyllä minä uskon, että työpaikat tulevat riittämään. Nyt kovasti käydään keskustelua tästä EU:n taksonomiasta, niin en usko, vaikka näitä ympäristö- tai ilmastokriteerejä tiukennettaisiin, että se vaikuttaisi niin paljon metsäalan työllisyyteen, että nykyiset ammattilaiset tai nyt koulutuksessa olevat metsäalan opiskelijat jäisivät työttömiksi. Kestävä kehitys luo niitä työpaikkoja sinne metsäteollisuuteen, vähän erilaisia mitä nykyisin on, mutta kyllä siellä töitä tulee varmasti riittämään.” (H21YO4 metsäala tietoinen valinta)

”Kovasti ovat olleet esillä erilaiset biotuotteet ja jalosteet, mitä metsästä saadaan. Niillä voitaisiin ratkaista ongelmia, joita liittyy ilmastomuutokseen. Minun mielestä on hyvä, että kehitetään. Se on kuitenkin ihan marginaalinen osa sitä kokonaisuutta, käytännössä Suomen metsäteollisuus tuottaa sellua ja sahatavaraa. Kyllä minä uskon, että jos yrityksillä on halua panostaa tuotekehitykseen, niin nimenomaan se tulevaisuus on Suomessa siinä, että jalostusaste nousee ja saadaan työpaikkoja Suomeen uudenlaisen tuotannon kautta. Esimerkiksi tekstiilikuituja ja muovia korvaavia tuotteita voitaisiin valmistaa Suomessa. Uskon, että tämä on ainakin osa sitä tulevaisuutta. Että ei jämähdetä siihen selluntuottajan rooliin.” (H21YO3 työllisyys ja ura edellä)

5.4.3 Metsäalan imago

Haastatellut kokivat metsäalan imagon olevan kaksijakoinen. Metsillä ja niiden hyödyntämisellä on suuri merkitys Suomen taloudelle ja työllisyydelle, mutta julkisuudessa tähän liitetään paljon negatiivisia, tunteisiin perustuvia, ajatuksia. Julkisuuteen nousevat avohakkuut ja ympäristön turmeleminen metsäalalla tehtyjen innovaatioiden, työpaikkojen määrän kasvun ja investointien sijaan. Uutisointi liittyy myös usein metsäalan suuryritysten menestykseen, ulkomaille tehtäviin investointeihin tai alasajoihin kotimaassa, mikä ei toimi metsäalan imagoa parantavasti. Metsäalan toimintatapoja tai arvoja ei julkisessa keskustelussa avata tarpeeksi metsäalan asiantuntijoiden toimesta, vaan ääntä käyttävät enemmän asiantuntijat alan ulkopuolelta. Yksi haastateltu koki, että metsäalan julkisessa kuvassa on edelleen vallalla vanhanaikaiset käsitykset metsäalasta fyysisiä työtehtäviä tarjoavana ja menneisyyteen juuttuneena toimijana.

”Metsäalan imago on aika tavalla kahtiajakautunut. Pitää tunnistaa se tosi merkittävä asema, joka metsäalalla on, metsäyhtiöillä on tosi iso vastuu Suomen taloudesta. Tämä on se, joka on positiivinen. Mutta siihen vaikuttaa negatiivisesti toimintamallit, jotka eivät ihmisiä miellytä. Jos vaikka hakataan arvokasta luonnonvaraista metsää, vaikka paikalliset sitä vastustavat, niin ehkä se voi johtaa siihen, että moni ajattelee, että siinä ei kuunnella ihmisiä tai mennään aina taloudellinen hyöty edellä. Itse olen miettinyt sitä, että kuinka paljon ne yhtiöt kokevat

vastuuta muustakin kuin osakkeenomistajista. Se on yksi kipukohta tässä imagossa." (H21AMK1 luonto kiinnostaa)

"Se on mainettaan parempi. Otsikoissa ovat avohakkuut ja pahimmat esimerkit, kun kaikki ei mene ihan putkeen. Itse olen ajatellut, että suomalainen metsänhoito on korkeatasoista." (H21YO1 luonto kiinnostaa)

"Jotenkin luulen, että nuo hyvinkin jakautuneet mielipiteet vaikuttaa siihen. Metsänhoidosta ja muusta. Sen huomaa koulussakin, että on henkilöitä, jotka puhuvat ilmastonmuutoksen ja hiilinielujen puolesta ja ne, jotka näkevät metsät taloudellisena tukena ja turvana. Itse kuulun ehkä jonnekin sinne välimaastoon, haluan huomioida nämä molemmat seikat. Valitettavasti julkisuudessa on enemmän niitä ikäviä asioita, kuten avohakkuista, jotka osa mieltää negatiivisiksi. Ne on tehty väärään paikkaan ja väärällä tavalla. Näistä uutisoidaan aika raflaavasti ja ne pyörii sosiaalisen median kanavissa. Joku valittaa, että nyt on lähimetsä hakattu, vaikka puusto on tullut jo siihen ikään ja se olisi ihan kaikin puolin ok tehdä. Se voi herättää aika ristiriitaisia fiiliksiä monessa nuoressa. Käytännössä tällä alalla on mahdollisuus vaikuttaa siihen, mitä tehdään." (H21YO2 metsäala tietoinen valinta)

"Mielestäni siinä on tämä ristiriita, että kun on uusiutuva luonnonvara kyseessä, mutta se imago on kangistunut vanhoihin tapoihin ja ainakin minua vastaan se on tullut mediassa ja somessa, hirveän paljon negatiivisia juttuja ja artikkeleita metsäteollisuudesta. Se on minusta outo ristiriita. Suomen talous on kuitenkin aika kauan ja vieläkin pohjannut metsiin, luulisi, että se olisi paremmassa asemassa ihmisten mielessä. Ehkä heillä, jotka ovat tiiviimmin olleet tekemisissä metsien ja metsäteollisuuden kanssa, voi olla positiivisempi käsitys alasta." (H21AMK6 työllisyys ja ura edellä)

Metsäalan opiskelijat toivat haastatteluissa esiin, että metsäammattilaisilla on mahdollisuus toimia virheellisten ja vanhanaikaisten käsitysten korjaajina. Metsäkoneenkuljettajaopiskelijan haastattelussa tuli esiin, että metsäalan ammattilaisena hänellä on suorastaan velvollisuus oikaista kohtaamiansa vääriä käsityksiä metsäalan toiminnasta.

"En ole hirveesti tuohon törmännyt, metsäalakeskusteluihin. Muistan, että jossain puskaradiossa oli joku mummo, joka valitti hakkuujätteistä, kun moto oli siellä käynyt. Valitettiin, että se on tosi ruman näköistä. Se mummo ei välttämättä osannut ajatella siltä kantilta, että se ravitsee se hakkuujäte sitä maata. Että ei sitä voi saman tien kerätä sieltä pois, kun siinä on niitä ravitsevia aineita.

Haastattelija: Koetko, että sinulla on mahdollisuus metsäkoneenkuljettajana kertoa metsänomistajille ja muille kriittisille ihmisille miksi jotakin asioita tehdään metsässä tietyllä tavalla?

Kyllä, ehdottomasti. Että jos joku väittää jotain mikä ei pidä paikkaansa tai ei ymmärrä miksi jotakin tehdään, niin totta kai haluan muuttaa sen asian ja kertoa sen idean, miksi toimitaan niin kuin toimitaan. Se voi olla jopa minun velvollisuus metsäalan ammattilaisena tehdä niin." (H21Ammatillinen1 metsäala tietoinen valinta)

Metsäalaan liittyvän keskustelun tulisi haastateltujen käsityksen mukaan perustua nykyistä enemmän faktoihin. Paljon on liikkeellä näennäistä tietoa metsistä ja niiden käyttämisestä

Suomessa, eivätkä nämä useinkaan perustu mihinkään tutkimuksella tuotettuun tietoon. Metsäalan imagon kohentamisessa tarvitaan siis metsäalan ammattilaisten asiantuntemukseen perustuvaa tutkimustietoon nojaavaa viestintää.

> *”Kaikki ne keskustelut, joihin olen törmännyt, niin aika paljon liittyy siihen, että ne keskustelijat, vaikkapa luontoarvoja korostavat ihmiset, heidän tietämys ei ehkä sitten kuitenkaan ole, tai he perustavat oman ideologiansa tai ajatuksensa aika kapealle näkökulmalle. He eivät ehkä tiedä asioista riittävästi. Pitäisi enemmän isolle yleisölle avata niitä asioita. Että esimerkiksi kuinka paljon metsää hakataan, kuinka paljon se metsä kasvaa koko ajan. Näitä asioita ei ole varmaan tiedossa, kun väitetään, että kohta ne meidän metsät loppuu, kun niitä koko ajan hakataan. Mihin se perustuu, ei heillä ole mitään perustetta sille väittämälle. Pitäisi enemmän tuoda julki sitä faktatietoa. Että kuinka paljon metsätaloudessa on tapahtunut positiivista muutosta viime vuosikymmenien aikana.”* (H21AMK4 metsäosaamisen kehittäminen)

> *”Tällä hetkellä ihmisillä on hieman epäselvyyttä siitä, kuinka paljon ja mitä metsiä suojellaan. Kuinka paljon suojeltuja metsiä on olemassa Suomessa. Ehkä olisi hyvä, jos olisi selkeämmät raamit, mitä tavoitellaan. Tuntuu, että on toinen äärilaita, joka haluaisi suojella massiivisen määrän Suomen metsistä. Toisella puolella on ryhmä, joka ei halua tehdä sitä ollenkaan. Olisi helpompi puhua näistä asioista, jos olisi selkeät säännöt, jotka ihmiset ymmärtäisivät. Sellainen kestävä luonnon monimuotoisuuden löytäminen, sellaiseen tasapainon löytäminen.”* (H21AMK6 työllisyys ja ura edellä)

5.4.5 Metsäalan tulevaisuuteen vaikuttaminen

> *”Se tuntuu jollain tavalla jopa epävakaalta. Ennen koulutuksen aloitusta oli ajatus, että tämä on ihan varma ala, kun maailmalla halutaan päästä eroon muovin käytöstä ja metsäala voisi tuoda ratkaisun tähän. Metsäalahan olisi silloin ihan varma työllistäjä, että sillä olisi hyvät tulevaisuuden näkymät. Mutta erityisesti hallituspuolueiden ja mitä EU:sta on uutisoitu, niistä puheista on tullut sellainen tunne epävarmuudesta. Ja sitten itse metsäteollisuuden joustamattomuus, tai sellaisen käsityksen on saanut, että jos tulee tällainen törmäyskurssi, niin silloin voisi tapahtua jotakin, että tulevaisuuden näkymät olisivatkin heikot. Tällä hetkellä tuntuu, että ei siinä mitään kovin dramaattista kävisi. Tulevaisuuden näkymät ovat hyvät, mutta muutoksia täytyy tehdä. Uhkakuvia on jollakin tavalla alkanut nousta.”* (H21AMK6 työllisyys ja ura edellä)

Haastatellut toivat esiin, että metsäalaan liittyy paljon potentiaalia niin tulevana työnantajana kuin kehittyvänä uudenlaisten tuotteiden ja palveluiden tuottajana. Metsäalalla täytyy pystyä tulevaisuudessa käymään avointa keskustelua erilaisista metsiin liittyvistä arvoista ja löytämään kompromisseja metsän taloudellisten ja luontoarvojen välille.

> *”Meitä on niin monenlaisilla arvoilla liikkeellä olevia tällä alalla. Toisille ne metsien talousarvot ovat ne tärkeimmät ja he voivat pitää niitä luontoarvoja esiin tuovia turhina ja ärsyttävinä. Ehkä se voisi olla tavoitteena, että osaisi tuoda niitä luontoarvoja esiin sellaisille henkilöille, jotka eivät niitä muuten koe niin tärkeinä.”* (H21AMK3 luonto kiinnostaa)

”Ehkä vaikein työ tässä on, että saataisiin toisaalta äärimmäiset luonnonsuojelijat ymmärtämään, että on yhteiskunnan hyvinvoinnin edellytys, että hyödynnämme metsiä. Toisaalta saada ne kovimmat metsätalousihmiset ymmärtämään se, että metsiä voi hyödyntää ekologisesti ja kestävästi. Että meillä on jonkinlainen kultainen keskitie olemassa.” (H21YO3, työllisyys ja ura edellä)

”Tällä hetkellä me ollaan aikamoisessa murroskohdassa. Siellä on sukupolvenvaihdos käynnissä, niin on aika vaikea vielä sanoa, mihinkä me päädytään. Mutta väittäisin, että Suomen metsätalous on koko ajan menossa siihen suuntaan, että asiat kehittyvät moniarvoisemmiksi. Tulevaisuudessa metsätalous on paljon muutakin kuin sitä, että maksimoidaan tuotot ja voitot. Ehkä tulevaisuudessa Suomen jalostusastekin voisi olla nykyistä korkeampi. Mietitään enemmän miten se metsänhakkaaminen vaikuttaa laajasti eri tekijöihin, ihmiseenkin.” (H21AMK1 luonto kiinnostaa)

Metsien käyttöön liittyvän päätöksenteon halutaan säilyvän kansallisella tasolla. Haastatteluissa tuli esiin myös näkemyksiä, että metsäammattilaisella on avainrooli olla ohjaamassa aiheesta käytävää julkista keskustelua haluttuun moniarvoiseen suuntaan.

”Käytännössä jokainen voi omalla panoksellaan ottaa osaa siihen, mihin täällä ollaan menossa. Yhden metsäleimikon käsittely nyt ei vielä paljoa vaikuta, mutta kun se kertaantuu, niin sitten. Ja kun tuo niitä omia mielipiteitä esille niin voi kenties vaikuttaa siihen, miten se naapurin leimikko käsitellään. Uskoisin, että sillä on jo ihan vaikutusta.” (H21YO2 metsäala tietoinen valinta)

”Minä toivoisin, että suomalaisilla metsänomistajilla ja yleensä suomalaisilla säilyisi päätöksenteko, oikeus tehdä päätöksiä itse. Ja että olisi valinnanvaraa. Toivon, että niitä ei päätetä tuolta jostain meidän puolesta.” (H21AMK4 metsäosaamisen kehittäminen)

”Toivoisin juuri sellaista uudistusmielisyyttä ja kestävyysasioiden huomioon ottamista. Luonnon monimuotoisuus, ilmastokysymykset ja sitten itse henkilökohtaisesti haluaisin olla siellä laatimassa niitä pelisääntöjä, miten metsää saa ja voi hyödyntää. Sillä sitten vaikuttaisi siihen mikä se metsäalan tulevaisuus on.” (H21YO4 metsäala tietoinen valinta)

Haastatellut haluavat toimia metsissä kestävyysnäkökohdat huomioon ottaen. Metsät kasvavat ja ovat suora linkki tulevaisuuteen, jos niitä hoidetaan oikein.

”Sitä kautta, että omalta osaltaan pidän huolen, että metsää kasvaa jatkossakin täällä. Voisi olla tekemässä sellaisia ratkaisuja, että se olisi kannattavaa metsänomistajille, mutta säilyttäisi myös tärkeitä luontoarvoja. Kun ajatellaan metsän elinkaarta, niin siinä ollaan koko ajan tekemisissä tulevaisuuden kanssa. Ratkaisujen pitää kantaa sinne tulevaisuuteen.” (H21AMK2 työllisyys ja ura edellä)

”Tietysti nyt kun perustetaan uusia tehtaita, paljon on myyntiä ja kauppaa, ihan hyvään suuntaan se on menossa. Luontokin kuormittuu paljon vähemmän, kun ei tehdä niin suoranaisia avohakkuita ja otetaan poimintana sun muuta. Se on paljon ekologisempaakin nykyään. Kaikin puolin hyvään suuntaan.” (H21Ammatillinen5 ala tietoinen valinta)

5.5 Metsäalan valintaprofiilien tärkeiksi kokemat asiat koulutuksen jälkeisessä elämässä

Kaikki alanvalintaprofiilit arvostivat koulutuksen jälkeisessä elämässä tärkeimpänä asiana, että voivat olla työssä, josta pitävät (taulukko 23). Työn sisällöllinen mielekkyys, mahdollisuus kehittää itseään ja koulutuksen kautta saatava riittävä ammattitaito toimia metsäalan ammattilaisena olivat myös eri alanvalintaprofiilien tärkeimmiksi koulutuksen jälkeisessä elämässä kokemia asioita kaikissa koulutusryhmissä.

Joitakin erilaisia painotuksia alanvalintaprofiilien välillä oli tärkeiksi koetuissa asioissa. Metsäalan tietoisesti valinneet ammatillisen koulutuksen opiskelijat kokivat tärkeäksi koneilla työskentelemisen, metsätalousinsinööriopiskelijat työn jatkuvuuden ja metsätieteiden kandidaattiopiskelijat luonnon hyvinvoinnista huolehtimisen. Työllisyyden ja uran perusteella metsäalan ammatillisen koulutuksen aloittaneet halusivat tehdä hyvää bisnestä, metsätalousinsinöörikoulutuksen aloittaneet kokivat tärkeäksi työn ja vapaa-ajan tasapainon ja metsätieteiden kandidaattiopiskelijat työn monipuolisuuden. Luonto kiinnostaa alanvalintaprofiilissa ammatillisen koulutuksen opiskelijat kokivat luonnon hyvinvoinnista huolehtimisen, metsätalousinsinööriopiskelijat työn ja vapaa-ajan tasapainon ja kandidaattiopiskelijat kestävän metsäalan rakentamisen tärkeinä. Metsäosaamisensa kehittämisestä kiinnostuneet ammatillisen koulutuksen opiskelijat pitivät tärkeänä työn monipuolisuutta, metsätalousinsinööriopiskelijat työn jatkuvuutta ja kandidaattiopiskelijat kestävän metsäalan rakentamista. Elämäntilannesyiden vuoksi metsäalan koulutuksen aloittaneet ammatillisen koulutuksen opiskelijat halusivat olla mukana rakentamassa suomalaista hyvinvointia, metsätalousinsinööriopiskelijat arvostivat työn ja vapaa-ajan tasapainoa ja kandidaattiopiskelijat työskentelyä kansainvälisissä tehtävissä.

Taulukko 23. Viisi tärkeintä asiaa koulutuksen jälkeisessä elämässä koulutuksittain ja alanvalintaprofiileittain (keskiarvovertailu)

Syksyllä 2021 aloitettu koulutus	Metsäala tietoinen valinta	Työllisyys ja ura edellä	Luonto kiinnostaa	Metsäosaamisen kehittäminen	Elämäntilannesyyt
Metsäalan ammatillinen koulutus	*Pitää tulevasta työstä *Työ sisällöltään mielekästä *Työskentely koneilla *Varmuus metsäalan työpaikasta *Pystyy kehittämään itseään	*Pitää tulevasta työstä *Haluaa edetä työuralla *Työ ja vapaa-aika tasapainossa *Haluaa tehdä hyvää bisnestä *Työ sisällöltään mielekästä	*Pitää tulevasta työstä *Haluaa huolehtia luonnon hyvinvoinnista *Työ ja vapaa-aika tasapainossa *Työ sisällöltään mielekästä *Pystyy kehittämään itseään	*Pitää tulevasta työstä *Työ sisällöltään mielekästä *Riittävä ammattitaito toimia metsäalan ammattilaisena *Pystyy kehittämään itseään *Työ monipuolista	*Pitää tulevasta työstä *Työ ympärivuotista / työn jatkuvuus varmaa *Haluaa rakentaa suomalaista hyvinvointia *Voi vaikuttaa työaikoihin *Riittävä ammattitaito toimia metsäalan ammattilaisena
Metsätalousinsinöörikoulutus	*Pitää tulevasta työstä *Riittävä ammattitaito toimia metsäalan ammattilaisena *Työ sisällöltään mielekästä *Työ ja vapaa-aika tasapainossa *Työ ympärivuotista / työn jatkuvuus varmaa	*Pitää tulevasta työstä *Riittävä ammattitaito toimia metsäalan ammattilaisena *Työ sisällöltään mielekästä *Työ ja vapaa-aika tasapainossa *Tulevalla työllä merkitystä	*Pitää tulevasta työstä *Riittävä ammattitaito toimia metsäalan ammattilaisena *Työ sisällöltään mielekästä *Työ ja vapaa-aika tasapainossa *Pystyy kehittämään itseään	*Pitää tulevasta työstä *Työ sisällöltään mielekästä *Riittävä ammattitaito toimia metsäalan ammattilaisena *Työ ympärivuotista / työn jatkuvuus varmaa *Työ monipuolista	*Pitää tulevasta työstä *Työ sisällöltään mielekästä *Riittävä ammattitaito toimia metsäalan ammattilaisena *Työ monipuolista *Työ ja vapaa-aika tasapainossa
Metsätieteiden kandidaattikoulutus	*Pitää tulevasta työstä *Työ sisällöltään mielekästä *Riittävä ammattitaito toimia metsäalan ammattilaisena *Haluaa huolehtia luonnon hyvinvoinnista *Työ ja vapaa-aika tasapainossa	*Pitää tulevasta työstä *Työ sisällöltään mielekästä *Haluaa huolehtia luonnon hyvinvoinnista *Työ ja vapaa-aika tasapainossa *Työ monipuolista	*Pitää tulevasta työstä *Työ sisällöltään mielekästä *Pystyy kehittämään itseään *Riittävä ammattitaito toimia metsäalan ammattilaisena *Haluaa rakentaa kestävää metsäalaa	*Pitää tulevasta työstä *Haluaa rakentaa kestävää metsäalaa *Tulevalla työllä pitää olla merkitystä *Työyhteisön ilmapiiri hyvä	*Pitää tulevasta työstä *Työ sisällöltään mielekästä *Riittävä ammattitaito toimia metsäalan ammattilaisena *Työ ympärivuotista / työn jatkuvuus varmaa *Työskentely kansainvälisissä tehtävissä

Haastatteluissa keskusteltiin tekijöistä, jotka tekevät metsäalalla työskentelystä merkityksellistä haastatelluille. Luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella alan valinneet toivat esiin metsien merkityksen ilmastonmuutokseen liittyviin haasteisiin vastaamisessa. Metsäalalla toimiessa näihin pystyy heidän arvionsa mukaan aidosti vaikuttamaan. Yhteys luontoon ja mahdollisuus liikkua työssään luonnossa olivat myös haastatteluissa esiin tulleita metsäalan työhön liitettyjä merkityksiä. Metsäalan kehittymiseen luotettiin myös, ja metsien taloudellista hyödyntämistä haluttiin jatkaa kestävästi luontoarvot huomioon ottaen.

> *”Ilmastonmuutoksen vaikutusten torjuntaan liittyvä työ, se liittyy metsäalaan ja yleensä ympäristöön. Metsäala on myös iso osa Suomen talouspuolta.”* (H21YO5 luonto kiinnostaa)

> *”Se, että pääsee liikkumaan luonnossa. Saa tehdä töitä ulkona. Saa siitä virkistysarvot ja hyödyt ja samalla toimeentulo. Voi olla luottavaisin mielin sellaisella alalla, joka varmasti jatkuvasti kehittyy ja muuttuu ja saa olla mukana siinä muutoksessa.”* (H21AMK1 luonto kiinnostaa)

> *”Se on varmaan tämä luontoyhteys tärkein. On halu säilyttää tärkeitä luontoarvoja ja ylläpitää, kun kuitenkin metsiä tulee jatkossakin olemaan talouskäytössä, niin pitämään huolen, että se on kestävällä pohjalla.”* (H21AMK3 luonto kiinnostaa)

> *”Metsien säilyttäminen, että meillä olisi jotain metsää tulevaisuudessakin, jota hyödyntää. Että olisi ihmisten ilona ja myös raaka-aineena teollisuudelle. Kun on olemassa resurssi, joka uusiutuu, mutta voidaan myös vahingossa tuhota, niin pitäisi yrittää olla tuhoamatta sitä.”* (H21YO1 luonto kiinnostaa)

Työllisyys ja ura edellä metsäalan koulutuksen valinneet toivat haastatteluissa esille metsäalan toiminnan kansainvälisen ulottuvuuden. Metsäalalla tapahtuvalla toiminnalla voidaan vaikuttaa maailmanlaajuisesti ilmastomuutoksen ja kestävän kehityksen kysymyksiin. Tämän alanvalintaprofiilin haastatellut uskovat metsäalalla olevan potentiaalia kehittää uusia tuotteita ja toimintatapoja moniin nykyisiin haasteisiin.

> *”Kyllä se on se, että pystyy olemaan selkeästi kehittyvällä alalla, mukana kehittämässä sitä alaa. Ja meidän kansakunnalle tarkeällä alalla olla työssä. Luonnonmuutosten ja monimuotoisuuden kanssa konkreettisesti pystyy olemaan tekemisissä, kyllä se sitä kautta tulee. Valtava merkityshän niillä on Suomen taloudelle. Ja lähtien sieltä yksittäisestä metsänomistajastakin. Ja isot kansainväliset metsäalan yritykset, jotka Suomessa toimivat ovat maailman huippua ja vaikka tietyt osat erityisesti siitä vanhasta paperiteollisuudesta, niin löytyy aika paljon kilpailua maailmasta. Jalostetumpien tuotteiden kehitys ja osaaminen on aika korkealla tasolla Suomessa. Niiden merkitys tulee jatkossakin olemaan iso.”* (H21AMK2 työllisyys ja ura edellä)

> *”Tärkein asia on, että haluan olla vaikuttamassa siihen, millaiset metsät Suomessa tulevaisuudessa ovat. Ja myös kansainvälisestikin. Koen, että tämä on ainoa tapa, millä siihen pystyy vaikuttamaan, miten metsiä kohdellaan ihan ympäri maailmaa.”* (H21YO3 työllisyys ja ura edellä)

> *”Lähtökohtaisesti metsäala on valtiollisella tasolla tärkeä. Kun yritetään tehdä vihreämpää maailmaa, niin puutuotteet ovat mielestäni sellaisia, joita voi kuluttaa mieluummin kuin muovia tai fossiilisia energiamuotoja. Tässä on huikea potentiaali tehdä erittäin merkityksellistä työtä maapallon tulevaisuuden kannalta. Ehkä ne ovat sellaisia asioita, jotka minua henkilökohtaisesti motivoivat. Ehkä jos pystyisi osoittamaan omalle lähipiirille, että kun metsäteollisuudella voi olla*

vähän huono maine tällaisten asioiden suhteen, niin minun mielestäni se on mahdollista tehdä ihan eettisesti ja kestävästi, siitä tulee se merkityksellisyyden tunne." (H21AMK6 työllisyys ja ura edellä)

Myös metsäosaamistaan kehittämään lähtenyt haastateltu näki metsäalan työssä merkityksellisiksi luonnossa toimimisen. Tärkeäksi hän näki myös sen, että pääsee vaikuttamaan metsäalan kehitykseen omalla toiminnallaan.

"Metsä ja luonto, ne ovat meitä kaikkia lähellä. Minun mielestä on merkityksellistä, että sitä hoidetaan ja tehdään niitä päätöksiä, se näkyy tuosta ikkunasta, että mitä siellä tapahtuu ja mitä siellä tehdään. Minä haluan olla vaikuttamassa siihen. Minä toivoisin, että suomalaisilla metsänomistajilla ja yleensä suomalaisilla säilyisi päätöksenteko, oikeus tehdä päätöksiä itse. Ja että olisi valinnanvaraa. Toivon, että niitä ei päätetä tuolta jostain meidän puolesta." (H21AMK4 metsäosaamisen kehittäminen)

Metsäalan tietoisesti valinneet toivat haastatteluissa esille, että on tärkeää päästä tekemään sellaista työtä, jonka kokee tärkeäksi ja omannäköiseksi. Metsillä on suuri merkitys Suomen taloudelle, mutta myös yksittäisille metsänomistajille. Metsäalan tietoisesti valinneet kokivat pääsevänsä vaikuttamaan metsien tulevaisuuteen hoitamalla metsiä hyvin, oli työtehtävänä sitten metsäkoneenkuljettaminen tai päätöksenteko oikeista metsänhoito- ja kasvatusmenetelmistä.

"Minua kiinnostavat ympäristöasiat ja Suomessa on todella paljon metsää. Metsäala on tosi iso kysymys näissä Suomen sekä taloudellisessa asemassa että sitten monimuotoisuus- ja ilmastokysymyksissä. Minä pidän niitä merkityksellisinä kysymyksinä. Sellaisten asioiden parissa haluan työskennellä." (H21YO4 metsäala tietoinen valinta)

"Uskon, että pystyn tällä alalla vaikuttamaan sellaisiin asioihin, joita muutenkin elämässä arvostan. Eli metsät ovat harrastusten kautta tosi tärkeä osa elämää. Toisaalta suvulla on metsää, niin siinä on taloudellinen turva. Kun osaamista karttuu, niin pystyn omia metsiä ja sukulaisten metsiä hoitamaan nykyistä paremmin ja tarjoamaan sitä osaamista myös muille. Tekemään niitä parempia ratkaisuja myös tulevaisuus huomioiden." (H21YO2 metsäala tietoinen valinta)

"Luonto ja eräily on aika lähellä sydäntä. Ja maalaisuus, se on omannäköinen työ. Se metsä on myös pääoma, josta haluaa saada tuottoa, mutta samalla säilyttää ne luontoarvot." (H21AMK5 metsäala tietoinen valinta)

"Viihdyn metsissä. Se on jotenkin tosi rauhoittavaa, vaikka olisinkin siellä motolla ja kaatamassa. Jotenkin se on rauhoittavaa. On hienoa nähdä miten se metsä kasvaa ja pääsee itse vaikuttamaan siihen metsän kasvuun. Jos vaikka olen sillä motolla ja tehdään harvennusta, minähän se valitsen sieltä ne poistettavat puut. Ja katson, että niillä sinne jääneillä puilla on tilaa kasvaa. Siinä on sitä vaikuttamista." (H21Ammatillinen1 metsäala tietoinen valinta)

"Siinä on se isoin merkitys, että sitä haluaa itse tehdä. Pääsee toteuttamaan itseään, kun pääsee niihin töihin, mitä haluaa tehdä." (H21Ammatillinen3 metsäala tietoinen valinta)

"Se, että pystyy vaikuttamaan vähän siihen mitä metsässä kasvaa. Olisihan se aika surullista, jos Suomessa kaikki metsät olisivat ihan heitteillä, että ei tehtäisi asialle mitään. Minun mielestä se ei olisi hyvä." (H21Ammatillinen5 metsäala tietoinen valinta)

6 Metsäalan koulutuksen markkinointiviestinnän kehittäminen

6.1 Aiempi tutkimus koulutusvalinnassa käytettävistä tietolähteistä

Nuorten tulevaisuusraportissa (2020) todettiin, että niin yläkoululaiset kuin lukiolaisetkin kokivat saaneensa eniten tietoa tuleviin opiskeluvalintoihinsa oppilaitosten opinto-ohjaajilta. Yläkoululaisille tiedonsaamisessa tärkeitä olivat myös omat vanhemmat ja muut sukulaiset, ystävät ja tutut, työelämään tutustumisjaksot sekä media (mm. internet, sosiaalinen media ja televisio). Lukiolaiset nostivat tärkeimpien tietolähteiden joukkoon koulussa pidetyt esittely- ja infotilaisuudet, oppilaitosten internetsivut, median ja vierailut oppilaitoksiin.

Yliopisto-opiskelijat kokivat saaneensa tietoa koulutusvalintansa tueksi oppilaitosten omilta nettisivuilta, yliopisto-opintojen yhteisiltä nettisivustoilta, tuttavilta tai ystäviltä, oppilaitoksen esitteistä, opinto-ohjaajilta, alalla työskenteleviltä henkilöiltä sekä yliopistojen järjestämistä tutustumispäivistä. Mitä pidempään koulutusvalinnan tekijällä oli aikaa lukio-opinnoista, sitä tärkeämmäksi nettisivujen tarjoamat tiedot koulutuksesta osoittautuivat. (Tuominen 2010).

Metsäalan koulutuksen vetovoimaisuutta selvittänyt Julkunen (2010) totesi, että alan koulutuksesta oli saatu eniten tietoa tutustumiskäynneistä, televisiosta, opinto-ohjaajilta, omilta vanhemmilta ja internetlähteistä. MetsäRekry Lappi -hankkeessa toteutetussa kyselyssä vastanneet kokivat saaneensa metsäalasta eniten tietoa Googlesta, ystäviltä ja perheeltä, perinteisestä mediasta, YouTubesta sekä Opintopolku.fi-sivuilta (MetsäRekry Lappi -hankkeen raportti 2021). Metsäalan viestinnän sisällöiksi toivottiin selkeämmin alan hyvien ja huonojen puolien esiin tuomista, metsäalan erilaisten työtehtävien sisältöjen avaamista ja ajantasaisen tiedon tarjoamista metsäalan toiminnasta (Virkkunen 2018). Metsäalaan liittyvän mielenkiinnon herättämisessä positiivinen viestintä koettiin Mannisen (2021) tutkimuksessa tärkeäksi erityisesti niillä nuorilla, joilla ei perhe- tai asuintaustan kautta ole aiempaa kosketusta metsäalaan. Markkinointiviestinnässä koettiin hyviksi esiintyjiksi sekä alalla opiskelevat että alalla työskentelevät ammattilaiset.

MetsäRekry Lappi -hankkeen kyselytutkimuksessa 16–45-vuotiaiden vastaajien mielestä työnantajan tai toimialan valinnassa tärkeimpiä kriteerejä olivat palkkaus, mielenkiintoinen työ, työpaikan sijainti, työn ja vapaa-ajan tasapainoinen suhde sekä monipuolinen työ. Tärkeimpiä syitä, miksi vastaajat eivät edes halunneet harkita metsäalalle hakeutumista olivat, että ala ei kiinnostanut, pitää enemmän siisteistä sisätöistä eikä tiedä millaisiin ammatteihin alalle voisi työllistyä. Vastaajat arvioivat metsätoimialalla olevan merkittävä rooli kansantaloudelle ja ilmastonmuutoksen hillitsemiselle, työn vaativan hyvää fyysistä kuntoa ja työn tapahtuvan pääsääntöisesti ulkona. (MetsäRekry Lappi -hankkeen raportti 2021).

6.2 Keskeiset tietolähteet metsäalan koulutuksesta kysely- ja haastattelututkimuksen tulosten perusteella

Syksyllä 2021 tehdyn kyselyn perusteella metsäalan ammatillisen koulutuksen opiskelijat kokivat saaneensa tietoa alan koulutuksesta eniten muilta lähipiiriin kuuluneilta henkilöiltä, metsäalasta, alan ammateista ja koulutuksesta kertovista videoista ja omilta vanhemmilta (taulukko 24). Metsätalousinsinööriopiskelijat ilmoittivat tärkeimmiksi tietolähteikseen metsäalan oppilaitosten omat internetsivut, Opintopolku.fi-sivuston, metsäalasta, alan ammateista ja koulutuksesta

kertovat videot sekä kesätöiden tai muun työkokemuksen kautta saadut tiedot. Metsätieteiden kandidaattiopiskelijat saivat koulutuksesta eniten tietoa metsäalan oppilaitosten omilta internetsivuilta, Opintopolku.fi-sivustolta sekä omilta vanhemmiltaan.

Vähiten tietoa metsäalan koulutuksesta vastaajat saivat peruskoulun tai lukion järjestämistä työelämään tutustumisjaksoista, peruskoulun tai lukion opettajilta, peruskoulun tai lukion järjestämistä infotilaisuuksista tai tutustumisretkistä, peruskoulussa tai lukiossa vierailleilta metsäalan edustajilta sekä metsäalan oppilaitoksen järjestämistä tutustumistilaisuuksista. Haastatteluissa tuli esiin, että korona-aikaan vierailuja oppilaitoksiin ei pystytty järjestämään eikä metsäalalla työskenteleviä vierailijoita peruskoulussa tai lukiossa päässyt käymään. Vain kuusi vastaajaa ilmoitti tehneensä peruskoulun työelämään tutustumisjakson metsäalan työtehtävissä. Tutustumisjakso koettiin hyväksi oman koulutusalavalinnan hakemisessa.

> *”Haastattelija: Oliko peruskoulun työelämään tutustumisjaksoja mahdollista tehdä metsäalalla ja oletko ollut sellaisessa työssä?*
>
> *Joo, olen ollut sellaisella. Työnantaja oli perhepiirin ulkopuolinen.*
>
> *Haastattelija: Minkälainen kokemus sinulle jäi siitä?*
>
> *Kyllä se oli hyväksi omalle valinnalle. Pääsi enemmän tutustumaan siihen.”* (H21Ammatillinen3)

Peruskoulun tai lukion opintojen ohjauksesta koki 37 % vastaajista saaneensa jonkin verran, 6 % paljon ja 57 % vain vähän tietoa metsäalan koulutuksesta. Haastatteluissa tuli esiin sekä positiivisia että negatiivisia kokemuksia opinto-ohjauksesta koulutusalavalinnan tekemisessä.

> *Haastattelija: Saitko opinto-ohjaajalta tietoa metsäalan koulutuksesta?*
>
> *Kyllä minä ihan riittävästi sain tietoa.* (H21AMK5)
>
> *Kyllä sitä varmaan olisi ollut tarjolla jonkun verran. Lähinnä vierailujen ja koulutustapahtumien kautta sitä sai. Just tämä koulutus, jossa nyt olen, niin ei ollut esillä. Käytiin läpi monia eri aloja, ei varsinaisesti nyt keskitytty mihinkään yhteen alaan.* (H21AMK1)
>
> *Ihan riittävästi. Olin jo hakenut itsekin tietoa ennen kuin näistä asioista koulussa puhuttiinkaan. Kyllä siellä ihan riittävästi sai.* (H21Ammatillinen5)
>
> *Hyvä kokemus, koska me jokainen käytiin opon juttusilla. Jos ei sitä suuntaa löytynyt yhdellä kertaa, sai varata uuden ajan. Minä kävin siellä varmaan kolme neljä kertaa, kun mulla oli hirveästi vaihtoehtoja ja ajatuksia päässä. Se avasi tosi paljon ja kateltiin kaiken maailman videoita, ja meillä olisi ollut tutustuminen lähimpään metsäkonekouluun, mutta tuo korona sotki sen.* (H21Ammatillinen1)
>
> *Aika heikosti. Eipä sitä erityisesti mainostettu yhtään missään. Huonosti oli metsäalan koulutus esillä, kun alettiin hakemaan koulutuspaikkoja. Itse sai aika paljon tehdä töitä, että sai tietoa tästä koulutuspaikasta*. (H21Ammatillinen3)
>
> *No en kyllä saanut*. *Siellä oppilaitoksessa, missä opiskelin, niin siellä ei ollut minkäänlaista tietoa opinto-ohjaajilla metsäalasta. Eikä meillä kukaan käynyt edes tätä koulutusta esittelemässä, monista muista koulutuksista kävi opiskelijoita ja opettajia kertomassa. Tämä jäi kyllä siinä kohtaa ihan paitsioon. Olisin kyllä toivonut. Yksikin lyhyt puheenvuoro olisi saattanut heti lukion jälkeen ohjata oikeille raiteille.* (H21YO2)

Taulukko 24. Tietolähteet, joista saatu tietoa metsäalan koulutuksesta (%)

Tietolähde	Metsäalan ammatillinen koulutus (n=452)			Metsätalousinsinöörikoulutus (n=234)			Metsätieteiden kandidaattikoulutus (n=64)			Kaikki (n=750)		
	ei lainkaan	jonkin verran	paljon	ei lainkaan	jonkin verran	paljon	ei lainkaan	jonkin verran	paljon	ei lainkaan	jonkin verran	paljon
Omat vanhemmat	26	57	**17**	47	41	12	55	28	**17**	35	49	16
Muu lähipiiri	23	52	**25**	44	44	11	48	38	14	32	48	20
Kaveri	38	48	14	62	30	8	69	22	9	48	40	12
Peruskoulun/lukion opinto-ohjaaja	41	51	8	81	16	3	84	16	0	57	37	6
Peruskoulun/lukion muu opettaja	64	30	6	92	6	2	94	6	0	76	20	4
Opintopolku.fi-sivusto	44	51	5	24	53	**23**	11	45	**44**	35	51	14
Peruskoulun/lukion järjestämät infotilaisuudet/tutustumisretket	61	34	5	82	14	4	84	16	0	70	26	4
Peruskoulun/lukion TET-jakso	66	25	9	92	5	3	92	5	3	77	17	6
Peruskoulussa/lukiossa käyneet metsäalan edustajat	59	36	5	88	10	2	89	11	0	71	26	3
Kesätyö/muu työkokemus	48	38	14	57	28	**15**	66	23	11	52	34	14
Metsäalan oppilaitoksen järjestämä tutustumistilaisuus	57	37	6	82	16	2	92	8	0	67	28	4
Metsäalan oppilaitoksen omat internetsivut	39	51	10	23	49	**28**	9	42	**48**	31	50	19
Sanomalehdet, tv-uutiset, ajankohtaisohjelmat	51	44	5	51	42	7	52	40	8	52	43	5
Someviestintä	36	50	14	62	34	4	63	28	9	47	43	10
Metsäalan, ammattien ja koulutuksen videot	24	57	**20**	44	42	**15**	48	41	11	32	51	17

6.3 Koulutuksen markkinointiviestinnän kehittäminen

Kyselyssä ja haastatteluissa vastaajilta pyydettiin ideoita metsäalan koulutusviestinnän kehittämiseen. Kyselyn vastaajista 7 prosenttia oli sitä mieltä, että nykyinen viestintä on hyvää eikä edellytä muutoksia. Reilu enemmistö vastaajista (93 %) siis koki, että metsäalan koulutusviestintää on tarpeen kehittää.

Vastaajien mielestä metsäalasta pitäisi puhua enemmän peruskoulun ja lukion aikana, jotta mahdollisimman moni tulisi alasta tietoiseksi. Osa vastaajista (erityisesti lukiotaustaiset) toivoi, että opinto-ohjaajilla olisi ollut enemmän tietoa metsäalan koulutuksesta. Vastauksissa tuotiin esiin, että oppilaitosten opinto-ohjaajilla ja muilla opettajilla saattaa olla vanhentunut käsitys siitä, mitä metsäalan koulutus ja alalla työskenteleminen nykyään on. Viestinnässä, esimerkiksi oppilaitosvierailuilla, tulisi olla kertojina metsäalalla toimivia ammattilaisia ja alan opiskelijoita, jotta alasta saataisiin ajantasaista ja riittävän konkreettista tietoa. Viestinnässä tulisi ottaa huomioon myös aikuiset alanvaihtoa harkitsevat henkilöt ja tarjota sopivaa materiaalia heidän käyttöönsä.

> *”Peruskoulujen opettajat ja oppilaanohjaajat tarvitsisivat lisää tietoa alasta, jotta osaisivat kertoa siitä laajemmin oppilaille.”* (metsäalan ammatillisen koulutuksen opiskelija)

> *”Metsäalasta ei juurikaan kerrottu peruskoulussa ja lukiossa. Pitäisi kertoa enemmän.”* (metsätalousinsinööriopiskelija)

> *”Uskon, että monella koululaitoksen aikuisella on vanhentunut kuva metsäalasta ja ehdotankin, että metsäalasta tulee opastaa koulujen henkilökuntaa, joilla on valtaa opiskelijoiden uraneuvonnassa.”* (metsätieteiden kandidaattiopiskelija)

> *”Suunnata viestintää laajemmalle ryhmälle. Tällä hetkellä mielestäni viestintä on suunnattu pääosin pienelle piirille ihmisiä, jotka jo entuudestaan tietävät alasta kaiken tarvittavan.”* (metsätieteiden kandidaattiopiskelija)

> *”Lukiossa en ollut itse kuullutkaan metsätieteistä / siitä ei esimerkiksi opojen kautta kuultu / tutustuttu. Myöskään lukiossamme ei käynyt metsätieteiden opiskelijoita kertomassa tästä alasta. Studia-messuilla ei myöskään ainakaan Helsingin yliopiston toimesta mainostettu metsätieteitä. Ehkä lukioon / abeille suuntautuvaa mainontaa voisi parantaa. Itse löysin tämän alan yliopiston omilta sivuilta ensimmäisen kerran.”* (metsätieteiden kandidaattiopiskelija)

> *”Tehdä sitä näkyvämmäksi. Ainoa syy henkilökohtaisesti, miksi kuulin koko alasta, koska yläasteella ammattikoulusta tuli opo esittelemään alaa. Ammattikoulussa ollessani kuulin sitten metsätalousinsinöörin opinnoista. Eli vasta päästessäni alalle sisään, laajeni kuva koko alasta ja kuinka iso ala se Suomessa on.”* (metsätalousinsinööriopiskelija)

”Tietoa ei oikeastaan tule, ellei sitä etsi itse”, kommentoi eräs metsätalousinsinööriopiskelija. Tietoa haettiin ja myös löydettiin metsäalan koulutuksesta eniten erilaisista internetlähteistä. Tietoa haluttiin oppilaitosten tarjonnasta kootusti yksille sivuille, tiedon tulisi olla mahdollisimman ajantasaista ja painoa annettiin asiapohjaiselle viestinnälle. Muutamat vastaajat kokivat, että oppilaitosten omat nettisivut olivat sekavia ja tiedon löytäminen sieltä oli haastavaa.

Vierailut oppilaitoksiin tulivat niin kyselyvastauksissa kuin haastatteluissakin esille tehokkaana tapana viedä täsmätietoa metsäalan koulutuksesta alavalintaa tekeville nuorille.

”Lukioihin ja ammattikouluihinkin kertomaan mikä tämä ala on, mitä opiskelu on ja jalkautua oikeasti sinne lukiolaisten luo ja puhutaan oikeista asioista. Että mitä kaikkea koulutus pitää sisällään ja mitä ne työmahdollisuudet koulutuksen jälkeen ovat. Itse katselin paljon koulujen nettisivuja ja hain sieltä tietoa. (H21YO2)

”Toisen asteen oppilaitoksissa voisi vierailla metsäasiantuntijoita muun muassa biologian tunneilla sekä muuten luennoimassa.” (metsätalousinsinööriopiskelija)

”Kun tämä opiskelu syksyllä alkoi, niin ihan ensimmäisinä päivinä siellä oli metsäalan ihmisiä kertomassa omasta urastaan ja työnkuvasta ja mitä he tekevät. Kyllä ne olivat tosi hyviä. Mielellään olisi niitä kuullut jo siinä hakuvaiheessa. Mitä se arkipäivän työ sisältää, kun puhutaan että on semmoista toimistotyötä, mutta mitä se konkreettisemmin on. Voisi olla eri-ikäisiä, totta kai nuoria työntekijöitä ja vähän vanhempia. Ja jos löytyisi niitä alanvaihtajia, jotka ovat vasta sitä uutta uraansa aloittaneita. Sellaista, mihin itse voisi samaistua.” (H21AMK4)

Sosiaalinen media koettiin vastauksissa sellaiseksi ympäristöksi, jolla metsäalan koulutukseen liittyvää viestintää saataisiin näkyvämmäksi ja paremmin koulutusvalintaa tekevät nuoret tavoittavaksi. Metsäalan koulutuksella koettiin olevan heikko näkyvyys nykyisellään, ja sosiaalinen media voisi olla sopiva ympäristö kevyemmän, mainonnallisen materiaalin välittämiseen. Sosiaalisen median kanava, jota erityisesti nuoret seuraavat, vaihtuu varsin nopealla syklillä. Haastatteluissa tuli esiin, että tällä hetkellä Instagram ja TikTok ovat nuorten suosimia kanavia.

”Opiskelijoiden omia mietteitä alalta olisi kiinnostavaa lukea.” (metsätalousinsinööriopiskelija)

”Sisällön tulisi olla rentoa ja nuorten tekemää ja nuorille suunnattua. Pukutakkisten professoreiden tekemät kiusalliset ja asialliset esittelyvideot eivät kiinnosta ketään.” (metsätieteiden kandidaattiopiskelija)

”Nuorille suunnattua viestintää tulisi välittää heidän käyttämiään kanavia pitkin. Facebookista tieto tavoittaa vain vanhempaa ikäryhmää.” (metsätieteiden kandidaattiopiskelija)

”Haastattelija: Jos ajatellaan, että sosiaalista mediaa käytettäisiin vielä nykyistä paremmin metsäalan koulutukseen liittyvässä viestinnässä, niin mikä kanava tavoittaisi nuoret ihmiset parhaiten?

Luultavasti Instagram. No Youtuben videot, mutta ne videot siellä, ne ei ainakaan minusta henkilökohtaisesti ole kiinnostavia. Instagramin kautta luultavasti saisi järkevimmin, parhaiten markkinoitua.” (H21Ammatillinen5)

Liian kevyeksi viestintää ei kuitenkaan haluta viedä, koska koulutusvalintapäätöksen tekeminen on tärkeä vaihe nuoren elämässä. Asiapitoinen, oikeaa tietoa alan koulutuksesta ja erilaisista työtehtävistä sisältävä viestintä koettiin parhaaksi.

”Kyllä siinä kevyempää saa olla, huumoriakin, mutta lisäksi sitten asiapitoisempaa, oikeasti tietoa. Kun sitä koulutusvalintaa tehdään, niin aika harkiten ja vakavasti miettien se tehdään. Tuskin sitä valintaa tehdään sillä perusteella, että on jossain nähty hauska postaus.” (H21YO2)

Esiintyjiksi someviestintään haastatellut toivoivat sekä alaa opiskelevia että alalla jo työssä olevia henkilöitä. Esiintyjiin täytyy pystyä samastumaan, jotta viesti tavoittaa vastaanottajan.

”Mun mielestä olisi hyvä, jos voitaisiin antaa oppilaille se mahdollisuus kertoa koulutuksesta. Mikään muu ei ole parempi keino houkutella opiskelijoita, kuin

että oppilaat pääsevät kertomaan oman näkökulmansa sinne. Se on jokaisella omakohtainen. Ne, ketkä etsii tietoa, haluavat tietää minkälaista täällä on. Kukaan muu sitä ei voi paremmin kertoa kuin ne oppilaat." (H21Ammatillinen1)

Viestinnässä tulisi vastaajien mielestä kertoa metsäalan hyvistä puolista. Tällaisia asioita ovat alan palkkaus, sopivuus sekä miehille että naisille, työskentely luonnossa, monipuoliset työtehtävät, hyvä työllisyys sekä metsäalan merkityksen kasvaminen tulevaisuudessa. Vastaajat kokivat, että positiivisen viestin välittäminen ei ole metsäalan viestinnässä onnistunut kovin hyvin.

"Enemmän esimerkkejä työllistymismahdollisuuksista ja alan odotuksista hakijaa kohtaan." (metsätieteiden kandidaattiopiskelija)

"Mielestäni koulutukseen liittyvässä viestinnässä tulisi kiinnittää huomiota alan monipuolisuuteen ja moniin erilaisiin työmahdollisuuksiin. Lisäksi valttina viestinnässä voitaisiin hyödyntää tutkinnon käytännönläheisyyttä verrattuna muihin yliopistotutkintoihin." (metsätieteiden kandidaattiopiskelija)

"Polarisaatiota tulisi pyrkiä vähentämään. Talouden edistäminen ei ole yhtä kuin luonnon tuhoaminen, joka tuntuu monelle olevan päällimmäinen käsitys asiasta." (metsätieteiden kandidaattiopiskelija)

"Kertoa enemmän erilaisista työtehtävistä, joihin metsätalousinsinööri voi työllistyä. Työtehtävien skaala on niin laaja, että jokaiselle luonteelle ja ihmistyypille löytyy oma rooli metsäalalta." (metsätalousinsinööriopiskelija)

"Metsäalan tasa-arvoisuutta tulisi kehittää ja parantaa. Metsäalan sukupuolijakauma edelleen hyvin miesvaltainen. Koulutuksen monipuolisuutta tulisi korostaa. Oppilaitoksen omat, nykyaikaiset, tasa-arvoa korostavat ja mielenkiintoiset alaa esittelevät videot. Metsäalan tulevaisuudesta ja työllistymismahdollisuuksista kertominen heti opintojen alussa → selkeyttää opiskelijan yleiskuvaa valitsemastaan koulutuksesta ja voi helpottaa oman urapolun valinnassa." (metsätalousinsinööriopiskelija)

"Varsinkin jos halutaan houkutella tyttöjä alalle, niin siellä olisi hyvä tuoda esiin sitä metsäalan monipuolisuutta. Muistan, että silloin yläasteella ja lukiossakin minulla oli kuva metsäalasta aika yksipuolisena, vaikka isä onkin siellä töissä. Tuntui, että ne uramahdollisuudet oli joko metsäasiantuntija-puunostaja tai sitten konekuski. Ja varsinkin kuvasto näistä konekuskeista on edelleen hyvin miesvoittoista. Ylellä oli jokin aika sitten juttua konekuskeista ja siinä esiintyi nuori, vastavalmistunut nainen. Se toi mielestäni hyvin esiin sitä metsäalan monipuolisuutta ja monenlaisia tehtäviä." (H21YO4)

Viestinnän tulisi nykyistä paremmin pystyä kertomaan metsäalan tarjoamista työllistymismahdollisuuksista ja työtehtävistä. Tässä viestinnässä alalla työskentelevät ihmiset koettiin parhaiksi viestinviejiksi.

"Usein jää hieman epäselväksi, mitä mm. metsätalousinsinöörin työnkuvaan varsinaisesti kuuluu ja missä tehtävissä alan ammattilaiset työskentelevät. Alasta mitään tietämätön saattaisi hyötyä kokonaiskuvan muodostamisessa myös siitä, että hahmottaa, mihin käytännön hommiin valmistunut metsätalousinsinööri työllistyy ja mitä haasteita ja työtehtäviä kohtaa arjessaan." (metsätalousinsinööriopiskelija)

Aikuisemmat metsäalan koulutuksessa aloittaneet henkilöt korostivat erityisesti lisätiedon tarvetta opintojen sisällöistä ja alan työmahdollisuuksista. Myös aikuisena opiskelevat kokivat, että viestinnässä tulisi esiintyä heidän tilanteeseensa samaistumispintaa tarjoavia henkilöitä.

> *”Jos siellä sosiaalisessa mediassa olisi mahdollista jutella vaikka pinnallisestikin jonkun metsäalalla toimivan henkilön kanssa. Mutta se, että kun nämä opinnot alkoivat ja kävi ilmi, mitä ne opinnot oikeasti pitävät sisällään, niin se yllätti. Se tiedonhankinta etukäteen oli aika hankalaa, että ei oikein muodostunut kuvaa, mitä kaikkea tutkinto sisältää ja mihin kaikkeen se valmistaa. Kun olen alanvaihtaja, niin on korkea motivaatio saada uusi ura alulle. Se opiskeluelämä ei ole mikään tavoite, vaan saada paperit käteen ja päästä taas työelämään. Siitä sai vähän tietoa, että miten tuo tutkinto kootaan ja mihin se lopulta johtaa. Se työelämätieto olisi ollut tarpeellista.”* (H21YO1

> *”Itseä ainakin kiinnosti siinä vaiheessa, kun alkoi miettiä sitä koulutuspaikkaa, niin oli videoita, joissa esiintyi samassa roolissa missä itse nyt olen, eli monimuoto-opiskelijoita, tekivät töitä koulun ohessa. Ne olivat sellaisia tavallaan vertaishenkilöitä. Ehkä sellaiset jäivät parhaiten mieleen. Se kannusti itseäni, kun kuuli miten he olivat saaneet sovitettua yhteen työt ja opiskelut.”* (H21AMK3)

> *”Mua itseäni kiinnostaa enemmän se ammattilaisen kokemus, missä ihmiset työskentelevät, mitä he tekevät sen koulutuksen jälkeen. Se ehkä on se miksi itse alalle lähdin ja mikä tässä kiinnostaa. Opiskeluaika on vain sellainen välietappi kohti uutta ammattia ja työskentelyä mielenkiintoisissa työtehtävissä sitten.”* (H21AMK2)

Metsäalan koulutusviestinnässä tulisi hyödyntää alan kehitystrendejä ja kertoa miten laaja-alaisia ja uutta luovia metsäalan työtehtävät ovat. Metsäalasta myös keskustellaan julkisuudessa paljon ilman että metsäalan ammattilaiset itse osallistuvat siihen. Aktiivisempaa osallistumista julkiseen keskusteluun toivottiin metsäalan ammattilaisilta.

> *”Itseäni kiinnostaisi enemmän ympäristö- / kestävä kehitysnäkökulmat ja uramahdollisuudet sillä saralla. Arvot ja ajattelutavat muuttuvat – miten se näkyy koulutuksessa ja tulevaisuuden uramahdollisuuksissa?”* (metsätalousinsinööriopiskelija)
> *”Metsäalaa voisi mainostaa nuorille enemmänkin tulevaisuuden alana ja työnä, jossa on monta eri mahdollisuutta työllistyä sekä pääsee tekemään työtä vaihtuvassa ympäristössä (toimisto / luonto).”* (metsätalousinsinööriopiskelijat)
> *”Tällä hetkellä yhteiskunnallinen keskustelu metsistä on kovasti käynnissä ja tähän keskusteluun voisi ottaa aktiivisemmin osaa.”* (metsätalousinsinööriopiskelija)
> *”Mielestäni metsäalan koulutukseen liittyvää viestintää pitäisi kehittää yhä interaktiivisempaan suuntaan. Tällä hetkellä metsäalan markkinointi mielestäni on perässä monen muun alan markkinoinnista ja se on hyvin vanhakantaista. Osa esimerkiksi isojen metsäyhtiöiden sosiaalisen median viestinnästä ei vastaa siihen kysyntään, mitä alan koulutukseen suuntautuva nuori haluaisi nähdä. Viestintä on monin tavoin jäykkää ja liian virallista.”* (metsätalousinsinööriopiskelija)

Harrastusten parissa voisi metsäalaan liittyvää viestintää myös edistää.

> *”Integraatio harrastusseuroihin kuten metsästäjiin yms.”* (metsätalousinsinööriopiskelija)

7 Metsäalan opinnot 2021 aloittaneiden alanvalintaprofiilien kohtaaminen metsäalan työvoimatarpeiden ja alan koulutuksen markkinointiviestinnän kanssa

7.1 Työpajat

Tutkimushankkeen työelämän ja koulutuksen työpajoissa haettiin vastauksia kysymyksiin, miten metsäalan opintonsa 2021 aloittaneiden alanvalintaprofiilit kohtaavat metsäalan työmarkkinoiden työvoima- ja osaamistarpeiden kanssa sekä miten metsäalan ja sen koulutuksen järjestäjien markkinointiviestintää tulee kehittää metsäalalle hakeutuvia, erilaisiin arvotaustoihin pohjautuvia alanvalintaprofiileja paremmin tavoittavaksi.

Työpajat toteutettiin maaliskuussa 2022 neljänä teams-tilaisuutena Oulun, Tampereen, Joensuun ja Helsingin seuduilla. Niihin osallistui yhteensä 79 henkilöä, joista 43 oli koulutuksen edustajia 24 eri oppilaitoksesta kaikilta koulutusasteilta, sekä 36 työelämän edustajaa 21 eri metsäalan yrityksestä ja organisaatiosta.

Tilaisuuksissa esiteltiin aluksi syksyllä 2021 metsäalan opintonsa aloittaneisiin kohdennetun kyselytutkimuksen tuloksia keskittyen aineistosta esiin nousseisiin viiteen alanvalintaprofiiliin. Työelämän edustajat pajoissaan hakivat ensin yksilötyönä flinga-seinälle kirjoittaen, sitten ryhmänä keskustellen vastauksia tutkimuskysymykseen, miten opintonsa aloittaneiden alanvalintaprofiilit kohtaavat metsäalan yritysten ja organisaatioiden työvoimatarpeiden ja ammattien osaamisvaatimusten kanssa. Koulutuksen työpajoissa taas keskityttiin tarkastelemaan metsäalan ja alan koulutuksen markkinointiviestinnän lisäämistä ja kehittämistä sekä sitä, millaista viestinnän sisällön tulisi olla. Työpajojen tulokset on esitelty luvuissa 7.2 työelämätarpeiden ja alanvalintaprofiilien kohtaamisen näkökulmasta ja 7.3 koulutuksen markkinointiviestinnän kehittämiseksi.

7.2 Metsäalan työelämän työvoimatarpeet ja opintonsa syksyllä 2021 aloittaneiden alanvalintaprofiilit

7.2.1 Ammatillinen koulutus

Metsäalan ammatillisen koulutuksen aloittaneista (n=452) selvä enemmistö (78 %) kuului *metsäala tietoinen valinta* profiiliin. *Työllisyys ja ura edellä* ammatilliset opinnot oli aloittanut 4 %. *Metsäosaamisen kehittäminen*, *luonto kiinnostaa ja elämäntilannesyyt* profiileja oli kaikkia 6 %.

Työelämän edustajat näkivät hyväksi, että *metsäala tietoinen valinta* profiili oli alan opinnot aloittaneiden suurin ryhmä. He ovat hakeutuneet tietoisesti alalle sekä vaikuttavat opiskeluun motivoituneilta. Työnantajien haasteena nähtiin pitää heidän motivaationsa yllä ja saada jäämään alalle.

” Nuoret elää intohimosta ja yhteisöllisyydestä. Pitää rakentaa ympäristö ja ilmapiiri, jossa viihtyy…Niille nuorille, jotka meille töihin hakeutuu, pitää tarjota mahdollisuus muuhunkin kuin työelämään. Ydinhomman kiinnostus on tärkeää. Valintakoe olisi tärkeä. Kuljettajatutkinto vaatii sen, että sinulla on kykyjä metsäkoneenkuljettajaksi...”

Työllisyys ja ura edellä ryhmä on pieni. Heille nähtiin tarpeellisena kertoa työtehtävistä ja etenemismahdollisuuksista. Todettiin, että 16–17-vuotiaana aloittavat opiskelijat vasta muodostavat ajatusta omasta ammattiurastaan. Tämän profiilin yhtenä alanvalintaperusteena on hyvä palkkaus.

Myös *elämäntilannesyy*t profiilin aloittajamäärä ammatillisessa koulutuksessa oli pieni, mutta alan tarpeisiin tästä joukosta nähtiin tulevan sekä motivoituneita metsäkone- ja puutavara-autokuljetuksen perheyritysten jatkajia, että nuorten ikäluokkien pienentyessä enenevässä määrin tarvittavia alan vaihtajia. *Elämäntilannesyyt* profiili sisältää myös ne, joille metsäala ei ole ensisijainen valinta. Tämän osaryhmän kohdalla työpajassa pohdittiin, aloittavatko he opinnot heikolla motivaatiolla. Alalle ajautuneiden ryhmä kuitenkin näyttäisi olevan oletettua pienempi, ja joukossa ovat mukana myös metsäalan koulutukseen ensisijaisesti hakeneet, kaverin mukana tulleet nuoret.

" Ilahduttavaa osaamisprofiloinnissa oli, että ala on suurella enemmistöllä valittu. Vähemmistössä ajautuminen alalle."

*"Onneksi porukka, jolla on profiili "elämäntilannesyyt" metsäkoneenkuljettajakoulutuksessa. Se on tavallaan hyvä, sillä siellä tulee (*tekijöitä)*".*

"Kuinka saataisiin viesti kaikille alanvaihtajille? Olen tehnyt itse havainnon, että alanvaihtajat tosi hyviä työntekijöitä. Työ opittu jossain muissa organisaatioissa. Odotukset ei ehkä ole niin korkealla kuin nuorilla itse työelämän suhteen."

Työelämäpajoissa tuotiin esiin, että suuri haaste tällä hetkellä on saada osaavia työntekijöitä metsureiksi, metsäkoneenkuljettajiksi ja puutavara-autokuljettajiksi. Tilanteen korjaamiseksi tulisi päivittää vanhentunut käsitys öljyisten haalarimiesten alasta maisemakonttoriohjaamossa työskentelevien naisten ja miesten alaksi. Tutun ammattilaisen esimerkki koettiin tärkeäksi. Keskeistä on se, mitä toimijat itse viestivät ammattilaisista ja alasta.

" …Nykyään on imago erilainen. Nuorille rakennetaan työssä nykyään joukkuehenkeä, tiimeissä tehdään töitä, nykypäivänä todella vahvaa yhteistyötä. Meilläkin maisterit korjuun ohjauksessa, yhteispelit ja tiimitys toimii hyvin. Ainakin meillä voi olla kiitollinen siitä, että nuoret tarttuu (töihin)*."*

Keskusteluissa nousi esiin, että ammatillisesta koulutuksesta valmistuneet tarvitsevat tulevaisuudessa yhä enemmän ihmissuhdetaitoja, kuten sosiaalista rohkeutta, asiakaspalvelu- ja neuvottelutaitoja. Myös kielitaito nousi esille; ruotsinkielentaitoisia osaajia kaivataan tulevaisuudessa kaikkiin työtehtäviin. Ulkomaisen työvoiman yleistymisen myötä on tarvetta englannin kielen osaajille myös ammatillisesti koulutetuissa. Lisäksi huolenaiheina nähtiin opiskelijoiden riittävyys kaikkiin metsäalan ammatillisiin oppilaitoksiin sekä ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen hakeutuneiden erilaiset profiilit.

" Ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen hakeutuneiden profiilit poikkeavat toisistaan - onko odotettavissa eriytymistä, ymmärtävätkö nuoret toisiaan?"

" Onko meillä 2021 aloittavat motivoituneita? Vaikuttavat hyvin motivoituneita, elämäntilannesyiden ryhmässä toivottavasti motivaatio säilyy, kokonaisuus näytti todella hyvältä ja rohkaisevalta. Motivoitunut vuosikerta opiskelemassa metsäalan ammattilaisiksi "

7.2.2 Ammattikorkeakoulutus

Metsätalousinsinööriopinnot aloittaneista ja kyselyyn vastanneista (n=234) hieman yli puolet (58 %) kuului *metsäala tietoinen valinta* profiiliin. Toiseksi yleisin oli *luonto kiinnostaa* profiili (27 %). *Metsäosaamisen kehittäminen pr*ofiilin tavoitteilla opiskeli 10 % ja t*yöllisyys ja ura edellä* opinnot oli aloittanut 4 %. Elämäntilannesyyt olivat motivaatiotekijänä yhdellä prosentilla.

Metsäala tietoinen valinta profiilin edustajien suurta osuutta pidettiin hyvänä, sillä se on sitoutunut työllistymään alalle. He tietävät, mitä odottaa ja mitä haluavat. Tämä ryhmä muodostuu pitkälti perinteisiin metsäalan tehtäviin hakeutuneista. Työelämäpajoissa nähtiin hyvänä, että halu itsenäiseen työskentelyyn on yhtenä alanvalinnan ratkaisevana tekijänä *metsäala tietoinen valinta* profiilissa, sillä metsäalalla korostuu itsenäinen työskentely, mikä tarkoittaa mm. oman työn johtamista.

Luonto kiinnostaa profiili oli toiseksi suurin metsätalousinsinööriopinnot aloittaneilla (27 %). Työpajoissa keskusteltiin, ovatko luonnonsuojelu ja luonnonvarojen hyödyntäminen tasapainossa koulutuksessa. Työelämän tarpeista tuotiin esiin, että koulutuksessa tulee painottua monipuolisuus: *”Eri tehtävissä tarvitaan erilaisia ominaisuuksia: sosiaalisuus, teknologiasuuntautuminen, kehittämisaktiivisuus. Heitä löytynee kaikista profiileista”*. Lisäksi nostettiin esiin, että alalla tarvitaan vahvaa perinteistä metsäalan osaamista ja ollaan huolissaan puunhankinnan osaajien saatavuudesta.

Metsäosaamisen kehittäminen profiilin edustajat olivat kolmanneksi suurin alanvalintaprofiili. He hakevat osaamista omien metsien hoitamiseen ja haluavat laajentaa metsäosaamistaan. Työelämäpajoissa kyseenalaistettiin, onko ammattikorkeakoulun tehtävä kouluttaa itsensä kehittämiseen omien metsien hoidossa. Toisaalta nähtiin, että he voivat olla osa ratkaisua saada jatkossa metsäasiantuntijoita rekrytoitua nyt ongelmallisemmille syrjäisemmille seuduille, sillä metsänomistajuus tai tuleva metsänomistajuus voi vaikuttaa niin, että he hakeutuvat töihin lähemmäksi kotiseutua ja metsäänsä.

Keskusteluissa nousi esiin, että metsätalousinsinööreiksi opiskelevista on alaa vaihtavia monimuoto-opiskelijoita poikkeuksellisen paljon. Osalla on ennestään korkeakoulututkinto. Alanvaihtajista todettiin olevan hyviä kokemuksia, ja he ovat motivoituneita. Heillä ammattikorkeakoulun valinnassa näkyy yhteys asuinkuntaan ja oppilaitoksen etäisyyteen. Aikuisopiskelijat valikoivat oppilaitoksen niin, että voivat käydä töissä samalla kun opiskelevat.

Työelämä odottaa ammattikorkeakoulutukselta monipuolisuutta. Metsäosaamisen lisäksi tarvitaan digi- ja paikkatieto-osaamista, asiakaspalvelu- ja viestintätaitoja, myynti- ja markkinointiosaamista sekä hallinnollisia osaamista. Eri metsäasiantuntijatehtävissä tarvitaan erilaisia ominaisuuksia, kuten sosiaalisuus, teknologiasuuntautuminen ja kehittämisaktiivisuus. Työnkuvissa ihmissuhdetaitojen merkitys tulevaisuudessa tulee edelleen korostumaan.

Työelämän edustajat toivat esiin, että opiskelijoilla ei ole selkeää käsitystä, millaista työ oikeasti on ja esittivät, että työelämä voisi tehdä paljon enemmän yhteistyötä oppilaitosten kanssa.

”Luonnossa liikkuminen kiinnostaa: osa vastanneista nosti ylös luonnossa työskentelyn ja ilmastonmuutoksen torjumisen. Itse olen havainnut, että enemmän ja enemmän tehdään töitä härpäkkeiden ja tietokoneiden kanssa sisätiloissa, entistä vähemmän tehdään töitä ulkotilassa. Kyselyn tuloksissa yllättävän vähän korostui kiinnostus tekniikkaan ja teknisiin asioihin. Näitä teknisiä osaajia tarvitaan entistä enemmän... ”

”Puu liikkuu bittiavaruudessa, asiat tehdään pitkälti tietokoneella. Suunnittelukin tehdään nykyään sisätiloissa, ei maastossa”.

7.2.3 Yliopistokoulutus

Metsätieteiden kandidaattiopiskelijoiden (n=64) suurin alanvalintaprofiili oli *luonto kiinnostaa*, mitä edusti 44 % kyselyyn vastanneista. *Metsäala tietoinen valinta* profiiliin kuului 36 % ja *metsäosaamisen kehittäminen* profiilia edusti 10 %. T*yöllisyys ja ura edellä* opinnot oli aloittanut 9 % ja elämäntilannesyyt olivat ratkaisevat 1 % kohdalla.

Työelämäpajoissa pohdittiin, pitäisikö olla huolissaan siitä, että kahdelle kolmasosaa metsätieteitä opiskelemaan hakeutuneista metsäala ei ollut tietoinen valinta. Myös opiskelijoiden enenevä kaupunkitaustaisuus herätti kysymyksiä; millaisia vaikutuksia se asettaa opetukselle sekä valmistuneiden osaamiselle.

Luonto kiinnostaa profiilin suuri osuus metsätieteiden kandidaattiopinnot syksyllä 2021 aloittaneissa nosti työelämäpajoissa esiin kysymyksen, onko se haaste vai mahdollisuus. *Luonto kiinnostaa* profiilin halu kehittää alaa ja olla mukana ratkaisemassa haasteita, kuten ilmastonmuutosta, koettiin tärkeäksi. Metsäalan näkeminen osana ratkaisua ja ratkaisijana sen sijaan että ala nähtäisiin ongelmana, koettiin positiivisena signaalina. Metsäala tarvitsee osaajia, joiden vahvuus on luonnon monimuotoisuuden hahmottaminen, mutta alalla työskentelevän on hyväksyttävä myös luonnonvarojen käyttö. Toisaalta pohdittiin, vastaako metsäalan koulutus sitä, mitä nämä opiskelijat hakevat, vai ovatko heidän uratoiveensa lähempänä perinteisiä biologian ja ympäristötieteiden opiskelijoiden tavoitteita. Luonto-osaajien opiskelumotivaation ja alan imagon kannalta on tärkeää korostaa, miten metsäala ja metsätieteistä valmistuneet - verrattuna vaikkapa biologeihin - tuottavat ratkaisuja innovaatioiden, tutkimuksen ja prosessien sekä toimintojen kehittämisen kautta.

”Suojelun, luonnonhoidon ja lajiosaamisen asiantuntijuuden tarve koko ajan lisääntymään päin, tarvetta osaajista/yhteensovittajista. Polarisaatio talouden ja suojelun (opiskelijoiden) *välillä* (on) *haaste*.

T*yöllisyys ja ura edellä* profiilin osuus yliopistoissa oli kaksi kertaa suurempi (9 %) kuin muilla tutkintotasoilla (4 %). Tämä profiili koettiin motivoituneeksi ryhmäksi. He ovat määrätietoisia etenijöitä, joilla eri elämäntilannesyistä voi olla useita uria jo takana ja he ovat tietoisia alan vaihtajia.

Myös yliopistojen opetuksen tulee perustua työelämän tarpeisiin. *Luonto kiinnostaa* profiilin kohdalla opintojen työelämävastaavuus sekä valmistuvien määrät työelämän tarpeisiin nähden nähtiin ongelmaksi. Keskustelussa tuotiin esiin työllistymistä edistävien ainevalintojen ja opintojen ohjaamisen merkitys.

” Realisesti: luonto kiinnostaa- tekijät opiskelee asioita, mitkä kiinnostaa luonnossa, mutta valmistumisen jälkeen ei työllistykään minnekään.”

Metsäalan yrityksistä tuotiin palautetta, että valmistuneiden osaaminen on painottunut luontoasioihin ja metsäalan perusasioiden osaamisessa on puutteita. Lisäksi kehittämistarpeina nähtiin useassa kommentissa ihmissuhdeosaaminen: vuorovaikutustaidot, ihmistuntemus ja sosiaalinen osaaminen sekä asiakaspalvelu- ja neuvottelutaidot. Tarvitaan myös osaamista myynnistä, markkinoinnista, viestinnästä, johtamisesta, yhteiskuntavastuusta ja hallinnosta. Taloudesta ja sopimusoikeudesta kiinnostuneita koettiin tulevan yliopistoihin liian vähän.

” …Paljon on tarvetta osaajille, jotka osaavat laajasti. Esimerkiksi yritysvastuuseen liittyvät asiat, monimuotoisuus, laki, HR, turvallisuus, talous…Ei näissä tarvitse olla varatuomari tai taloustieteilijä. Metsällistä osaamista tarvitaan, että talouttakin voidaan hyödyntää. Olisi syytä laajentaa

alalle hakeutuvien näkökulmaa ja osaamista. Alalla on paljon erilaisia tehtäviä, vaatimukset kasvavat erityisesti vastuullisuuskysymyksistä."

"Ihmiset puuttuvat, luonto korostuu."

"Sen eteen on tehty paljon töitä, että haettaisiin "metsäala tietoinen valinta" ja "ura ensin"...näitä tekijöitä tarvittaisiin. Ei välttämättä akateemisesti lahjakkaita, mutta motivaatio on kohdallaan."

"… Erikoinen tilanne... raha tähän orkesteriin tulee puunhankinnasta, nyt se kiinnostaa vähiten… Aika perusasioiden juurella ollaan, jos ei löydy puunhankinnan osaajia sieltä yliopiston tasolta tänne puun juurelle asti."

7.2.4 Yhteenveto metsäalan työvoimatarpeiden ja koulutuksen alanvalintaprofiilien kohtaamisesta

Työelämän edustajat näkivät kyselytutkimuksesta saadut tulokset positiivisina ja vastaavan pitkälti alan työvoima- ja osaamistarpeita. Syksyllä 2021 aloittaneet metsäalan opiskelijat koettiin valintaprofiilien valossa vaikuttavan motivoituneilta, koska alan koulutuksen aloittaminen oli suurimmalle osalle harkittua merkittävimmän alanvalintaprofiilin ollessa *metsäala on tietoinen valinta* (68 %). Alan työelämävaatimukset ja profiilit kohtaavat hyvin, joskin valintaprofiilien jakautumisessa metsäalan koulutuksessa kokonaisuudessaan nähtiin haasteita (tutkintotaso, maantiede, muut tekijät). *Metsäala kiinnostaa* profiilin osuus oli suurin ammatillisessa koulutuksessa (78 %). Metsätalousinsinöörikoulutuksen aloittaneista 58 % kuului tähän profiiliin, mikä oli myös ammattikorkeakoulutuksen suurin ryhmä.

Toiseksi yleisimmällä (16 %) *luonto kiinnostaa* profiililla oli hakeuduttu paljon yliopistoihin metsätieteiden kandidaattiopintoihin (44 %) ja merkittävästi myös metsätalousinsinöörikoulutukseen (27 %). *Luonto kiinnostaa* profiili oli suurin alanvalintaprofiili yliopistoissa. Työelämäpajoissa keskusteluissa nousi esiin kysymys, onko tämä alalle uhka vai mahdollisuus. Metsäalan näkeminen ongelmana olemisen sijaan osana ilmastokysymyksen ja kiertotalouden ratkaisua koettiin metsäalan kannalta hyvänä tulokulmana aloittaa alan opinnot. Metsäalalla tarvitaan myös niitä, joiden vahvuus on luonnon monimuotoisuuden hahmottaminen, mutta luonnonvarojen käyttö on myös hyväksyttävä, jos on töissä metsäalan yrityksessä. L*uonto kiinnostaa* profiilin kohdalla haasteeksi nähtiin opintojen työelämävastaavuus sekä valmistuvien määrät työelämän tarpeisiin nähden. Metsäalan luontoon liittyvät haasteet nähtiin kuitenkin suuriksi ja niihin tarvittavan erikoisosaajia. Kilpailtaessa opiskelijoista biologian ja ympäristötieteiden kanssa, markkinoinnissa olisi hyvä korostaa sitä, miten metsäala ja metsätieteistä valmistuneet osaajat tuottavat ratkaisuja innovaatioiden, tutkimuksen ja prosessien sekä toimintojen kehittämisen kautta.

Työelämäpajassa tuotiin esiin, että myös korkeakouluopetuksen pitää lähteä työelämän tarpeista. Se on sekä alan sosiaalisen kestävyyden että nuorten kannalta keskeistä. Metsäalan yrityksistä tulleen palautteen mukaan valmistuneiden osaaminen on painottunut luontoasioihin ja metsäalan perusosaamisessa on puutteita. "*Ihminen puuttuu, luonto korostuu*," koettiin metsätoimialan henkilöstöhallinnon näkökulmasta. Kehitettävää nähtiinkin kaikilla tutkintotasoilla olevan ihmissuhdeosaamisen alueilla: yhteistyö- ja tiimitaidoissa, vuorovaikutustaidoissa, sosiaalisessa rohkeudessa. Asiakaspalvelu- ja neuvottelutaitoja nähtiin tarvittavan tulevaisuudessa aiempaa enemmän. Perinteisen metsäosaamisen lisäksi tarvitaan myös osaamista myynnistä, markkinoinnista, digitaalisuudesta, paikkatiedosta, viestinnästä, johtamisesta, yhteiskuntavastuusta ja

hallinnosta. Taloudesta ja sopimusoikeudesta kiinnostuneita koettiin tulevan yliopistoihin ja ammattikorkeisiin liian vähän.

Alan kannalta huolenaiheena nähtiin se, että ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen hakeutuneiden profiilit poikkeavat toisistaan. *Luonto kiinnostaa* profiililla oli hakeuduttu paljon yliopistoihin ja *metsäala tietoinen valinta* profiili oli vahva ammatillisessa koulutuksessa. Onko tulevaisuudessa odotettavissa eriytymistä; ymmärtävätkö nykyiset nuoret, tulevaisuuden metsäammattilaiset toisiaan?

Tärkeänä pidettiin vaikuttaa alalle hakeutuvien opiskelijoiden käsityksiin, joissa ajatellaan metsäalan asiantuntijatyötehtävien sijoittuvan metsään. Todellisuus alalla työskentelevien töistä on, että pitää useammin vaihtaa hiirituki kuin kumisaappaat. Toiseksi metsäkone- ja puutavara-autoalat on brändättävä öljyisten haalarimiesten aloista maisemakonttoriohjaamossa työskentelevien naisten ja miesten aloiksi. Lisäksi yliopistojen tulisi 2021 alanvalintaprofiilitulosten perusteella huolella harkita markkinointinsa suuntaamista paremmin työelämän tarpeita vastaavaksi.

7.3 Metsäalan koulutuksen markkinointiviestinnän kehittäminen

7.3.1 Markkinointiviestinnän kehittämisen haasteita

Metsäala on koulutusalana pieni ja häviää suurten koulutuksen järjestäjien muun koulutuksen markkinointiviestinnän alle: *”Metsäalan koulutuksen markkinoinnin haasteet oppilaitoksissa on se, että kuntayhtymä/koulutuksen järjestäjä markkinoi kaikkea koulutustarjontaa. Metsäalan oppilaitosten on vaikea erottua ja tehdä yhden koulutusalan puolesta markkinointityötä.”*

Sen lisäksi, että metsäalalla pienenä koulutusalana on vaikeaa päästä näkyviin oppilaitosten tekemässä markkinointityössä, kilpailua käydään myös pienenevien ikäluokkien nuorista. Nuoret sijoittuvat nykyistä enemmän suuriin kaupunkeihin, ja heiltä puuttuu koulutusta edeltävä linkitys metsäalaan. Haasteellista on saada herätettyä mielenkiinto omaan elinpiiriin nähden vierasta koulutusalaa kohtaan.

Työpajojen osallistujat kokivat, että metsäalan eri koulutusasteiden on yhdistettävä voimansa. Metsäalan koulutusten tulisi näkyä yhteisen someviestinnän alla ja ottaa käyttöön yhteinen viestintätunnus (#). Metsäkoulutus ry:llä voisi olla keskeinen rooli tällaisen yhteisen viestinnän koordinoijana. Työpajassa nostettiin esiin, että eri koulutusasteiden yhteisen viestinnän toteuttamisessa ongelmaksi voivat nousta erilaiset intressit viestinnän sisällöistä. Eri koulutusasteille opiskelemaan hakeutuvien näkemykset metsäalan koulutuksen kautta tarjoutuvista työ- ja uramahdollisuuksista eivät ole yhteneväisiä, ja yhdellä viestillä on varsin haasteellista tavoittaa kaikkia. Myös erilaisilla alavalintaprofiileilla alalle hakeutuvien tavoittaminen samalla viestillä koettiin haastavaksi: puhuttelevatko samat aiheet esimerkiksi luonnosta kiinnostuneita ja alalle tietoisesti hakeutuneita?

Markkinointiviestinnän tulisi olla monikanavaista eli pelkkä somemarkkinointi ei riitä: *”Some voi toimia herättelijänä ja toki sitten vahvistajana.”* Metsäalan ja alan koulutuksen tulisi näkyä nykyistä enemmän eri tiedotuskanavissa, jotta varmistettaisiin alan riittävä näkyvyys ja monipuolinen tiedonvälitys alalle itselleen tärkeistä teemoista.

7.3.2 Markkinointiviestinnän sisällöt ja toteutus

Työpajojen osallistujat kokivat, että metsäkoulutuksen markkinointiviestinnän tulee olla aitoa, rehellistä, realistista, napakkaa, nuorekasta ja raikasta.

Metsäalan koulutukseen hakeutuu eri-ikäisiä henkilöitä, joille tulisi kohdentaa omaan elämäntilanteeseen sopivaa markkinointiviestintää. Erityisenä kohderyhmänä työpajoissa otettiin esiin aikuiset alanvaihtajat ja heille sopivan viestintäaineiston luominen.

Iän lisäksi viestinnän sisältöä tulisi kohdentaa nykyistä paremmin naisille ja sellaisille henkilöille, joilla ei entuudestaan ole kontaktia asuinympäristön tai lähipiirin kautta metsään: *" Viestitään niille, jotka eivät ole vielä kiinnostuneita alasta ns. 'nukkuvien puolue'."*

Metsäalan koulutuksen markkinointiviestinnässä tulisi tuoda esiin metsäalan monipuolisuutta eri näkökulmista. Metsäala tarjoaa monipuolisia työn sisältöjä, erilaisia uramahdollisuuksia ja alalla on tilaa erilaisista taustoista tuleville ihmisille: *"Metsäalan työtehtäviä on laidasta laitaan. Kaikkien opiskelijoiden ei tarvitse olla samasta puusta veistettyjä."*

Metsäkoulutuksen markkinointiviestinnän tulee olla positiivista, mutta kertoa realistisesti alasta. Hyviä puolia ovat palkkaus, hyvä työllisyys ja tasa-arvoisuus. Metsäala tarjoaa myös mahdollisuuksia vaikuttaa globaaleihin ilmiöihin, kuten ilmastonmuutos: *"Metsän ja metsäalan positiivinen vaikutus hiiliasioissa pitäisi olla paljon enemmän esillä!"* Metsäalan imagoa on kohennettava julkisessa keskustelussa, ja alan on otettava keskustelukenttä haltuunsa luonto- ja ympäristöasioissa, eikä olla enää kuunteluoppilaana. Positiivinen markkinointiviestintä alasta voi toimia nuorella ensimmäisenä mielenkiinnon herättäjänä tutustumaan lisää siihen, mitä kaikkia mahdollisuuksia metsäala tarjoaa oman työuran rakentamiseen.

Oppilaitosten välisen yhteistyön lisäksi työpajojen osallistujat korostivat yhteistyön lisäämistä työelämän kanssa. Metsäalan työtehtävissä työskentelevien ja eri koulutusasteilla metsäalaa opiskelevien vierailut oppilaitoksilla koettiin hyväksi tavaksi välittää realistista ja ajantasaista käsitystä metsäalasta nuorille. Vierailujen lisäksi metsäalan ammattilaisten haastatteluita tai muuten kerrottuja uratarinoita pidettiin hyvänä tapana kertoa metsäalan työelämän arjesta.

Metsäalan käytännön töihin tutustuminen työelämään tutustumisjaksoina, kesätöinä, työkokeiluina tai harjoitteluina koettiin merkittäväksi tavaksi tehdä metsäalan koulutuksen markkinointityötä. Tässäkin tarvitaan metsäalan työnantajien mukana oloa nuorille sopivien työpaikkojen tarjoajana.

Oppilaitosten opinto-ohjaajat ovat avainasemassa nuorten tehdessä peruskoulun tai lukion jälkeistä koulutusvalintaansa. Opinto-ohjaajilla tulisi olla käytössään ajantasaista tietoa metsäalasta. Alueellisia projekteja on ollut käynnissä eri puolilla Suomea opinto-ohjaajien tutustuttamiseksi metsäalaan, ja niistä on saatu hyviä kokemuksia mm. metsäalan ammatilliseen koulutukseen hakeutuvien määrän kasvuna ja alaan liittyvän positiivisen keskustelun lisääntymisenä. Alueellisen toiminnan lisäksi tarvitaan valtakunnallista kehittämistä opinto-ohjaajien metsäalaan liittyvien tietojen lisäämisessä. Yhtenä esimerkkinä tällaisesta työpajoissa tuotiin esiin opinto-ohjaajille suunnattu koulutuskokonaisuus, metsäakatemia, joka voisi toimia Metsäkoulutus ry:n koordinoimana.

7.3.3 Metsäkoulutuksen markkinointiviestintä eri koulutusasteilla

7.3.3.1 Metsäalan ammatillisen koulutuksen markkinointiviestintä

Metsäalan ammatillisen koulutuksen markkinointiviestinnässä erilaiset videomateriaalit koettiin hyväksi tavaksi tehdä nuorille suunnattua someviestintää. Videot eri ammattien käytännön työtehtävistä ja alaa opiskelevien kuvaamat videot siitä mitä opiskelu sisältää, koetaan viestintätavaksi, joka tavoittaa erityisesti nuoret hyvin. Markkinointiviestinnässä tulee käyttää nuorten seuraamia kanavia, kuten Instagram ja TikTok. Yleisen nuorille suunnatun viestinnän lisäksi viestintää tulee kohdentaa naisille. Erityisenä huolena ammatillisen koulutuksen osalta nähdään pienenevät ikäluokat metsäalan ammatillisten oppilaitosten sijaintimaakunnissa: *”Tyttöjä pitää saada lisää alalle!”.* Toinen tärkeä erityistä huomiota markkinointiviestinnässä vaativa ryhmä ovat aikuiset alanvaihtajat: *”Jatkuvan haun kautta tuleville työllistyminen on tärkeää, heille markkinointia siitä, että metsäalalla on työpaikkoja.”*

Metsäalan ammatillisen koulutuksen markkinointiviestinnässä on luotava realistinen käsitys työn vaatimuksista: *”Rehellistä! Pitää tuoda esille myös se, että työ on vaativaa, siinä on tiukat laatuvaatimukset ja isot taloudelliset panokset kyseessä!”*

Markkinointiviestintää tulee tehdä yhteistyössä yritysten kanssa, ja se edellyttää pitkäaikaista sitoutumista yhteiseen tekemiseen. Metsäalan ammatillisen koulutuksen toteuttajat ovat huomanneet, että yritysten tarjoamilla työharjoittelupaikoilla ja työelämään tutustumispaikoilla on erittäin suuri merkitys ensimmäisenä askeleena alan koulutukseen hakeutumisessa: *”Työtehtäviin tutustuminen vahvistaa hakeutumisvarmuutta. Vaikka TET ei ole tutkimuksessa ollut merkittävä, niin hyvin toteutettuna yli puolet tutustujista hakee 1. vaihtoehdolla.”*

Markkinointiviestinnän tulee olla pohjavireeltään realistista, mutta positiivista. Metsäalalla on mahdollista tehdä monenlaisia työuria, edetä opinnoissa ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun tai yliopistoon, alalla on hyvä työllisyystilanne ja merkitys suurissa globaaleissa muutoksissa on keskeinen: *”Metsässä on reilu meininki ja hyvä työpaikka käytännön ammattilaiselle. Metsässä on mahdollisuus onnistua.”*

Opinto-ohjaajien rooli nuorten tekemien koulutusvalintojen viitoittajina on keskeinen. Metsäalan oppilaitosten ja yritysten tulee tiedostaa tämä ja tehdä yhdessä työtä tämän ryhmän tietojen ajantasaistajana: *”Opinto-ohjaajien ohjaaminen on tärkeä asia, osalla toimii osa ei käännä kelkkaa tiedosta huolimatta. Tarkoittaa helppokäyttöistä materiaalia, saatavilla olevaa ja henkilökohtaista ohjausta -> tapahtumat joissa työnantajat ja opetus yhdessä julistaa tulevaisuuden näkemyksiä ja miten sinne pääsee.”*

Myös metsäoppilaitoksilla on oma roolinsa siinä, millaisessa sävyssä ala julkisessa keskustelussa näyttäytyy. Työpajoissa tuotiin esiin, että oppilaitosten perustehtävän, uuden työntekijäsukupolven kouluttamisen, hoitaminen hyvin on tärkeää: *”Kun perustehtävä oppilaitoksessa tehdään laadukkaasti -> maine ja tunnettuus kasvaa -> hyvää markkinointia.”*

Nuorten harrastusympäristöt ovat merkittävä paikka tehdä koulutuksen markkinointityötä. Erityisesti ammatillisen koulutuksen opiskelijoista moni harrastaa koneiden rakentamista tai moottoriurheilua ja tekee työtä isojen koneiden kanssa. *”Yllättävän paljon teknisesti kiinnostuneita opiskelijoita ammattitutkinnoissa. Tätä pitää hyödyntää monipuolisesti koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.”*

Metsäalan imagoon vaikuttaa myös alan työmarkkinoiden toiminta ja tarjolla olevat työskentely-olosuhteet. *”Metsäkoneyritysten heikko kannattavuus vaikuttaa alan kiinnostavuuteen. Koneenkuljettajista on huutava pula, mutta ala ei kiinnosta koska palkkaustaso on alhainen ja töiden jatkuvuus epävarmaa. Koko metsäkoneyrityskulttuuria pitäisi kehittää kestävämpään suuntaan.”*

7.3.3.2 Metsäalan korkea-asteen markkinointiviestintä

Metsätalousinsinöörikoulutuksen markkinointiviestinnän osalta tuotiin työpajoissa esiin, että viestintää tulisi olla monipuolisesti erilaisista tarjolla olevista työtehtävistä: *”Metsätalousinsinööri voi tehdä paljon muutakin kuin olla suunnittelija.”* Pitkälti tämä yksipuolinen käsitys johtuu siitä, että kouluissa vierailevat metsäalan ammattilaiset ovat useimmiten metsäsuunnittelijoita tai puunostajia eikä laajempaa työtehtäväkirjoa saada välitettyä nuorille koulutusvalinnan tekijöille: *”Vierailijoiksi muitakin, kuin metsäsuunnittelijoita ja ostohenkilöitä. Viestinnän, johtamisen ym. vierailijat loistavat poissaolollaan.”* Koulutusvalintaansa tekeville nuorille tulee kertoa metsäalan työtehtävien edellyttämistä vaatimuksista, jotta odotukset tulevista työtehtävistä ovat realistisia. Metsäala on muuttumassa, ja voi olla, että kaikista tulevaisuuden työtehtävistä ei kenelläkään ole selkeää käsitystä. Tämä asettaa omia lisähaasteitaan ajantasaisen viestinnän sisältöjen miettimiseen. Työpajojen osallistujat nostivat esiin opiskelijajärjestöjen roolin ja nykyistä aktiivisemman mukaan ottamisen metsäalan koulutuksen markkinointityöhön. Ammattikorkeakoulut ovat aiemmin tehneet työtä peruskoulujen ja lukioiden opinto-ohjaajien perehdyttämiseksi metsäalan koulutukseen ja työtehtäviin kutsumalla heitä oppilaitosvierailulle. Tätä toimintaa on tarpeen viritellä uudelleen käyntiin. Oppilaitosten välistä yhteistyötä tarvitaan vaikuttavan metsäkoulutuksen markkinointiviestinnän onnistumisessa.

Yliopistokoulutuksen markkinointiviestinnässä halutaan hyödyntää niin työelämässä kuin alan koulutuksessa olevia nykyistä enemmän ja monipuolisemmin. Vaikuttaa siltä, että käsitys metsätieteiden yliopistokoulutuksen tarjoamista työtehtävistä on varsin suppea ja epämääräinen: *”Yliopistotason tutkinnot johtavat niin monipuolisiin ja erilaisiin tehtäviin, että esim. lukioikäisille "asiantuntijaksi valmistuminen" ei kerro yhtään mitään. Pitäisi siis olla enemmän konkreettista viestintää siitä, missä tehtävissä oikein työskennellään.”* Tietoa tutkimustuloksista sekä metsätieteiden roolista ja mahdollisuuksista ratkaisuhakuisena soveltavana tieteenalana tulisi tuoda nykyistä näkyvämmin esille. Alumnien vierailut oppilaitoksissa koettiin hyväksi tavaksi viedä nuorille viestiä metsäalasta ja alan työmahdollisuuksista.

8 Johtopäätökset

8.1 Metsäkoulutuksen valintaan vaikuttivat eniten alan kiinnostavuus, kiinnostus luontoon ja halu työskennellä metsäalalla

Keskeisimmät metsäalan koulutusvalintaan vaikuttaneet syyt olivat metsäalan kiinnostavuus, kiinnostus luontoon sekä halu työskennellä metsäalalla. Nämä olivat kaikissa koulutusryhmissä viiden tärkeimmän alanvalintatekijän joukossa. Ammatillisen koulutuksen aloittaneet kokivat lisäksi tärkeäksi itsenäisen työskentelyn ja koulutuksen tuoman ammatin metsäalalta. Metsätalousinsinööri- ja metsätieteiden kandidaattiopiskelijat kokivat tärkeiksi halun oppia hoitamaan metsiä sekä laajat ja monipuoliset työmahdollisuudet.

Metsäkoulutuksen valintaan vaikuttaneista tekijöistä muodostettiin kyselyaineiston (n=750) analyysin perusteella viisi alanvalintaprofiilia. Metsäalan tietoisesti valinneet oli suurin ryhmä (68 % vastaajista), joka korosti valinneensa ennen kaikkea alan ja ammatin, jossa haluaa työskennellä sekä koki itsenäisen ja käytännönläheisen työn omakseen. Ammatillisen koulutuksen vastaajista 78 %, metsätalousinsinöörikoulutuksen vastaajista 58 % ja metsätieteiden kandidaattikoulutuksen vastaajista 36 % kuului tähän alanvalintaprofiiliin. Tämän profiiliin koulutustausta oli enimmäkseen peruskoulu tai lukio.

Toiseksi suurin ryhmä oli luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella koulutuksen valinneet (16 % vastaajista). He olivat kiinnostuneita luonnosta ja luonnonsuojelemisesta, halusivat vaikuttaa ilmastonmuutokseen ja edistää kestävää kehitystä, halusivat oppia hoitamaan metsiä tai olivat alanvaihtajia. Tähän alanvalintaprofiiliin kuului 44 % metsätieteiden kandidaattiopiskelijoista, 27 % metsätalousinsinööriopiskelijoista ja 6 % ammatillisen koulutuksen opiskelijoista. Aiempaa koulutusta oli tähän profiiliin kuuluneilla suoritettuna muita profiileja useammalla (39 %:lla oli aiempi koulutus).

Metsäosaamisen kehittämisestä kiinnostuneet oli kolmanneksi suurin ryhmä (8 % vastaajista). He halusivat saada osaamista omien metsiensä hoitamiseen, laajentaa omaa metsäosaamistaan, mahdollisuuden yhdistää työ ja harrastukset toisiinsa, kokivat alan entuudestaan tutuksi tai omaavansa alalle sopivia taitoja. Tämän alanvalintaprofiilin osuus oli 10 % metsätalousinsinööriopiskelijoissa, 9 % metsätieteiden kandidaattiopiskelijoissa ja 6 % ammatillisen koulutuksen opiskelijoissa. Neljäsosalla oli suoritettuna jokin aiempi koulutus.

Työllisyyden ja uran perusteella metsäalan valinneet (4 % vastaajista) kokivat saavansa hyvät mahdollisuudet uralla etenemiseen ja monipuolisiin työtehtäviin, hyvään työllisyystilanteeseen ja palkkaukseen sekä arvostettuun työhön. He kokivat lisäksi metsäalalla olevan hyvä imago, valitsemallaan oppilaitoksella hyvä maine sekä oppilaitoksen sijaitsevan lähellä omaa asuinpaikkaa. Tämän ryhmän osuus oli 9 % metsätieteiden kandidaattiopiskelijoissa, 4 % metsätalousinsinööriopiskelijoissa ja 4 % ammatillisen koulutuksen opiskelijoissa. Aiempaa koulutusta oli neljäsosalla tämän alanvalintaprofiilin edustajista.

Elämäntilannesyiden perusteella (4 % vastaajista) metsäkoulutuksen aloittaneet olivat joko jääneet työttömiksi, hakeutuneet alalle sattumalta tai terveydellisten syiden vuoksi, hakivat samaan koulutukseen kaverin kanssa, kokivat metsäalan koulutukseen pääsyn helpoksi, halusivat valita jotain erilaista tai jatkaa työtä perheyrityksessä (mm. metsäkone- tai puutavara-autoyritykset). Alanvalintaprofiilin osuus oli 6 % ammatillisen koulutuksen opiskelijoissa, 2 % metsätieteiden kandidaattiopiskelijoissa ja 1 % metsätalousinsinööriopiskelijoissa. Tähän profiiliin kuuluneiden koulutustausta oli yleisimmin peruskoulu tai lukio.

Alanvalintaprofiilit kuvaavat koulutusvalintaan liittyvien tekijöiden erilaisia painotuksia. Ammatillisen koulutuksen opiskelijat painottivat koulutuksen kautta saavutettavaa ammattia

kiinnostavalla alalla, korkea-asteen opiskelijat alan yleistä kiinnostavuutta ja kiinnostusta luontoon. Metsätieteiden yliopistokoulutus ei tuota samanlaista tietyn ammatin hallintaa kuin metsäkoneenkuljettajan tai metsurin koulutus, vaan osaaminen on yleisempää ja sovellettavissa monissa erilaisissa tehtävissä. Koulutuksen yhtenä tehtävänä on selkeyttää käsitystä konkreettisista koulutuksen kautta tarjoutuvista tehtävistä ja niissä tarvittavasta osaamisesta.

8.2 Metsäalan koulutukseen hakeutuneiden näkemykset metsäalasta positiivisia ja moniarvoisia

Kaikki metsäalan koulutuksen syksyllä 2021 aloittaneet näkivät metsien taloudellisen merkityksen suurena. Vastanneiden yhteisesti jakamia näkemyksiä metsäalasta olivat lisäksi alan tarjoamat laajat ja monipuoliset työmahdollisuudet sekä alan yhteiskunnallinen arvostus.

Metsäalan koulutuksen aloittaneiden mielestä metsäalan toiminnassa on keskeistä ottaa huomioon alalla työskentelevät henkilöt, tarjota heille riittävästi työmahdollisuuksia ja pitää huolta työturvallisuudesta. Metsäalan toiminnassa tärkeää on taloudellinen kannattavuus niin metsänomistajien kuin koko kansantalouden näkökulmasta. Talous ei kuitenkaan ole ekologisia näkökohtia tärkeämpää, vaan metsien hoitoa ja käyttöä tulee toteuttaa tasapainossa luontoarvojen säilymisen kanssa. Metsien käyttöön liittyviä haasteita tulee ratkoa poikkitieteellisesti erilaisten näkemysten välisiä kompromisseja ja konsensusta tavoitellen. Metsäalan opiskelijat korostivat metsäalalla tehtävän työn olevan merkityksellistä ja vastuullista vaikuttamista siihen, miten Suomen metsiä hoidetaan ja millaisena metsät siirtyvät seuraaville sukupolville.

Tutkimuksessa haastatellut metsäalan opiskelijat kokivat metsäalan imagon olevan kaksijakoinen. Metsillä ja niiden hyödyntämisellä on suuri merkitys Suomen taloudelle ja työllisyydelle, mutta julkisuudessa tähän liitetään paljon negatiivisia näkemyksiä. Metsäalan toimintatapoja, osaamista tai arvoja eivät julkisessa keskustelussa avaa metsäalan asiantuntijat, vaan ääntä käyttävät enemmän asiantuntijat alan ulkopuolelta. Metsäalasta koettiin edelleen olevan vallalla vanhanaikaiset käsitykset fyysisiä työtehtäviä tarjoavana ja menneisyyteen juuttuneena toimijana. Alan opiskelijat toivat haastatteluissa esiin, että metsäammattilaisilla on mahdollisuus ja jopa velvollisuus toimia virheellisten ja vanhanaikaisten käsitysten korjaajina.

Metsäalaan liittyvän keskustelun tulisi haastateltujen käsityksen mukaan perustua nykyistä enemmän faktoihin. Paljon on liikkeellä näennäistä tietoa metsistä ja niiden käyttämisestä Suomessa, eivätkä nämä useinkaan perustu mihinkään tutkimuksella tuotettuun tietoon. Metsäalan imagon kohentamisessa tarvitaan siis metsäalan ammattilaisten asiantuntemukseen perustuvaa ja tutkimustietoon nojaavaa viestintää.

8.3 Tulevaisuuden haasteet edellyttävät uudenlaista osaamista metsäalalla toimivilta

Metsäalan ammatillisen koulutuksen opiskelijat olivat kiinnostuneita perinteisistä metsäalan ammateista, kuten metsuri, metsäkoneenkuljettaja ja puutavara-autonkuljettaja. Tarve työelämässä tällaiselle osaamiselle on selkeä ja säilyy vahvana myös tulevaisuudessa. Tärkeää on vahvistaa näissä ammateissa toimivien perusmetsäosaamisen lisäksi näkökulmaa ihmisten kanssa tehtävästä työstä: yhteydet metsänomistajiin, yrityksen toisiin työntekijöihin ja puuta ostaviin yrityksiin edellyttävät ihmissuhdeosaamista sekä yhteistyö-, verkosto-, viestintä- ja neuvottelutaitoja. Teknologian kehitys ja digitalisaatio asettavat myös omia haasteitaan metsureiden ja metsäkoneenkuljettajien osaamisen kehittämiselle.

Erityisesti metsäalan korkea-asteilla opiskelevat kokivat, että metsäalaan kohdistuu uudenlaisia osaamistarpeita vahvan metsäosaamisen lisäksi. Tutkimuksen ja tuotekehityksen tehtävät, yritys- ja ympäristövastuun tehtävät sekä tutkimustiedon hyödyntäminen ja välittäminen

metsänomistajille olivat korkea-asteen opiskelijoiden esille nostamia aiempaa suurempaa painoarvoa vaativia tehtäväkenttiä metsäalalla.

Metsäalan korkea-asteen opinnot aloittaneet näkevät alalla olevan suurta potentiaalia globaaleihin haasteisiin vastaajana. Ilmastonmuutokseen liittyvät haasteet ja puupohjaisten tuotteiden hyödyntäminen esimerkiksi uusiutumattomien tuotteiden korvaajana ovat lähivuosina kysymyksiä, joihin metsäala pystyy tarjoamaan ratkaisuja. Tutkimushankkeen järjestämissä työpajoissa kiinnittivät työelämän edustajat huomiota metsätieteiden kandidaattikoulutuksen aloittaneissa luonto kiinnostaa alanvalintaprofiilin suureen osuuteen. Työpajoissa tuotiin esiin, että metsäalalla on lisääntynyt tarve suojelun, luonnonhoidon, lajiosaamisen ja metsäekosysteemien asiantuntijuudesta sekä kyvystä sovittaa erilaisia metsien käyttöön liittyviä näkemyksiä toisiinsa. Työelämätarpeita vastaavien valmistujamäärien lisäksi metsätieteiden yliopistokoulutuksen tulee tuottaa mahdollisimman laaja-alaista metsäalan asiantuntemusta, ei pelkästään esimerkiksi ekologian tai taloustieteen suppeiden osa-alueiden osaajia.

Haastatellut ja kyselyyn vastanneet korkea-asteen opiskelijat kokivat, että Suomen täytyy tulevaisuudessa pystyä tuottamaan korkeamman jalostusasteen tuotteita nykyisten tuotantosuuntien rinnalla. Myös lainsäädäntötyöhön ja metsiin liittyviin poliittisiin kysymyksiin täytyy pystyä osallistumaan niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla.

8.4 Väestönkehitys eriyttää tulevaisuudessa metsäalalle hakeutuvien taustoja – koulutuksen markkinointiviestintää kehitettävä

Syksyllä 2021 metsäalan koulutuksen aloittaneet olivat monin tavoin sidoksissa metsään jo ennen opintojensa alkua. Metsäalan työkokemusta heistä oli 60 prosentilla, asuinympäristö ennen koulutusta oli maaseutu tai taajama yli puolella ja harrastukset liittyivät luontoon (metsästys ja kalastus, luonnossa liikkuminen, metsätöiden tekeminen). Lähipiirissä oli metsäalalla työskenteleviä lähes kahdella kolmasosalla ja kahden kolmasosan perhe omisti metsää.

Koulutusalavalintaan vaikuttavat lähipiiristä saatujen esimerkkien ja kokemusten lisäksi tieto tarjolla olevista koulutusmahdollisuuksista. Metsäalan koulutuksen syksyllä 2021 aloittaneet olivat saaneet koulutuksesta eniten tietoa metsäoppilaitoksen nettisivuilta, omaan lähipiiriinsä kuuluvilta henkilöiltä, metsäalaa, alan ammatteja ja koulutusta käsittelevistä videoista, omilta vanhemmilta sekä Opintopolku.fi-sivustolta. Heikointa tiedon saaminen oli peruskoulun ja lukion opettajilta ja opinto-ohjaajilta.

Työelämään tutustumisjaksot ja vierailut metsäalan oppilaitoksiin koettiin hyväksi tavaksi saada ajantasaista tietoa alasta. Työpajoissa tuli esiin, että koulutuksen järjestäjät kokivat metsäalan käytännön töihin tutustumisen työelämän tutustumisjaksoilla, kesätöissä, työkokeiluissa tai harjoitteluissa merkittäväksi tavaksi tehdä metsäalan koulutuksen markkinointityötä yhteistyössä metsäalan työnantajien kanssa.

Tulevaisuudessa koulutuksen järjestäjät käyvät kilpailua pienenevien ikäluokkien nuorista. Menossa olevan väestönkehityksen alueellisen polarisaation myötä nuoret ovat nykyistä enemmän suurissa kaupungeissa (Metsätalouden koulutus ja sen kehittäminen 2022; Aro, Aro, Honkala, Huttula & Mäkelä 2020), ja heiltä puuttuu koulutusta edeltävä yhteys metsäalaan.

Haasteellista on saada herätettyä mielenkiinto omaan elinpiiriin nähden vierasta koulutusalaa kohtaan. Metsäalan koulutuksen tulisi pystyä tavoittamaan jatkossa kaupunkitaustaisia nuoria, joilla ei ole asuinympäristön, harrastusten tai lähipiirin kautta tulevaa kytköstä metsään. Metsä-Rekry Lappi -hankkeen toteuttamassa kyselyssä 16–45-vuotiaille suomalaisille tuli esiin, että metsäalaan liittyy monia virheellisiä käsityksiä esimerkiksi työn fyysisestä kuormittavuudesta, työn

tekemisestä ulkona tai sopivuudesta vain miehille. Varsinkin ammatillisen koulutuksen osalta imagotyötä on tehtävä vastaamaan ammattien todellisuutta nykypäivänä.

Metsäalan koulutuksen ja työelämän imagoa on modernisoitava ja luotava realistinen kuva alan todellisista työtehtävistä ja uramahdollisuuksista, jotta tulevaisuudessa nykyistä heterogeenisempi joukko saadaan kiinnostumaan metsäalasta ja harkitsemaan sitä tulevaisuuden työnään. Tätä ajantasaista tietoa tulee tarjota peruskoulujen ja lukioiden opettajille ja opinto-ohjaajille. Alueellisia projekteja on ollut käynnissä eri puolilla Suomea opinto-ohjaajien tutustuttamiseksi metsäalaan, ja niistä on saatu hyviä kokemuksia mm. metsäalan ammatilliseen koulutukseen hakeutuvien määrän kasvuna ja alaan liittyvän positiivisen keskustelun lisääntymisenä. Alueellisen toiminnan lisäksi tarvitaan valtakunnallista kehittämistä opinto-ohjaajien metsäalaan liittyvien tietojen lisäämisessä, esimerkiksi Metsäkoulutus ry:n koordinoimana opinto-ohjaajien koulutuksena.

Metsäalan näkyvyyttä tulee lisätä sosiaalisessa mediassa. Nuorten lisäksi aikuiset koulutusvalinnan tekijät tulee ottaa huomioon markkinointiviestinnän sisällöissä ja käytetyissä kanavissa. Markkinointiviestinnässä esiintyvien henkilöiden toivottiin olevan helposti samaistuttavia toisia opiskelijoita tai äskettäin työelämään siirtyneitä henkilöitä. Markkinointiviestinnässä tulee korostaa metsäalan hyvä puolia: alan palkkaus on kilpailukykyinen, työtehtävät sopivat kaikille sukupuolesta riippumatta, ala tarvitsee erilaisista arvotaustoista tulevia henkilöitä, tarjoaa monipuolisia työtehtäviä, hyvän työllisyystilanteen sekä merkityksellisiä ja vaikuttavia urapolkuja. Viestinnän tulee olla realistista ja totuudenmukaista, ja sen tulee kohdistua työvoimatarpeen mukaisesti painottuen kaikille tutkintotasoille.

Kirjallisuus

Aapola-Kari, S. & Tolonen, T. (2019) Nuoret toisen asteen koulutusvalintoja tekemässä. Teoksessa Mikä ois mun juttu – nuorten koulutusvalinnat sosialisaatiomaisemien kehyksissä. Jenni Lahtinen (toim.) Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja.

Antikainen, A. (1998) Kasvatus, elämänkulku ja yhteiskunta.

Anttalainen, H. (2009) Pirkanmaalaisten nuorten näkemyksiä suomalaisesta metsätaloudesta. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Aro, T., Aro, R., Honkala, N., Huttula, T. & Mäkelä I. (2020) Mille väestölle? Ikäryhmäkohtaiset ja alueelliset väestöennusteet sekä uusien opiskelijoiden määrien ennuste kaikille koulutusasteille Suomessa vuosina 2018-2040. Sitran julkaisuja 167.

Elder, G. H. Jr, Johnson, K. M. & Crosnor R. (2003) The emergence and development of life course theory. Teoksessa Mortimer J. T. & Shanahan M. J. Handbook of the life course. 3–19.

Eskola, J. & Suoranta, J. (1998) Johdatus laadulliseen tutkimukseen.

Haltia, N. & Lahtomaa, M. (2019) Toinen reitti yliopistoon. Millaisia polkuja aikuisille? Aikuiskasvatus 3/2019, 229–237.

Heikura, S-M. (2019) Lukiosta korkeakouluun: nuorten käsityksiä koulutusvalintaan vaikuttaneista tekijöistä. Pro gradu –tutkielma, Oulun yliopisto.

Julkunen, R. (2010) Metsäalan vetovoimaisuus Pohjois-Karjalassa. Seinäjoen ammattikorkeakoulu.

Jääoja, T. (2007) Metsäalan vetovoimaisuus Varsinais-Suomessa. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Kettunen, H. (2013) Koulutusvalintaa tekemässä. Valinnan selvyys, lopullisuus ja päätöksentekoon vaikuttavat tekijät abiturienttien kokemana. Koulutusvalinnat kuntoon –hankkeen julkaisuja.

Koskela, A. (2016) Koulutustason periytyvyys Suomessa – miksi maisterin lapsesta tulee maisteri? Teoksessa Söder, K. & Karlsson, A. (toim.) Suomen koulutuspolitiikan tulevaisuus.

Kosola, A.-M. (2008) Nuorten koulutusvalinnat – abiturienttien käsityksiä ja kokemuksia koulutusvalinnasta. Pro gradu –tutkielma. Tampereen yliopisto.

Kuurila, E. (2014) Uraohjaus ja urasuunnittelu ammattikorkeakoulussa. Turun yliopiston julkaisuja, sarja C, osa 384.

Kytölä, H. (2008) Opiskelupaikan valintaan vaikuttavat tekijät. Laurea ammattikorkeakoulu.

Kytönen, A. (2018) Opiskelupaikan valintaan vaikuttavat tekijät: case Lahden ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Lahden ammattikorkeakoulu.

Lahtinen, J. & Vieno, A. (2019) Mitä segregaatiosta ja sukupuolittuneista ammattikäsityksistä tiedetään – katsaus kirjallisuuteen. Teoksessa Mikä ois mun juttu – nuorten koulutusvalinnat sosialisaatiomaisemien kehyksissä. Jenni Lahtinen (toim.) Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja.

Manninen, O. (2021) Metsäala ja nuoret aivan eri metsässä? Opinnäytetyö. Lapin ammattikorkeakoulu.

MetsäRekry Lappi -hankkeen raportti (2021) Kansalaiskysely. Metsähallitus. Pohjoisranta BCW.

Metsätalouden koulutus ja sen kehittäminen (2022) Metsätalouden koulutuksen kehittämisverkoston 2020–2021 loppuraportti. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2022:3.

Moore, E. (2003) Pitkä opintie. Aikuisiällä suoritettu yliopistotutkinto ja koulutuksellisen elämänkulun muutos. Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja 61. Joensuun yliopisto.

Mäkinen-Streng, M. (2012) Päämääriä, ajelehtimista, tietämättömyyttä, etsintää. Koulutusvalinnat, opinnot ja koulutuksen vaihtaminen yliopisto-opiskelijoiden kokemana 2000-luvun taitteessa. Turun yliopiston julkaisuja, sarja C, osa 333.

Mönkkönen, I. (2008) Kolme kertomusta opiskelupaikan valinnasta. Semioottinen analyysi ammattikorkeakoulun opiskelijaksi hakeutumisesta. Pro gradu –tutkielma. Helsingin yliopisto.

Nori, H. (2011) Keille yliopiston portit avautuvat? Tutkimus suomalaisiin yliopistoihin ja eri tieteenaloille valikoitumisesta 2000-luvun alussa. Turun yliopiston julkaisuja, sarja C, osa 309.

Nori, H. & Vanttaja, M. (2018) Pitkä tie yliopistoon. Toisen mahdollisuuden käyttäjät. Aikuiskasvatus 4/2018, 276–290.

Oksanen, M. (2014) Millä perusteilla peruskoulun päättävät nuoret tekevät koulutusvalintansa. Kasvatustieteen pro gradu –tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Pitkänen, A. & Mönkkönen, L. (2008) Kiinnostaako metsurin ammatti nuoria. Savonia ammattikorkeakoulu.

Salo, Sanna (2015) Kertomuksia elämästä. Elämäntapahtumien merkityksiä koulutus- ja uraratkaisuissa osana elämänkulkua. Kasvatustieteen pro gradu –tutkielma Jyväskylän yliopisto.

Saranpää, V. (2019) Opiskelupaikan valintaa ohjaavat tekijät. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Seilonen, R. & Tuominen, K. (2020) Lukion tarjoamat valmiudet metsäalalle. Karelia-ammattikorkeakoulu.

Suokas, E. (2011) Suorittajat, toimijat, ajelehtijat ja individualistit. Narratiivinen tutkimus kuuden nuoren koulutusvalinnoista. Nuorityön ja nuorisotutkimuksen pro gradu –tutkielma. Tampereen yliopisto.

TAT Nuorten tulevaisuusraportti (2020) T-Media.

TAT Nuorten tulevaisuusraportti (2021) T-Media.

Tuominen, V. (2010) Uudet opiskelijat. Syksyllä 2009 opintonsa aloittaneiden käsitykset koulutusvalinnan apuna käytetyistä tietolähteistä. Publications of the University of Eastern Finland. General series No 3.

Virkkunen, A. (2018) Metsäalan tunnettuuden parantaminen Etelä-Pohjanmaalla. Imagon parantaminen ja tunnettuuden lisääminen peruskoulun yläluokkalaisissa. Seinäjoen ammattikorkeakoulu.

Yli-Koski, J. (2014) ”Aika moni asia on vaikuttanut mutta lopulta päätös on oma!” Keskiasteen koulutuspaikan valinta yhdeksäsluokkalaisten kertomana. Kasvatustieteen pro gradu –tutkielma Jyväskylän yliopisto.

Liitetaulukot 1–5

Liitetaulukko 1. Metsäalan tietoisesti valinneiden arviot työssä tarvittavista taidoista (n=509, keskiarvoina, 1=ei tarvita lainkaan, 2=tarvitaan jonkin verran, 3=tarvitaan paljon)

Ammatillinen koulutus		Metsätalousinsinöörikoulutus		Metsätieteiden kandidaattikoulutus	
Taito	**ka**	**Taito**	**ka**	**Taito**	**ka**
Työturvallisuus	2,80	Metsien ekologian tunteminen	2,95	Valmius oppia uusia asioita	2,95
Puunkorjuumenetelmät	2,79	Yhteistyötaidot	2,95	Vuorovaikutustaidot	2,95
Työskentely metsäkoneella	2,79	Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät	2,94	Tutkimus- ja kehittämisosaaminen	2,95
Metsien ekologian tunteminen	2,78	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	2,91	Kriittinen tiedonkäsittely	2,91
Ongelmanratkaisutaidot	2,77	Valmius oppia uusia asioita	2,91	Analyyttinen ajattelu	2,91
Oman työkyvyn ylläpitäminen	2,74	Metsälainsäädäntö	2,90	Tiedon soveltaminen käytäntöön	2,90
Metsälainsäädäntö	2,73	Vuorovaikutustaidot	2,90	Projektinhallintataidot	2,90
Koneiden tekninen ja korjausosaaminen	2,73	Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	2,89	Metsälainsäädäntö	2,86
Puutavaran kaukokuljetus	2,69	Oman työkyvyn ylläpitäminen	2,89	Oman työkyvyn ylläpitäminen	2,86
Eri puulajien ominaisuuksien tunteminen	2,69	Eri puulajien ominaisuuksien tunteminen	2,88	Yhteistyötaidot	2,83
Koneellinen puutavaran valmistaminen	2,69	Metsiin liittyvien arvoketjujen ymmärtäminen	2,88	Ongelmanratkaisutaidot	2,82
Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	2,68	Neuvottelutaidot	2,88	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	2,82
Valmius oppia uusia asioita	2,68	Tiedon soveltaminen käytäntöön	2,88	Metsiin liittyvien arvoketjujen ymmärtäminen	2,82
Metsien monimuotoisuuden lisääminen	2,68	Puunkorjuumenetelmät	2,87	Tiedonhankintataidot	2,82
Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	2,66	Kartanluku- ja suunnistustaidot	2,85	Verkostoitumistaidot	2,82
Kartanluku- ja suunnistustaidot	2,65	Metsäsertifiointi	2,85	Ajankäytön suunnittelu ja hallinta	2,81
Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät	2,65	Metsien monimuotoisuuden lisääminen	2,83	Metsien monimuotoisuuden lisääminen	2,77
Työehtosopimusten ja työlainsäädännön tuntemus	2,65	Ongelmanratkaisutaidot	2,83	Viestintätaidot	2,74
Tiedon soveltaminen käytäntöön	2,63	Viestintätaidot	2,82	Metsien ekologian tunteminen	2,73
Kustannustehokas toiminta	2,62	Tiedonhankintataidot	2,82	Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät	2,71
Ajankäytön suunnittelu ja hallinta	2,61	Ajankäytön suunnittelu ja hallinta	2,81	Liiketoiminnan kehittäminen	2,71
Metsiin liittyvien arvoketjujen ymmärtäminen	2,60	Paikkatietojärjestelmäosaaminen	2,80	Kiertotalousosaaminen	2,71
Puutavaran lähikuljetus	2,60	Työturvallisuus	2,79	Metsäsertifiointi	2,71
Paikkatietojärjestelmäosaaminen	2,55	Projektinhallintataidot	2,74	Eri puulajien ominaisuuksien tunteminen	2,71
Metsäsertifiointi	2,52	Kustannustehokas toiminta	2,74	Neuvottelutaidot	2,68
Yhteistyötaidot	2,50	Verkostoitumistaidot	2,73	Digitaalisten ohjelmistojen ja sovellusten käyttäminen	2,65
Neuvottelutaidot	2,50	Kriittinen tiedonkäsittely	2,70	Johtamistaidot	2,63
Tiedonhankintataidot	2,49	Digitaalisten ohjelmistojen ja sovellusten käyttäminen	2,68	Monikulttuurisuuden ymmärtäminen	2,62
Viestintätaidot	2,44	Työehtosopimusten ja työlainsäädännön tuntemus	2,66	Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	2,62

Digitaalisten ohjelmistojen ja sovellusten käyttäminen	2,43	Myynti ja markkinointi	2,64	Paikkatietojärjestelmäosaaminen	2,62
Manuaalinen puutavaran valmistaminen	2,42	Kiertotalousosaaminen	2,61	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	2,60
Analyyttinen ajattelu	2,39	Johtamistaidot	2,60	Työehtosopimusten ja työlainsäädännön tuntemus	2,59
Tutkimus- ja kehittämisosaaminen	2,38	Analyyttinen ajattelu	2,59	Kustannustehokas toiminta	2,57
Kriittinen tiedonkäsittely	2,38	Liiketoiminnan kehittäminen	2,59	Kielitaito	2,52
Projektinhallintataidot	2,37	Tutkimus- ja kehittämisosaaminen	2,52	Puunkorjuumenetelmät	2,48
Yrittäjyys	2,37	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	2,42	Esiintymistaidot	2,48
Vuorovaikutustaidot	2,35	Puutavaran lähikuljetus	2,41	Kartanluku- ja suunnistustaidot	2,48
Liiketoiminnan kehittäminen	2,35	Koneellinen puutavaran valmistaminen	2,39	Työturvallisuus	2,43
Kiertotalousosaaminen	2,34	Puutavaran kaukokuljetus	2,37	Myynti ja markkinointi	2,41
Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	2,28	Kielitaito	2,34	Uusien tuotteiden ja valmistusprosessien kehittäminen	2,25
Verkostoitumistaidot	2,27	Monikulttuurisuuden ymmärtäminen	2,29	Sosiaalisen median hyödyntäminen	2,15
Myynti ja markkinointi	2,26	Esiintymistaidot	2,24	Koneellinen puutavaran valmistaminen	2,00
Johtamistaidot	2,24	Yrittäjyys	2,23	Puutavaran kaukokuljetus	1,95
Uusien tuotteiden ja valmistusprosessien kehittäminen	2,18	Manuaalinen puutavaran valmistaminen	2,23	Puutavaran lähikuljetus	1,94
Kielitaito	2,14	Sosiaalisen median hyödyntäminen	2,11	Yrittäjyys	1,94
Monikulttuurisuuden ymmärtäminen	2,06	Uusien tuotteiden ja valmistusprosessien kehittäminen	2,03	Manuaalinen puutavaran valmistaminen	1,78
Sosiaalisen median hyödyntäminen	1,87	Työskentely metsäkoneella	1,92	Työskentely metsäkoneella	1,50
Esiintymistaidot	1,79	Koneiden tekninen ja korjausosaaminen	1,71	Koneiden tekninen ja korjausosaaminen	1,41

Liitetaulukko 2 Työllisyys ja ura edellä metsäalan koulutuksen valinneiden arviot työssä tarvittavista taidoista (n=31, keskiarvoina, 1=ei tarvita lainkaan, 2=tarvitaan jonkin verran, 3=tarvitaan paljon)

Ammatillinen koulutus		Metsätalousinsinöörikoulutus		Metsätieteiden kandidaattikoulutus	
Taito	**ka**	**Taito**	**ka**	**Taito**	**ka**
Työturvallisuus	2,75	Metsien ekologian tunteminen	3,0	Valmius oppia uusia asioita	3,00
Oman työkyvyn ylläpitäminen	2,69	Yhteistyötaidot	3,0	Vuorovaikutustaidot	3,00
Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	2,69	Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät	3,0	Tiedon soveltaminen käytäntöön	3,00
Viestintätaidot	2,69	Vuorovaikutustaidot	3,0	Oman työkyvyn ylläpitäminen	3,00
Ongelmanratkaisutaidot	2,67	Neuvottelutaidot	3,0	Yhteistyötaidot	3,00
Valmius oppia uusia taitoja	2,67	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	2,89	Ongelmanratkaisutaidot	3,00
Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	2,67	Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	2,89	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	3,00
Yhteistyötaidot	2,67	Eri puulajien ominaisuuksien tuntemus	2,89	Metsiin liittyvien arvoketjujen ymmärtäminen	3,00
Puunkorjuumenetelmät	2,64	Metsiin liittyvien arvoketjujen ymmärtäminen	2,89	Tiedonhankintataidot	3,00
Työskentely metsäkoneella	2,64	Tiedon soveltaminen käytäntöön	2,89	Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät	3,00
Koneiden tekninen ja korjausosaaminen	2,64	Tiedonhankintataidot	2,89	Kielitaito	3,00
Puutavaran kaukokuljetus	2,64	Kustannustehokas toiminta	2,89	Tutkimus- ja kehittämisosaaminen	2,83
Eri puulajien ominaisuuksien tuntemus	2,64	Verkostoitumistaidot	2,89	Kriittinen tiedonkäsittely	2,83
Koneellinen puutavaran valmistaminen	2,64	Valmius oppia uusia asioita	2,78	Analyyttinen ajattelu	2,83
Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät	2,64	Metsälainsäädäntö	2,78	Verkostoitumistaidot	2,83
Työehtosopimusten ja työlainsäädännön tuntemus	2,64	Oman työkyvyn ylläpitäminen	2,78	Ajankäytön suunnittelu ja hallinta	2,83
Neuvottelutaidot	2,64	Metsäsertifiointi	2,78	Metsien monimuotoisuuden lisääminen	2,83
Liiketoiminnan kehittäminen	2,64	Viestintätaidot	2,78	Metsien ekologian tunteminen	2,83
Tutkimus- ja kehittämisosaaminen	2,62	Digitaalisten ohjelmistojen ja sovellusten käyttäminen	2,78	Eri puulajien ominaisuuksien tuntemus	2,83
Metsien ekologian tunteminen	2,60	Myynti ja markkinointi	2,78	Neuvottelutaidot	2,83
Metsiin liittyvien arvoketjujen ymmärtäminen	2,58	Työturvallisuus	2,75	Monikulttuurisuuden ymmärtäminen	2,83
Metsälainsäädäntö	2,57	Projektinhallintataidot	2,75	Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	2,83
Tiedon soveltaminen käytäntöön	2,57	Metsien monimuotoisuuden lisääminen	2,67	Työturvallisuus	2,83

Tiedonhankintataidot	2,57	Työehtosopimusten ja työlainsäädännön tuntemus	2,67	Projektinhallintataidot	2,67
Vuorovaikutustaidot	2,57	Puunkorjuumenetelmät	2,56	Metsälainsäädäntö	2,67
Myynti ja markkinointi	2,57	Kartanluku- ja suunnistustaidot	2,56	Viestintätaidot	2,67
Kustannustehokas toiminta	2,54	Ajankäytön suunnittelu ja hallinta	2,56	Johtamistaidot	2,67
Puutavaran lähikuljetus	2,54	Paikkatietojärjestelmäosaaminen	2,56	Puunkorjuumenetelmät	2,67
Paikkatietojärjestelmäosaaminen	2,54	Kielitaito	2,56	Metsäsertifiointi	2,60
Analyyttinen ajattelu	2,54	Esiintymistaidot	2,56	Liiketoiminnan kehittäminen	2,50
Projektinhallintataidot	2,54	Kriittinen tiedonkäsittely	2,50	Kiertotalousosaaminen	2,50
Uusien tuotteiden ja valmistusprosessien kehittäminen	2,54	Johtamistaidot	2,50	Työehtosopimusten ja työlainsäädännön tuntemus	2,50
Ajankäytön suunnittelu ja hallinta	2,53	Analyyttinen ajattelu	2,50	Digitaalisten ohjelmistojen ja sovellusten käyttäminen	2,33
Digitaalisten ohjelmistojen ja sovellusten käyttäminen	2,53	Ongelmanratkaisutaidot	2,44	Paikkatietojärjestelmäosaaminen	2,33
Kartanluku- ja suunnistustaidot	2,50	Liiketoiminnan kehittäminen	2,44	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	2,33
Manuaalinen puutavaran valmistaminen	2,50	Puutavaran lähikuljetus	2,44	Kustannustehokas toiminta	2,33
Kiertotalousosaaminen	2,50	Puutavaran kaukokuljetus	2,44	Kartanluku- ja suunnistustaidot	2,33
Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	2,50	Yrittäjyys	2,38	Myynti ja markkinointi	2,17
Verkostoitumistaidot	2,50	Tutkimus- ja kehittämisosaaminen	2,22	Esiintymistaidot	2,00
Johtamistaidot	2,50	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	2,22	Koneellinen puutavaran valmistaminen	2,00
Monikulttuurisuuden ymmärtäminen	2,50	Koneellinen puutavaran valmistaminen	2,22	Puutavaran kaukokuljetus	2,00
Metsien monimuotoisuuden lisääminen	2,46	Kiertotalousosaaminen	2,14	Puutavaran lähikuljetus	2,00
Metsäsertifiointi	2,42	Monikulttuurisuuden ymmärtäminen	2,14	Manuaalinen puutavaran valmistaminen	2,00
Kriittinen tiedonkäsittely	2,31	Työskentely metsäkoneella	2,13	Uusien tuotteiden ja valmistusprosessien kehittäminen	1,83
Yrittäjyys	2,29	Manuaalinen puutavaran valmistaminen	2,00	Koneiden tekninen ja korjausosaaminen	1,67
Kielitaito	2,20	Sosiaalisen median hyödyntäminen	1,88	Sosiaalisen median hyödyntäminen	1,60
Sosiaalisen median hyödyntäminen	2,08	Uusien tuotteiden ja valmistusprosessien kehittäminen	1,88	Yrittäjyys	1,60
Esiintymistaidot	2,00	Koneiden tekninen ja korjausosaaminen	1,75	Työskentely metsäkoneella	1,33

Liitetaulukko 3. Luontoon liittyvän kiinnostuksen perusteella metsäalan koulutuksen valinneiden arviot työssä tarvittavista taidoista (n=117, keskiarvoina, 1=ei tarvita lainkaan, 2=tarvitaan jonkin verran, 3=tarvitaan paljon)

Ammatillinen koulutus		Metsätalousinsinöörikoulutus		Metsätieteiden kandidaattikoulutus	
Taito	**ka**	**Taito**	**ka**	**Taito**	**ka**
Metsänomistajan arvojen ja hyödyn mukainen toiminta	2,77	Metsien ekologian tunteminen	2,97	Valmius oppia uusia asioita	2,96
Metsien ekologian tunteminen	2,76	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	2,97	Vuorovaikutustaidot	2,93
Työturvallisuus	2,71	Neuvottelutaidot	2,95	Yhteistyötaidot	2,93
Valmius oppia uusia asioita	2,71	Vuorovaikutustaidot	2,94	Ongelmanratkaisutaidot	2,92
Puutavaran kaukokuljetus	2,71	Metsälainsäädäntö	2,94	Analyyttinen ajattelu	2,92
Eri puulajien ominaisuuksien tunteminen	2,71	Yhteistyötaidot	2,90	Kriittinen tiedonkäsittely	2,86
Kartanluku- ja suunnistustaidot	2,71	Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät	2,90	Tiedonhankintataidot	2,85
Ongelmanratkaisutaidot	2,68	Metsänomistajana arvojen / hyödyn mukainen toiminta	2,90	Metsien ekologian tunteminen	2,85
Paikkatietojärjestelmäosaaminen	2,63	Valmius oppia uusia asioita	2,90	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	2,82
Oman työkyvyn ylläpitäminen	2,62	Ongelmanratkaisutaidot	2,87	Oman työkyvyn ylläpitäminen	2,81
Tiedon soveltaminen käytäntöön	2,62	Puunkorjuumenetelmät	2,85	Metsien monimuotoisuuden lisääminen	2,81
Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	2,59	Eri puulajien ominaisuuksien tunteminen	2,84	Tiedon soveltaminen käytäntöön	2,79
Metsälainsäädäntö	2,59	Tiedon soveltaminen käytäntöön	2,84	Verkostoitumistaidot	2,79
Puunkorjuumenetelmät	2,57	Kartanluku- ja suunnistustaidot	2,84	Projektinhallintaidot	2,79
Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät	2,57	Paikkatietojärjestelmäosaaminen	2,84	Viestintätaidot	2,79
Metsiin liittyvien arvoketjujen ymmärtäminen	2,57	Metsäsertifiointi	2,83	Metsiin liittyvien arvoketjujen ymmärtäminen	2,78
Tiedonhankintataidot	2,57	Oman työkyvyn ylläpitäminen	2,82	Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät	2,78
Yhteistyötaidot	2,55	Viestintätaidot	2,82	Tutkimus- ja kehittämisosaaminen	2,78
Työehtosopimusten ja työlainsäädännön tuntemus	2,55	Metsien monimuotoisuuden lisääminen	2,82	Kielitaito	2,75
Projektinhallintataidot	2,55	Metsiin liittyvien arvoketjujen ymmärtäminen	2,80	Metsäsertifiointi	2,74
Metsäsertifiointi	2,55	Ajankäytön suunnittelu ja hallinta	2,79	Eri puulajien ominaisuuksien tunteminen	2,73
Metsien monimuotoisuuden lisääminen	2,52	Kustannustehokas toiminta	2,77	Monikulttuurisuuden ymmärtäminen	2,73
Neuvottelutaidot	2,50	Työturvallisuus	2,76	Metsänomistajana arvojen / hyödyn mukainen toiminta	2,73
Vuorovaikutustaidot	2,46	Digitaalisten ohjelmistojen ja sovellusten käyttäminen	2,75	Ajankäytön suunnittelu ja hallinta	2,71
Työskentely metsäkoneella	2,45	Tiedonhankintataidot	2,74	Liiketoiminnan kehittäminen	2,71
Koneiden tekninen ja korjausosaaminen	2,45	Verkostoitumistaidot	2,73	Metsälainsäädäntö	2,70
Tutkimus- ja kehittämisosaaminen	2,43	Projektinhallintataidot	2,73	Digitaalisten ohjelmistojen ja sovellusten käyttäminen	2,67
Myynti ja markkinointi	2,43	Analyyttinen ajattelu	2,63	Kustannustehokas toiminta	2,63

Viestintätaidot	2,41	Työehtosopimusten ja työlainsäädännön tuntemus	2,60	Puunkorjuumenetelmät	2,61
Kustannustehokas toiminta	2,38	Myynti ja markkinointi	2,57	Myynti ja markkinointi	2,58
Kriittinen tiedonkäsittely	2,38	Kiertotalousosaaminen	2,57	Johtamistaidot	2,56
Puutavaran lähikuljetus	2,36	Kriittinen tiedonkäsittely	2,56	Paikkatietojärjestelmäosaaminen	2,54
Verkostoitumistaidot	2,36	Johtamistaidot	2,56	Kiertotalousosaaminen	2,50
Koneellinen puutavaran valmistaminen	2,33	Liiketoiminnan kehittäminen	2,53	Kartanluku- ja suunnistustaidot	2,48
Ajankäytön suunnittelu ja hallinta	2,33	Tutkimus- ja kehittämisosaaminen	2,52	Työturvallisuus	2,41
Manuaalinen puutavaran valmistaminen	2,33	Puutavaran lähikuljetus	2,33	Työehtosopimusten ja työlainsäädännön tuntemus	2,37
Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	2,33	Esiintymistaidot	2,32	Esiintymistaidot	2,32
Johtamistaidot	2,33	Puutavaran kaukokuljetus	2,30	Puutavaran kaukokuljetus	2,29
Yrittäjyys	2,33	Yrittäjyys	2,30	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	2,27
Analyyttinen ajattelu	2,32	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	2,30	Puutavaran lähikuljetus	2,26
Digitaalisten ohjelmistojen ja sovellusten käyttäminen	2,29	Monikulttuurisuuden ymmärtäminen	2,29	Neuvottelutaidot	2,25
Kiertotalousosaaminen	2,26	Kielitaito	2,24	Koneellinen puutavaran valmistaminen	2,08
Kielitaito	2,24	Koneellinen puutavaran valmistaminen	2,22	Manuaalinen puutavaran valmistaminen	2,08
Liiketoiminnan kehittäminen	2,23	Sosiaalisen median hyödyntäminen	2,13	Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen	2,08
Monikulttuurisuuden ymmärtäminen	2,19	Manuaalinen puutavaran valmistaminen	2,10	Sosiaalisen median hyödyntäminen	2,00
Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen	2,11	Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen	2,07	Yrittäjyys	2,00
Esiintymistaidot	1,96	Työskentely metsäkoneella	1,84	Työskentely metsäkoneella	1,48
Sosiaalisen median hyödyntäminen	1,95	Koneiden tekninen ja korjausosaaminen	1,67	Koneiden tekninen ja korjausosaaminen	1,38

Liitetaulukko 4. Metsäosaamista kehittämään lähteneiden arviot työssä tarvittavista taidoista (n=57, keskiarvoina, 1=ei tarvita lainkaan, 2=tarvitaan jonkin verran, 3=tarvitaan paljon)

Ammatillinen koulutus		Metsätalousinsinöörikoulutus		Metsätieteiden kandidaattikoulutus	
Taito	**ka**	**Taito**	**ka**	**Taito**	**ka**
Puunkorjuumenetelmät	2,89	Metsien ekologian tunteminen	3,00	Valmius oppia uusia asioita	3,00
Metsien ekologian tunteminen	2,85	Metsälainsäädäntö	3,00	Ongelmanratkaisutaidot	3,00
Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	2,85	Yhteistyötaidot	2,96	Analyyttinen ajattelu	3,00
Metsien monimuotoisuuden lisääminen	2,81	Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	2,96	Kriittinen tiedonkäsittely	3,00
Koneellinen puutavaran valmistaminen	2,81	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	2,91	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	3,00
Työskentely metsäkoneella	2,80	Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät	2,91	Projektinhallintataidot	3,00
Työturvallisuus	2,79	Eri puulajien ominaisuuksien tunteminen	2,91	Tutkimus- ja kehittämisosaaminen	3,00
Kustannustehokas toiminta	2,79	Metsiin liittyvien arvoketjujen tunteminen	2,90	Vuorovaikutustaidot	2,83
Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	2,78	Vuorovaikutustaidot	2,87	Yhteistyötaidot	2,83
Puutavaran kaukokuljetus	2,77	Valmius oppia uusia asioita	2,87	Metsien ekologian tunteminen	2,83
Eri puulajien ominaisuuksien tunteminen	2,77	Puunkorjuumenetelmät	2,87	Tiedon soveltaminen käytäntöön	2,83
Oman työkyvyn ylläpitäminen	2,77	Metsien monimuotoisuuden lisääminen	2,87	Viestintätaidot	2,83
Metsälainsäädäntö	2,77	Verkostoitumistaidot	2,87	Kielitaito	2,83
Paikkatietojärjestelmäosaaminen	2,74	Neuvottelutaidot	2,86	Metsälainsäädäntö	2,83
Koneiden tekninen ja korjausosaaminen	2,74	Oman työkyvyn ylläpitäminen	2,86	Digitaalisten ohjelmistojen ja sovellusten käyttäminen	2,83
Kartanluku- ja suunnistustaidot	2,73	Viestintätaidot	2,86	Myynti ja markkinointi	2,80
Tiedon soveltaminen käytäntöön	2,72	Työturvallisuus	2,86	Oman työkyvyn ylläpitäminen	2,67
Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät	2,72	Tiedon soveltaminen käytäntöön	2,83	Metsien monimuotoisuuden lisääminen	2,67
Metsäsertifiointi	2,71	Tiedonhankintataidot	2,83	Verkostoitumistaidot	2,67
Valmius oppia uusia asioita	2,70	Kartanluku- ja suunnistustaidot	2,82	Metsiin liittyvien arvoketjujen ymmärtäminen	2,67
Ongelmanratkaisutaidot	2,70	Projektinhallintataidot	2,82	Ajankäytön suunnittelu ja hallinta	2,67
Metsiin liittyvien arvoketjujen tunteminen	2,69	Ongelmanratkaisutaidot	2,78	Kustannustehokas toiminta	2,67
Työehtosopimusten ja työlainsäädännön tuntemus	2,69	Paikkatietojärjestelmäosaaminen	2,73	Neuvottelutaidot	2,67
Digitaalisten ohjelmistojen ja sovellusten käyttäminen	2,69	Metsäsertifiointi	2,73	Kiertotalousosaaminen	2,60
Ajankäytön suunnittelu ja hallinta	2,67	Ajankäytön suunnittelu ja hallinta	2,73	Tiedonhankintataidot	2,50
Neuvottelutaidot	2,65	Työehtosopimusten ja työlainsäädännön tuntemus	2,73	Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät	2,50
Viestintätaidot	2,65	Analyyttinen ajattelu	2,64	Liiketoiminnan kehittäminen	2,50
Puutavaran lähikuljetus	2,65	Kriittinen tiedonkäsittely	2,61	Paikkatietojärjestelmät	2,50
Yhteistyötaidot	2,64	Kustannustehokas toiminta	2,59	Metsäsertifiointi	2,40
Manuaalinen puutavaran valmistaminen	2,64	Digitaalisten ohjelmistojen ja sovellusten käyttäminen	2,59	Johtamistaidot	2,40

Yrittäjyys	2,60	Tutkimus- ja kehittämisosaaminen	2,57	Työehtosopimusten ja työlainsäädännön tuntemus	2,40
Projektinhallintataidot	2,58	Johtamistaidot	2,55	Yrittäjyys	2,40
Tutkimus- ja kehittämisosaaminen	2,58	Myynti ja markkinointi	2,50	Eri puulajien ominaisuuksien tunteminen	2,33
Uusien tuotteiden ja valmistusprosessien kehittäminen	2,56	Kiertotalousosaaminen	2,45	Monikulttuurisuuden ymmärtäminen	2,33
Verkostoitumistaidot	2,52	Liiketoiminnan kehittäminen	2,38	Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	2,33
Liiketoiminnan kehittäminen	2,50	Monikulttuurisuuden ymmärtäminen	2,30	Työturvallisuus	2,33
Tiedonhankintataidot	2,46	Kielitaito	2,30	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	2,20
Myynti ja markkinointi	2,46	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	2,27	Puunkorjuumenetelmät	2,17
Kriittinen tiedonkäsittely	2,46	Sosiaalisen median hyödyntäminen	2,17	Uusien tuotteiden ja valmistusprosessien kehittäminen	2,17
Vuorovaikutustaidot	2,41	Puutavaran lähikuljetus	2,14	Sosiaalisen median hyödyntäminen	2,17
Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	2,38	Koneellinen puutavaran valmistaminen	2,13	Esiintymistaidot	2,00
Kiertotalousosaaminen	2,38	Yrittäjyys	2,11	Kartanluku- ja suunnistustaidot	1,83
Analyyttinen ajattelu	2,36	Esiintymistaidot	2,09	Puutavaran kaukokuljetus	1,83
Johtamistaidot	2,29	Puutavaran kaukokuljetus	2,05	Puutavaran lähikuljetus	1,83
Monikulttuurisuuden ymmärtäminen	2,27	Manuaalinen puutavaran valmistaminen	1,96	Koneellinen puutavaran valmistaminen	1,67
Kielitaito	2,07	Työskentely metsäkoneella	1,91	Työskentely metsäkoneella	1,40
Sosiaalisen median hyödyntäminen	2,07	Uusien tuotteiden ja valmistusprosessien kehittäminen	1,90	Manuaalinen puutavaran valmistaminen	1,33
Esiintymistaidot	2,00	Koneiden tekninen ja korjausosaaminen	1,40	Koneiden tekninen ja korjausosaaminen	1,20

Liitetaulukko 5. Elämäntilannesyiden perusteella metsäalan koulutuksen valinneiden arviot työssä tarvittavista taidoista (n=36, keskiarvoina, 1=ei tarvita lainkaan, 2=tarvitaan jonkin verran, 3=tarvitaan paljon)

Ammatillinen koulutus		Metsätalousinsinöörikoulutus		Metsätieteiden kandidaattikoulutus	
Taito	**ka**	**Taito**	**ka**	**Taito**	**ka**
Koneellinen puutavaran valmistaminen	2,54	Metsälainsäädäntö	3,00	Valmius oppia uusia asioita	3,00
Puutavaran lähikuljetus	2,54	Yhteistyötaidot	3,00	Ongelmanratkaisutaidot	3,00
Oman työkyvyn ylläpitäminen	2,52	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	3,00	Kriittinen tiedonkäsittely	3,00
Metsälainsäädäntö	2,52	Vuorovaikutustaidot	3,00	Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	3,00
Ajankäytön suunnittelu ja hallinta	2,52	Valmius oppia uusia asioita	3,00	Vuorovaikutustaidot	3,00
Puunkorjuumenetelmät	2,50	Verkostoitumistaidot	3,00	Yhteistyötaidot	3,00
Metsien ekologian tunteminen	2,50	Neuvottelutaidot	3,00	Tiedon soveltaminen käytäntöön	3,00
Metsien monimuotoisuuden lisääminen	2,50	Viestintätaidot	3,00	Kielitaito	3,00
Työskentely metsäkoneella	2,50	Tiedon soveltaminen käytäntöön	3,00	Metsien monimuotoisuuden lisääminen	3,00
Metsiin liittyvien arvoketjujen ymmärtäminen	2,50	Tiedonhankintataidot	3,00	Metsiin liittyvien arvoketjujen ymmärtäminen	3,00
Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät	2,48	Projektinhallintataidot	3,00	Kustannustehokas toiminta	3,00
Valmius oppia uusia asioita	2,48	Ongelmanratkaisutaidot	3,00	Tiedonhankintataidot	3,00
Tiedon soveltaminen käytäntöön	2,46	Ajankäytön suunnittelu ja hallinta	3,00	Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät	3,00
Ongelmanratkaisutaidot	2,46	Analyyttinen ajattelu	3,00	Liiketoiminnan kehittäminen	3,00
Työehtosopimusten ja työlainsäädännön tuntemus	2,46	Kriittinen tiedonkäsittely	3,00	Monikulttuurisuuden ymmärtäminen	3,00
Työturvallisuus	2,44	Johtamistaidot	3,00	Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	3,00
Neuvottelutaidot	2,42	Liiketoiminnan kehittäminen	3,00	Analyyttinen ajattelu	2,00
Projektinhallintataidot	2,42	Metsien ekologian tunteminen	2,75	Projektinhallintataidot	2,00
Kustannustehokas toiminta	2,41	Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	2,75	Tutkimus- ja kehittämisosaaminen	2,00
Puutavaran kaukokuljetus	2,40	Eri puulajien ominaisuuksien tunteminen	2,75	Metsien ekologian tunteminen	2,00
Eri puulajien ominaisuuksien tunteminen	2,40	Metsiin liittyvien arvoketjujen ymmärtäminen	2,75	Viestintätaidot	2,00
Paikkatietojärjestelmäosaaminen	2,40	Puunkorjuumenetelmät	2,75	Metsälainsäädäntö	2,00
Metsäsertifiointi	2,40	Metsien monimuotoisuuden lisääminen	2,75	Digitaalisten ohjelmistojen ja sovellusten käyttäminen	2,00
Johtamistaidot	2,40	Oman työkyvyn ylläpitäminen	2,75	Myynti ja markkinointi	2,00
Koneiden tekninen ja korjausosaaminen	2,39	Työturvallisuus	2,75	Oman työkyvyn ylläpitäminen	2,00
Yhteistyötaidot	2,38	Kartanluku- ja suunnistustaidot	2,75	Verkostoitumistaidot	2,00
Manuaalinen puutavaran valmistaminen	2,38	Paikkatietojärjestelmäosaaminen	2,75	Ajankäytön suunnittelu ja hallinta	2,00
Kartanluku- ja suunnistustaidot	2,36	Metsäsertifiointi	2,75	Neuvottelutaidot	2,00
Verkostoitumistaidot	2,35	Työehtosopimusten ja työlainsäädännön tuntemus	2,75	Kiertotalousosaaminen	2,00

Monikulttuurisuuden ymmärtäminen	2,35	Kustannustehokas toiminta	2,75	Paikkatietojärjestelmäosaaminen	2,00
Myynti ja markkinointi	2,33	Digitaalisten ohjelmistojen ja sovellusten käyttäminen	2,75	Metsäsertifiointi	2,00
Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	2,33	Tutkimus- ja kehittämisosaaminen	2,75	Johtamistaidot	2,00
Kiertotalousosaaminen	2,33	Myynti ja markkinointi	2,75	Työehtosopimusten ja työlainsäädännön tuntemus	2,00
Metsänomistajan arvojen / hyödyn mukainen toiminta	2,32	Kiertotalousosaaminen	2,75	Eri puulajien ominaisuuksien tunteminen	2,00
Uusien tuotteiden ja valmistusprosessien kehittäminen	2,32	Kielitaito	2,75	Työturvallisuus	2,00
Liiketoiminnan kehittäminen	2,32	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	2,75	Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen	2,00
Tiedonhankintataidot	2,31	Puutavaran lähikuljetus	2,75	Puunkorjuumenetelmät	2,00
Kielitaito	2,30	Yrittäjyys	2,75	Sosiaalisen median hyödyntäminen	2,00
Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen	2,28	Esiintymistaidot	2,75	Esiintymistaidot	2,00
Digitaalisten ohjelmistojen ja sovellusten käyttäminen	2,28	Uusien tuotteiden ja valmistusprosessien kehittäminen	2,75	Kartanluku- ja suunnistustaidot	2,00
Tutkimus- ja kehittämisosaaminen	2,26	Metsänhoito- ja kasvatusmenetelmät	2,50	Puutavaran kaukokuljetus	2,00
Yrittäjyys	2,25	Monikulttuurisuuden ymmärtäminen	2,50	Puutavaran lähikuljetus	2,00
Analyyttinen ajattelu	2,24	Sosiaalisen median hyödyntäminen	2,50	Koneellinen puutavaran valmistaminen	2,00
Viestintätaidot	2,19	Koneellinen puutavaran valmistaminen	2,50	Manuaalinen puutavaran valmistaminen	2,00
Kriittinen tiedonkäsittely	2,19	Puutavaran kaukokuljetus	2,50	Yrittäjyys	1,00
Vuorovaikutustaidot	2,15	Työskentely metsäkoneella	2,50	Uusien tuotteiden ja valmistusprosessien kehittäminen	1,00
Sosiaalisen median hyödyntäminen	2,12	Koneiden tekninen ja korjausosaaminen	2,50	Työskentely metsäkoneella	1,00
Esiintymistaidot	2,00	Manuaalinen puutavaran valmistaminen	2,00	Koneiden tekninen ja korjausosaaminen	1,00

Liite 1 Työpajoihin 22.3., 23.3., 24.3. ja 31.3.2022 osallistuneiden Flinga-seinälle kirjaamat ajatukset

YLEINEN VIESTISEINÄ

- ✓ Tänään loppuu yhteishaku, elämme jännittäviä aikoja!
- ✓ Mihin oppilaitoksiin ensisijaisesti hakivat henkilöt, jotka hakeutuivat työllisyys ja ura edellä metsäalalle? Metsäalan tekee merkitykselliseksi kansantaloustuotteen kasvattaminen (=vientitulot).
- ✓ Ovatpa alalle hakeutuneet jo valmiiksi metsäisiä - kokemusta löytyy jo ennen metsäisiä opintoja.
- ✓ Jatkuvan haun kautta hakeutuneille työllisyys ja uraedellä profiili korostuu ainakin ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoissa.
- ✓ Oliko kysymyksissä kysytty opiskelijoiden suhdetta tekniikkaan esim. onko ollut muuten koneiden, tekniikan kanssa tekemisissä?
- ✓ Oravanpyörästä pois haluavat hakeutuvat rauhalliseen luontotyöhön mm. erä- ja luontooppaiksi usein. Lieneekö tässä sama ilmiö?
- ✓ Hyvin samanlaisia tuloksia metsäalan näkyvyydestä julkisuudessa myös MetsäRekry Lappi-hankkeen vetovoimaselvityksessä. Samoin myös ammatin valinnasta. Myös tiedonsaannista metsäalalta samanlaiset tulokset MetsäRekryn vetovoimaselvityksessä.
- ✓ Nousiko metsäalan yritysten rooli lainkaan markkinoinnin yhteydessä?
- ✓ Metsäalan oppilaitokset ja työpaikat sijaitsevat kaukana kasvukeskuksista. Koulu (toisen asteen) valitaan läheltä kotia. Nyt nuoret etelässä ja kaupungeissa. Haastaa kyllä markkinointiviestinnän sekä ennen koulun valintaa että koulutuksen jälkeen, että jäädään töihin metsäalalle.
- ✓ Päätimme meidän metsäalan uusille aloittaville opiskelijoille ottaa metsäkoneurakoitsijavierailijan, joka kertoisi työelämästä ja työmahdollisuuksista.
- ✓ Paitsi alalle hakeutuvien profilointi - tärkeää on seuraavaksi profiloida myös alalta hakeutuvien tai rekrytoimatta jäävien tilanteet ja profiilit.
- ✓ On hyvä järjestää "urapäiviä" metsäkoneenkuljettajaksi opiskeleville. Esiintymään esim. metsäkoneasentaja, puutavara-auton kuljettaja, metsäkoneyrittäjä, ja joku metsätalousinsinööri, joka töissä alan asiantuntijatehtävissä. Näin tulee esille alan erilaisia mahdollisuuksia työllistyä.
- ✓ Ei pelotella ihmisiä pois metsäalasta kertomalla haasteistamme pelottavasti, vaan käännetään ne vahvuuksiksi. Kausiluontoinen työ -> mahdollisuus harrastaa paljon vapaa-ajalla. Itsenäinen työ -> mahdollisuus tehdä töitä omassa rauhassa.
- ✓ Olisi mielenkiintoista nähdä tässä samassa hakupaine eri koulutusasteilla eli "hakupaine" eli kuinka vaikea päästä opiskelemaan.
- ✓ Kyselyn kokonaisvastausprosentti oli kyllä huikean hyvä!
- ✓ Miten profiilit jakautuivat eri koulutusasteiden opiskelijoiden kesken?
- ✓ Toimihenkilöiden rekrytointi ns. syrjäseuduilla on haastavaa. Näkyykö tutkimuksessa yhteyttä AMK-koulutuksen kiinnostavuudessa oppilaan asuinkunta vs. etäisyys oppilaitokseen?
- ✓ Oliko alan mielikuvissa eroa koulutustasoilla?
- ✓ Opettajavoimin markkinoidaan paljon. Vuosi sitten ei voitu koronan takia markkinoida, yhteishaussa hakijoita 17. Tänä vuonna markkinoitiin, hakijoita 46. Aloituspaikkoja 16.
- ✓ Loppuraporttiin olisi hyvä saada teidän tutkijoiden näkemys siitä, mitä nyt kerätyn tiedon valossa on tulossa lähivuosikymmeninä huomioiden väestöennusteet - eli politiikkasuositukset mitä nyt pitäisi tehdä.
- ✓ Mikä selittää, etteivät opot kerro metsäalasta?
- ✓ Kysytään opoilta. 2 opinnäytetyötä tulossa.

- ✓ Alanvalinnan subjektiivisista tekijöistä mainittiin omat kiinnostuksenkohteet. Mikä saa alun perin nuoren kiinnostumaan jostain, esim. luonnosta, metsistä?
- ✓ Minkä verran metsäalan koulutuksiin (amk/yliopisto) hakee jo työelämässä olevia (ei siis nuoria juuri lukiosta valmistuvia)? Onko iso ero muihin aloihin nähden? Onko arvioitu sitä vievätkö nämä ns. aikuishakijat koulutuspaikkoja nuorilta hakijoilta?
- ✓ Onkohan muilta koulutusaloilta tehty vastaavaa tutkimusta?
- ✓ Pidennetty oppivelvollisuus, miten se vaikuttaa?
- ✓ Nouseeko harrastuksissa partio, suunnistus, luontokuvaus, muut luontoharrastukset? Miten markkinointi näiden kautta onnistuisi?
- ✓ Yllättävä tieto, että niin pieni määrä opiskelijoista oli saanut tietoa alasta omalta opinto-ohjaajalta
- ✓ Millainen viesti metsäalasta menee opinto-ohjaajille? Ovatko he tässä suhteessa kriittinen porukka viestinnänkin kannalta?
- ✓ Aika paljon on puhuttu metsäkoneenkuljettajista. Milloin päästään laajentamaan keskustelua muualle, myös tehtaan porttien sisälle?

Työelämäpajat: MITEN OPINTONSA ALOITTANEIDEN ALANVALINTAPROFIILIT KOHTAAVAT TYÖVOIMATARPEIDEN JA OSAAMISVAATIMUSTEN KANSSA?

Yleiset kommentit

- ✓ Suurin osa on hakeutunut tietoisesti alan opiskeluihin. Näyttäisi siltä, että motivoituneita opiskelijoita on tarjolla kaikille asteille. Meillä työnantajilla onkin haasteena, että motivaatio pysyy yllä ja alalle jäädään.
- ✓ Tutkimuksessa näkyi perinteisiä työtehtäviä metsäalalta. Merkittävä osa muita työelämän tehtäviä, joihin tarvitaan metsäalan osaamista.
- ✓ Hienoa, että 68 % metsäala on tietoinen valinta, nämä vaikuttavat hyvältä porukalta.
- ✓ Tutkimuksessa eräänä perusteena alalle hakeutumisessa mainittiin hyvä palkkaus. Millaiseen näyttöön ko. havainto perustui?
- ✓ Työllisyys ja ura edellä ryhmä on pieni, olisiko mahdollista kertoa erilaisista työtehtävistä ja usein hyvistä etenemismahdollisuuksista?
- ✓ Luonto kiinnostaa, luonnossa liikkuminen kiinnostaa. Toimiala jatkossa muuttuu yhä teknisemmäksi, osa töistä tehdään jatkossa käymättä edes metsässä. Kiinnostaako ala enää sen jälkeen samoja ihmisiä? Kohderyhmä muuttuu?
- ✓ Ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen hakeutuneiden profiilit poikkeavat toisistaan – on odotettavissa eriytymistä, ymmärtävätkö nuoret toisiaan?
- ✓ Suurimmalla osalla tietoinen valinta tai kiinnostus = hyvä tulos.
- ✓ Yleisellä tasolla nuorten valmiudet hyvät. Esim. järjestelmien omaksuminen nopeaa, siis motivaatiotaso hyvä.
- ✓ Luonto kiinnostaa: vahva mmk-painotus (44 %). Haaste vai mahdollisuus?
- ✓ Meillä korostuu etenkin ns. sisääntulotehtävissä itsenäinen työskentely = oman työn johtaminen. Mukava nähdä, että tämä isoimman profiilin tekijöissä mukana.
- ✓ Profiilien perusteella aloittaneet metsäalan opiskelijat motivoituneita ja alan valinta ollut harkittu.
- ✓ Metsäala ilmastonmuutoksen ja kestävän kehityksen osalta osa ratkaisua, eikä itse ongelmaa. Mukava nähdä, että tämäkin näkyy.
- ✓ Elämäntilannesyiden profiilin kautta hakeutuneiden määrä kuitenkin vähäinen.
- ✓ Metsäala tietoinen valinta ryhmä on ryhmistä selvästi sitoutunein työllistymään alalle. Tietävät mitä odottaa ja mitä haluavat.

- ✓ Hyvä, että metsäala tietoinen valinta on suurin ryhmä.
- ✓ Itsensä kehittäminen oman metsän hoitoon, pitääkö siihen kouluttaa?
- ✓ Yksi keskeinen 'osaamisvaatimus' on muuttovalmius työn perässä syrjäseudullekin – miten taklataan?
- ✓ Oliko amk/mmk puolella vastaavaa kiinnostusta ihmisiin kuin toisella asteella koneisiin? Pitäisi olla.
- ✓ Yleisesti tulokset vastaavat työelämän tarpeita. Joitakin alalle tärkeitä osaamisalueita jäi puuttumaan ainakin päätulosten esittelyssä.
- ✓ Koulutuksen ja työelämän yhteistyötä tulisi lisätä runsaasti, jotta koulutuksessa pysytään ajan tasalla. Lisää työelämäjaksoja opettajille.
- ✓ Yrityksistä on tullut palautetta, että valmistuneiden osaaminen on painottunut luontoasioihin ja metsäalan perusasioiden osaamisessa on sen sijaan puutetta. Myös halukkuus työskentelyyn heijastelee samaa. Tarvitaan myös perinteistä osaamista edelleen.
- ✓ Yleisesti tulokset positiivisia ja vastaavat pitkälti työvoima- ja osaamistarpeita. Halu kehittää alaa ja olla mukana ratkaisemassa tärkeitä aiheita, kuten ilmastonmuutos, on erittäin tärkeää.
- ✓ Kaikessa koulutuksessa tulee painottua jatkossa monipuolisuus. Metsäalan osaamisen lisäksi tarvitaan paljon myös muuta osaamista!

Ammatillinen koulutus

- ✓ Ainakin juuri valmistuneiden osalta, tuotto-odotukset tehtävälle työlle eivät voi olla vielä ammattilaisten vaatimusten tasolla.
- ✓ Tällä hetkellähän on huoli, että saadaanko osaavia työntekijöitä ns. ryskä hommiin eli metsureiksi ja koneenkuljettajiksi sekä pysymään siellä.
- ✓ Sosiaalista rohkeutta, asiakaspalvelu- ja neuvottelutaitoja tarvitaan tällä ryhmällä tulevaisuudessa aiempaa enemmän. Nyt kokemus itsenäisestä yksintyöskentelystä.
- ✓ Ruotsinkielentaitoisia osaajia kaivataan tulevaisuudessa kaikkiin alan työtehtäviin.
- ✓ Tutun ammattilaisen esimerkki tärkeä.
- ✓ Hakeutuuko suorittavaan työhön ne, jotka eivät muualle pääse / huonolla motivaatiolla?
- ✓ 16–17-vuotiaana aloittavat opiskelijat vielä muodostavat ajatusta ammattiurastaan.
- ✓ Luontoasiat kiinnostavat täällä selvästi vähän – aiheuttaako ongelmaa työn lopputuloksessa vai ei?
- ✓ Onko Suomen metsäkonekoulujen opettajat riittävän ammattitaitoisia?
- ✓ Koulutukseen hakeutunee paljon myös niitä, joille metsäala ei ole ensisijainen valinta. Etenkin nyt oppivelvollisuusiän noustua. Hienoa, jos saadaan jatkossa soveltuvuustestit, niille on tarvetta!
- ✓ Panostetaanko ammatillisessa koulutuksessa riittävästi ihmissuhdetaitoihin?
- ✓ Hyvä työntekijä osaa ohjata työtään ja toimii lähes yrittäjän mallilla.
- ✓ Ala ei ole enää miesten vaan naisten ja miesten maisemakonttorissa työskentelyä.
- ✓ Oppilaitosten sijainti, riittääkö opiskelijoita kaikkiin?

Ammattikorkeakoulutus

- ✓ Eri tehtävissä tarvitaan erilaisia ominaisuuksia (sosiaalisuus, teknologiasuuntautuminen, kehittämisaktiivisuus), heitä löytynee kaikista profiileista.
- ✓ Alanvaihtajista on hyviä kokemuksia ja ovat motivoituneita.
- ✓ Tuntuu, että opiskelijoilla ei aina ole selkeää käsitystä millaista työ oikeasti on. Voisimme tehdä paljon enemmän yhteistyötä oppilaitosten kanssa.
- ✓ Ammatinvalintaohjausta tarvitaan.
- ✓ Mistähän löytyy puunhankinnan tulevaisuuden osaajat?
- ✓ Onko luonnonsuojelu ja luonnonvarojen hyödyntäminen tasapainossa korkeakouluissa?

- ✓ Työnkuvassa ihmissuhdetaitojen merkitys korostuu jatkossa. Tuliko tutkimuksessa esille, tiedostavatko opiskelijat tämän?
- ✓ Metsäosaamisen lisäksi jatkossa tarvitaan myös runsaasti osaamista digitaalisuudesta, paikkatiedosta jne.
- ✓ Oppilaitosten sijainti, palveleeko hakijoita?

Yliopistokoulutus

- ✓ Luonto kiinnostaa ryhmä, entä biologit ja maantieteilijät? Sieltäkin tulee metsäalalle osaajia.
- ✓ Suojelun, luonnonhoidon ja lajiosaamisen asiantuntijuuden tarve koko ajan lisääntymään päin, tarvetta osaajista / yhteensovittajista. Polarisaatio talouden ja suojelun välillä haaste.
- ✓ Luonto yli korostuu ja aiheuttaa määrällisen ylikoulutuksen kanssa pettymystä alavalintaan sekä työttömyyttä ja suuntautumista muualle.
- ✓ Taloudesta, sopimusoikeudesta kiinnostuneita tulee yliopistoihin ja ammattikorkeisiin liian vähän.
- ✓ Luonto kiinnostaa ryhmällä ei ole usein kovin selkeää kuvaa mitä haluavat. Opiskelevat vääriä asioita uransa kannalta eivätkö työllisty kovinkaan hyvin.
- ✓ Luontoon liittyvät haasteet ovat suuria ja niihinkin tarvitaan osaajia – MMK hyvin sopivat siihen.
- ✓ Luonto kiinnostaa profiili suurin yliopistossa. Miten on, onko metsäala sopiva näille opiskelijoille, vastaako koulutus sitä mitä hakevat vai ovatko motiivit ja uratoiveet enemmän yhteneväisiä perinteisesti biologian ja ympäristötieteiden opiskelijoiden kanssa.
- ✓ Työllisyys ja ura edellä ihmiset ovat usein määrätietoisia etenijöitä, usein myös tietoisia alanvaihtajia.
- ✓ Yliopistoissa tulisi tulosten perusteella huolella harkita markkinoinnin suuntaamista paremmin työelämän tarpeita vastaavaksi.
- ✓ Pitäisikö olla huolissaan siitä, että 2/3 opiskelijoille metsäala ei ole ollut tietoinen valinta? Johtaako siihen, että koulutuksen jälkeen hakeudutaan muualle kuin metsäalalle.
- ✓ Opiskelijat jo paljon kaupunkitaustaisia, onko ollut vaikutusta opetukseen?
- ✓ Osaamista / kiinnostusta tarvitaan myös myyntiin, talouteen ja digitaalisuuden hyödyntämiseen kautta linjan.
- ✓ Ihmiset puuttuvat, luonto korostuu.

Koulutustyöpajat: MILLAISTA METSÄALAAN JA ALAN KOULUTUKSEEN LIITTYVÄN MARKKINOINTIVIESTINNÄN TULISI OLLA?

Yleiset

- ✓ Aito ja monipuolista kuvitusta (erilaisia ihmisiä, eri työtehtävissä)
- ✓ Markkinointiviestinnässä pitäisi ottaa huomioon kohderyhmä.
- ✓ Monipuolisesti erilaiset uramahdollisuudet ja tehtävät esille.
- ✓ Aitoja ihmisiä aidoissa ympäristöissä.
- ✓ Uratarinoita metsäalan työtä tekeviltä.
- ✓ Palkat kehiin!
- ✓ Työllistymismahdollisuudet realistisesti esillä.
- ✓ Metsäalan tasa-arvoisuus esille.
- ✓ Käännetään heikkoudet vahvuuksiksi: esimerkiksi kausiluontoinen työ → mahdollisuus tehdä puolet vuodeta töitä ja puolet vuodesta harrastaa.
- ✓ Rehellistä ja monipuolista tietoa metsäalasta.
- ✓ Metsäalan markkinoinnin kohdentamista naisille.

- ✓ Viestitään niille, jotka eivät ole vielä kiinnostuneita alasta, ns. nukkuvien puolue.
- ✓ Mahdollisuuksia tutustua metsäalaan esimerkiksi työkokeiluna, harjoitteluina, kesätöinä jne.
- ✓ Metsäalan kesätöiden markkinointi alanvalintaa tekeville → vrt. aineistossa monella kokemusta metsäalalta.
- ✓ Pistetään rahaa vaikuttajamarkkinointiin somessa.
- ✓ Vaikuttajamarkkinoinnin hyödyntäminen.
- ✓ Totuudenmukaista.
- ✓ Kohderyhmälle osuvaa.
- ✓ Eri profiileille eri kanavat, nuorille somen kautta ns. vapaampaa tietoa metsäalasta. Aikuisille voidaan käyttää perinteisempiä markkinointimenetelmiä.
- ✓ Kerrotaan asiat niin kuin ne ovat, mutta positiivisen kautta.
- ✓ Samaistuttavaa, arjen kuvaamista.
- ✓ Työelämästä käytännön juttuja ja ammattilaisten haastatteluja.
- ✓ Metsäalan työtehtäviä on laidasta laitaan. Kaikkien opiskelijoiden ei tarvitse olla samasta puusta veistettyjä.
- ✓ Metsäala on tietoinen valinta ja luonto kiinnostaa kattavat 84 % → eli viesti heille.
- ✓ Raikasta ja nuorekasta.
- ✓ Somemarkkinoinnissa käytettävä yhdessä sovittua #
- ✓ Kiinnostava ryhmä ovat nämä alanvaihtajat. Mitä kautta heidät tavoittaa parhaiten? Sieltä varmasti tulee motivoituneita hakijoita.
- ✓ Onko ryhmillä metsäala tietoinen valinta ja luonto kiinnostaa niin erilaiset odotukset koulutuksen suhteen, että niiden saavuttaminen samalla viestillä on hankalaa?
- ✓ Ruokkiiko yleinen keskustelu metsäala tietoinen valinta ja luonto kiinnostaa mahdolliseen vastakkain asetteluun → seurauksena viestinnällinen ongelma.
- ✓ Onnistuuko alalle yhteinen viestintä → odotukset kovasti erilaisia: ammatillinen koulutus ja yliopisto ovat toistensa peilikuvia. Ja amk siinä välissä.
- ✓ Yritys- ja oppilaitosvierailut mielestäni tärkeintä ja TET ja kesätyöt. Some voi toimia herättelijänä ja toki sitten vahvistajana.
- ✓ Monikanavaista, yleisissä kaikille suunnatuissa viestimissä houkuttelu tutustumaan alan saloihin, saavutuksiin, mahdollisuuksiin. Kohdennettu markkinointi, laajemmat henkilökuvat, miten mahdollisuudet saa itselle, työn ja muun elämän yhdistäminen.
- ✓ Täsmäviestintää.
- ✓ Realistista.
- ✓ Metsän ja metsäalan positiivinen vaikutus hiiliasioissa pitäisi olla paljon enemmän esillä!
- ✓ Opojen ymmärrys metsäkonealasta yläasteella on heikko. Tätä pitäisi työstää jollain järkevällä menetelmällä.
- ✓ Napakkaa.
- ✓ Metsäalan koulutuksen markkinoinnin haaste oppilaitoksissa on se, että kuntayhtymä/koulutuksen järjestäjä markkinoi kaikkea koulutustarjontaa. Metsäalan oppilaitosten on vaikea erottua ja tehdä yhden koulutusalan puolesta markkinointityötä.
- ✓ Kilpailu opiskelijoista on kovaa eri alojen välillä, joten menee helposti turhaksi kehumiseksi. Realistisuus on valttia, mutta ei välttämättä johda hakijaryntäykseen.
- ✓ Enemmän metsäalan toimijoiden vierailuja kouluilla ja yhteistyötä opojen kanssa. Samoin oppilaitosyhteistyö tiiviimmäksi.
- ✓ Mainonta pääkaupunkiseudulla?
- ✓ Metsäala altavastaaja luonto- ja ympäristöasioissa. Infoa todellisuudesta.
- ✓ Oppilaitosvierailuille olisi hyvä saada laajemmin metsäalan koulutuksia edustetuiksi. Samalle vierailulle voisi osallistua sekä ammatillisesta että korkeakoulutuksesta osallistuneita metsäalan ammattilaisia.
- ✓ Opojen suusta kuultua: tulevaisuuden opiskelijoilla tulee olemaan esimerkiksi seitsemän eri ammattia.
- ✓ Markkinointi yhteistyössä työelämän kanssa.
- ✓ Imago.

- ✓ Oppilaitosten välinen kilpailu tulisi kääntää yhteistyöksi, opintojen vuoksi nuoret eivät halua muuttaa kauas kotiseudultaan.

Ammatillinen koulutus

- ✓ Yhteishaussa jo jaettaisiin koulun instassa metsäalan ammattilaisen haastatteluvideo kuvattuna työn tiimellyksessä.
- ✓ Tarvitaan esimerkiksi videoita metsäalan työtehtävistä, esimerkiksi metsäkoneenkuljettajan (harvesteri, kuormatraktori), metsäkoneasentaja. Ammatteja ja niiden vaatimuksia ei tunneta.
- ✓ Jatkuvan haun kautta tuleville työllistyminen on tärkeää, heille markkinointia siitä, että metsäalalla on työpaikkoja.
- ✓ Yritysten kanssa tehtävää markkinointia pitäisi kehittää.
- ✓ Rehellistä! Pitää tuoda esille myös se, että työ on vaativaa, siinä on tiukat laatuvaatimukset ja isot taloudelliset panokset kyseessä!
- ✓ Metsäopiskelijat kuvaavat omia opiskelutouhujaan koulun instaan. Kohderyhmänä olisi yläasteikäiset kaverit ja muutkin kiinnostuneet.
- ✓ Koneyrittäjät mukaan markkinointiin.
- ✓ Nuorten määrä vähenee. Saataisiinko metsäkonealalle työntekijöitä naisista? Miten tämä otettaisiin markkinoinnissa huomioon?
- ✓ Pitää korostaa, että töitä on nyt ja tulevaisuudessa.
- ✓ Joku nuorten julkkis haastattelemaan metsäalan työntekijää ja jakaa videon instaan.
- ✓ Tyttöjä pitää saada lisää alalle!
- ✓ Nuoret tekemään markkinointia, kun tämmöiset kalkkikset eivät puhu samaa kieltä nuorten kanssa.
- ✓ Onko markkinointi koulutuksenjärjestäjäkohtaista, jolloin ei tavoiteta välttämättä oikeaa kohderyhmää? Miten markkinointi saataisiin kohdistumaan juuri metsäalalle mahdollisesti tuleville hakijoille?
- ✓ Käytännönläheistä.
- ✓ Opiskelijoiden videokuvaamista aidoissa työtilanteissa opintojen aikana markkinointimateriaaliksi.
- ✓ Opoille (perus/yläkoulujen) tietoa alasta.
- ✓ Nuorille somemarkkinointia: Instagram, TikTok.
- ✓ Jalkautumiset yläkouluihin ja jopa jo alemmillekin asteille, alan opiskelija mukana.
- ✓ Myös alan realiteettia tuotava esille jossain vaiheessa, esimerkiksi metsäkonealan tietty tuottovaatimus.
- ✓ Viestinnässä aiempaa paremmin jatkokoulutusmahdollisuudet ja alan laajempi merkitys (kestävä kehitys ja ilmastonmuutos) → saataisiinko tyttöjä alalle paremmin?
- ✓ Somepostaukset, joissa on koneita, saa tykkäyksiä – ei juurikaan muut 😉
- ✓ Entiset ja nykyiset opiskelijat yksi parhaita markkinoijia eli nykyisen opetuksen taso ja viihtyvyys.
- ✓ Todenmukainen kuvaus työstä ja sen vaatimuksista.
- ✓ Metsässä on reilu meininki ja hyvä työpaikka käytännön ammattilaiselle. Metsässä on mahdollisuus onnistua. Kaikki metsään hakijat eivät ole peruskoulussa menestyjiä, eikä aina ammatinvaihtajatkaan.
- ✓ Työtehtäviin tutustuminen vahvistaa hakeutumisvarmuutta. Vaikka TET ei ole tutkimuksessa ollut merkittävä, niin hyvin toteutettuna yli puolet tutustujista hakee ensimmäisenä vaihtoehtona.
- ✓ Työnantajien sitouttaminen markkinointiin pitkäjänteisesti → tet, kesätyöpaikat, esittelyt, markkinoinnissa mukanaolo, mm. tarinat, yhteisilmoitukset, esimerkiksi amk- tai yliopisto-opiskeluun teollisuus- ja kone- ja metsäpalveluyritykset ammatillisen markkinoinnissa.
- ✓ Opinto-ohjaajien ohjaaminen on tärkeä asia, osalla toimii, osa ei käännä kelkkaa tiedosta huolimatta. Tarkoittaa helppokäyttöistä materiaalia, saatavilla olevaa ja henkilökohtaista ohjausta → tapahtumat, joissa työnantajat ja opetus yhdessä julistaa tulevaisuuden näkemyksiä ja miten sinne pääsee.

- ✓ Manuaalisesti tehtävien metsänhoidollisten töiden näkyvyys ja tarve esimerkiksi teollisuuden viestinnässä heikko.
- ✓ Yllättävän paljon teknisesti kiinnostuneita opiskelijoita ammatillisissa tutkinnoissa. Tätä pitää hyödyntää monipuolisesti koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.
- ✓ Työelämä vahvemmin mukaan opiskelijoiden rekrytoimiseen alalle.
- ✓ Työllistyminen hyvällä tasolla, vaikka ei välttämättä omalle alalle. Kaikista ei tule metsäkoneenkuljettajia.
- ✓ Kun perustehtävä oppilaitoksessa tehdään laadukkaasti → maine ja tunnettuus kasvaa → hyvää markkinointia.
- ✓ Metsäkoneyritysten heikko kannattavuus vaikuttaa alan kiinnostavuuteen. Koneenkuljettajista on huutava pula, mutta ala ei kiinnosta, koska palkkaustaso on alhainen ja töiden jatkuvuus epävarmaa. Koko metsäkoneyrityskulttuuria pitäisi kehittää kestävämpään suuntaan.
- ✓ Metsäkoneenkuljettajien jatkokouluttautuminen insinööreiksi on mielenkiintoinen tieto. Metsäkoneopettajista on pulaa kaikissa oppilaitoksissa, tässä on yksi viestinnällä vaikuttamisen mahdollisuus. Metsäkoneopettajaksi ryhtyvälle olisi hyvä olla sekä insinööri- että metsäkonekoulutus ja -työkokemusta.

Ammattikorkeakoulutus

- ✓ Monipuolista viestintää työtehtävistä. Metsätalousinsinööri voi tehdä paljon muutakin kuin olla suunnittelija.
- ✓ Vierailijoiksi muitakin kuin metsäsuunnittelijoita ja ostohenkilöitä. Viestinnän, johtamisen yms. vierailijat loistavat poissaolollaan.
- ✓ Osataanko kertoa tulevaisuuden työtehtävistä?
- ✓ Vuosia sitten olimme aktiivisia opojen suhteen. Kutsuttiin käymään ja tarjottiin tietoa metsäalasta. Tämä käytäntö pitäisi aloittaa uudestaan. Luulisin, että se olisi myös tehokasta.
- ✓ Opiskelijajärjestöjen ja opiskelijoiden hyödyntämistä esimerkiksi someviestinnässä.
- ✓ Koulujen välinen parempi yhteistyö tarpeen.
- ✓ Oikeiden odotusten rakentaminen hakijoille tärkeää.

Yliopistokoulutus

- ✓ Koen, että yliopiston osalta voisi viestintä olla aktiivisempaa myös somekanavien osalta. Tutkimustuloksista tiedotetaan, mutta ne eivät välttämättä tavoita kohdeyleisöä.
- ✓ Opiskelijatarinat ovat tärkeitä, opiskelijat myös tekevät lukiovierailuja.
- ✓ Yliopistotason tutkinnot johtavat niin monipuolisiin ja erilaisiin tehtäviin, että esimerkiksi lukioikäisille ’asiantuntijaksi’ valmistuminen ei kerro yhtään mitään. Pitäisi siis olla enemmän konkreettista viestintää siitä, missä tehtävissä oikein työskennellään.
- ✓ Painottaa metsien kestävää käyttöä ja roolia ilmastonmuutoksen hillinnässä.
- ✓ Lisätä näkemystä ratkaisuhakuisena ja tieteidenvälisenä luontoalana.
- ✓ Alumnien kautta viestintä.